

Burmistrz Łabiszyna

**Załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Łabiszynie
z dnia**

Studium
uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łabiszyn

tekst Studium - część pierwsza

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

PRACOWNIA PROJEKTOWA „SIEĆ 1” PAWEŁ ŁUKOWICZ

ul. Gdańska 54/6, 85-021 Bydgoszcz

Studium

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łabiszyn

tekst Studium - część pierwsza

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Spis treści

WSTĘP	5
PRZEDMIOT OPRACOWANIA.....	5
PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA.....	5
CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM.....	5
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	6
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	6
SIEĆ OSADNICZA. WYKAZ MIEJSCOWOŚCI.....	7
UŻYTKOWANIE GRUNTÓW.....	9
LUDNOŚĆ – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA.....	10
PROGNOZA ROZWOJU LUDNOŚCI.....	15
PODSTAWOWE DANE O GOSPODARCE NA TERENIE GMINY.....	17
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	25
STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY.....	25
OGRANICZENIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU OSADNICTWA.....	26
PREDYSPOZYCJE DLA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO.....	26
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	30
GEOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU.....	30
KLIMAT.....	33
GLEBY I PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA GRUNTÓW.....	34
LASY.....	34
SUROWCE MINERALNE.....	35
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	35
STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY.....	38
OCHRONA PRZYRODY.....	40
GMINA ŁABISZYN W SIECI NATURA 2000.....	42
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	44
RYS HISTORYCZNY.....	44
ZAŁOŻENIA OCHRONY.....	46

OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE.....	48
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	51
WARUNKI MIESZKANIOWE.....	51
USŁUGI (W TYM OCHRONA ZDROWIA).....	52
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA.....	53
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.....	55
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW.....	56
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH.....	57
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	61
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI.....	61
UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI.....	61
UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY.....	63
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	74

WSTĘP

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miejsko-wiejskiej Łabiszyn, zwane dalej „Studium”. Studium obejmuje obszar gminy miejsko-wiejskiej Łabiszyn w jej granicach administracyjnych.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r. Nr 80 poz.717).

Rady Miejskiej w Łabiszynie dnia 18 kwietnia 2007 podjęła uchwałę nr VII/46/07 w sprawie przystąpienia do sporządzenia aktualizacji i zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łabiszyn.

Wykonanie uchwały powierzono Burmistrzowi Łabiszyna. Dotychczas obowiązujące Studium zostało uchwalone uchwałą nr XV/139/2000 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 31 marca 2000 r.

CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM

Podstawowym celem sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest – zgodnie z ww. ustawą - określenie „polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego”.

Studium jest podstawowym dokumentem planistycznym który kształtuje politykę gospodarowania przestrzenią na obszarze gminy i jest kompletarne wobec innych branżowych i ogólnych strategii, planów i programów rozwoju.

Zadaniami Studium są:

- a) rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej dotychczasowym rozwojem,
- b) sformułowanie optymalnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy,
- c) stworzenie podstawy prawnej do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- d) promocja rozwoju gminy.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Łabiszyn położona jest w środkowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w północnej części powiatu żnińskiego (siedziba gminy leży w odległości ok. 20 km od Żnina). Jest jedną z 35 gmin miejsko-wiejskich województwa. Siedziba gminy licząca ok. 4,5 tys. mieszkańców należy do dosyć licznych w województwie grona małych miast. Jest typową miejską siedzibą gminy, ukierunkowaną na obsługę mieszkańców gminy, obsługę rolnictwa i lokalnej przedsiębiorczości, nie wykazującą obecnie wyraźnej specjalizacji. Gmina zajmuje powierzchnię ok. 167 km² co lokuje ją wśród dosyć dużych gmin województwa (pod względem zajmowanej powierzchni jej 33. wśród 144 gmin województwa).

Liczba ludności gminy wynosi ponad 9,4 tys. co lokuje gminę w grupie jednostek dosyć dużych, choć zarówno miasto wśród miast, jak i obszary wiejskie wśród obszarów wiejskich województwa, należą do kategorii małych.

Gęstość zaludnienia wynosi 30 os/km², a w odniesieniu do obszaru bez lasów, łąk i pastwisk – 60 osób/km² – pierwsza wartość jest bardzo niska, ale druga (odniesiona do faktycznej powierzchni zamieszkania i prowadzenia działalności) jest przeciętna. Obydwie wartości mają jednak charakter neutralny i nie stanowią istotnego uwarunkowania rozwoju (ani pozytywnego, ani negatywnego).

Sieć osadniczą gminy tworzy 27 miejscowości – jest to liczba dosyć duża. Przeciętna liczba ludności wsi jest tu nieco niższa od średniej wojewódzkiej, ale największe miejscowości – Lubostroń, Ojrzanowo, Nowe Dąbie są obiektywnie dosyć duże na tle wiejskich miejscowości województwa.

Siedziba gminy – miasto Łabiszyn - położona jest w odległości ok 20 km od granic Bydgoszczy (siedziby Wojewody) i ok. 65 km od Torunia (siedziby Marszałka i władz samorządowych województwa). Uwagę zwraca regularny kształt gminy oraz centralne położenie siedziby, dobrze dostępnej z terenu całej gminy (węzeł, w którym zbiegają się drogi różnych kategorii, w tym drogi wojewódzkie z pięciu kierunków).

Główne determinanty warunkujące rozwój gminy, to:

- zróżnicowane warunki przyrodnicze, związane z położeniem gminy w dwóch zasadniczo odmiennych strefach morfogenetycznych – położonej w centralnej i północnej części, rozległej strefy dna dolin Noteci i cieków wchodzących w skład systemu hydrologicznego tej rzeki oraz płatów wysoczyzny z sandrem i polami wydmy (fragmentami silnie zalesione);
- rolniczy charakter niezalesionej części gminy, przy zróżnicowanych i tylko w części gminy bardzo korzystnych, warunkach rozwoju rolnictwa;
- bardzo wysoki udział gruntów pochodzenia organicznego oraz terenów zielonych;
- ponad przeciętnie wysoki udział lasów (1/3 powierzchni ogólnej);

- niezbyt duża liczba mieszkańców,
- rozproszenie osadnictwa i duża liczba miejscowości,
- położenie w strefie rosnącego oddziaływania Bydgoszczy - jak dotąd gmina nie była celem osadnictwa podmiejskiego, ale należy zakładać, że procesy tę będą się nasilać - prawdopodobne jest niewielkie zwiększanie liczby mieszkańców, przede wszystkim wskutek podmiejskiego położenia (migracje na teren gminy), przy czym należy się spodziewać wewnętrznych „przesunięć” ludności – to znaczy przyrostu mieszkańców głównie w części północnej, przy utrzymywaniu liczby, lub nawet niewielkim jej spadku, w części południowej.

SIEĆ OSADNICZA. WYKAZ MIEJSCOWOŚCI

Liczba ludności miejscowości jest bardzo zróżnicowana i zawiera się w przedziale od kilkunastu do ponad 700.

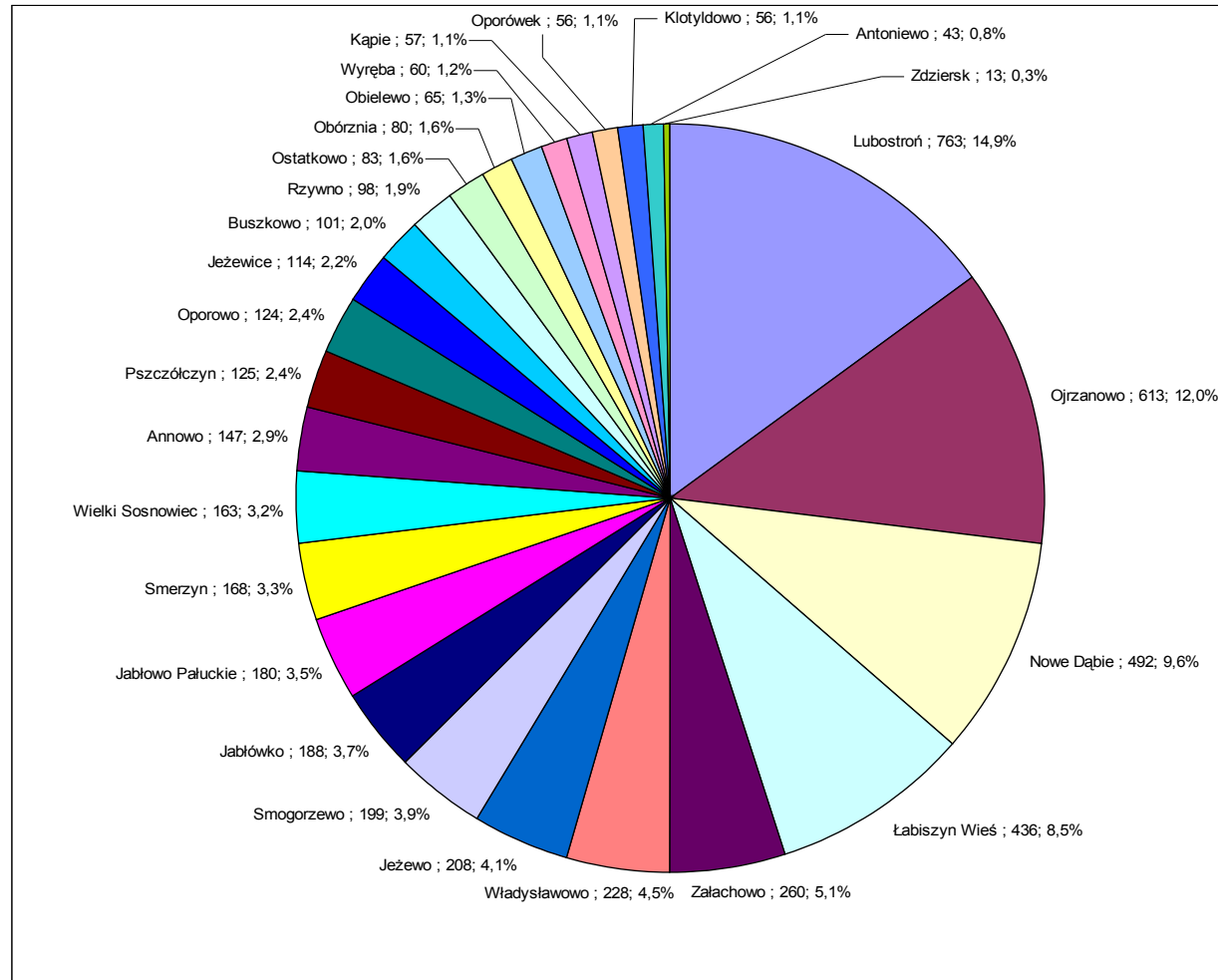
Sieć osadnicza jest skoncentrowana w zakresie skupienia ludności (znaczna część ludności wiejskiej zamieszkuje kilka największych miejscowości), ale jednocześnie bardzo rozproszona pod względem liczby miejscowości, z których znaczna część to małe lub bardzo małe wsie. Tak duże rozproszenie osadnictwa jest ważnym czynnikiem ograniczającym rozwój. Wielkość miejscowości wiejskich to czynnik warunkujący podnoszenie jakości życia mieszkańców. Zasadę tę należy utrzymywać przy podejmowaniu decyzji mających wpływ na dalszy rozwój gminy, zwłaszcza przy dążeniu do koncentracji zaludnienia w największych miejscowościach.

Tylko kilka miejscowości można uznać za wsie rozwojowe, to znaczy wsie, w których duża liczba mieszkańców stwarza szansę, że będzie następowała następowność pokoleń (liczba urodzeń równoważyć będzie liczbę zgonów), lub też, że duży potencjał będzie dodatkowo czynił te wsie atrakcyjne do osiedlania się w nich. Pozostałe bardzo liczne miejscowości nie mają dużych szans rozwoju i należy zakładać, że liczba ludności w nich - o ile nie zajdą nadzwyczajne sytuacje polegające na wyznaczeniu terenów rozwojowych strefy podmiejskiej Bydgoszczy - będą stagnowały, a z czasem - traciły mieszkańców. Małe wsie nie uzasadniają społecznie realizacji wielu kosztownych zadań własnych, stąd należy spodziewać się, że jakość życia ludności będzie tu relatywnie niekorzystna.

Za wsie rozwojowe zazwyczaj uznaje się miejscowości liczące ponad 200 mk. Na terenie gminy, na łączną liczbę 27 miejscowości wiejskich, tylko 7 liczy ponad 200 mieszkańców, a 3 kolejne zbliżają się do tej wielkości. Największe wsie: Lubostrzeń, Ojrzanowo, Nowe Dąbie i Łabiszyn Wieś to miejscowości, które w skali województwa można uznać za należące do kategorii średnich/dużych.

Problemem osadnictwa wiejskiego w gminie jest rozproszenie zabudowy - tylko nieliczne miejscowości mają charakter wsi o zabudowie skupionej wokół placów, siatki ulic, czy nawet wzdłuż jednej ulicy. Dobrym przykładem dużych wsi o rozproszonym charakterze są Ojrzanowo i Władysławowo.

Miasto Łabiszyn jest typowym niewielkim miejskim ośrodkiem lokalnym - nie pełni funkcji ponadlokalnych, jest typową siedzibą gminy (porównywalną z co najmniej kilkoma - kilkunastoma tego typu miastami w województwie). Cechą charakterystyczną jest silne skupienie zabudowy miejskiej na niewielkiej powierzchni. Łabiszyn posiada predyspozycje dla rozwoju w kierunku ośrodka satelickiego Bydgoszczy (jako miejsce lokalizacji zabudowy mieszkaniowej).

Rysunek. Rozkład wielkościowy miejscowości w gminie

Przewiduje się, że ekspansja zabudowy podmiejskiej Bydgoszczy będzie skutkowałą presją w kierunku zainwestowania północnej części gminy Łabiszyn. Jako atrakcyjne dla zabudowy wskazuje się zwłaszcza miejscowości: Nowe Dębe, Władysławowo, Pszczółczyn, Obórznia a także samo miasto Łabiszyn. Wymienione miejscowości prezentują szereg korzystnych uwarunkowań dla rozwoju osadnictwa podmiejskiego, są dla tej formy osadnictwa atrakcyjne i w działaniach planistycznych, właśnie ta część gminy powinna być wskazywana jako obszary koncentracji zainwestowania.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Na ogólną powierzchnię 16700 ha składają się użytki rolne zajmujące prawie 9,9 tys. ha, lasy i grunty leśne – 5,5 tys. ha, pozostałe grunty i nieużytki – zajmujące razem 1,3 tys. ha.

Szczegółowa struktura użytkowania gruntów jest następująca (wg Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii):

	miasto	obszary wiejskie powierzchnia w ha	łącznie gmina
a) użytki rolne			
grunty orne	121	6474	6595
sady	0	169	169
łąki trwałe	17	1983	2000
pastwiska trwałe	5	1013	1018
grunty rolne zabudowane	2	153	155
grunty pod stawami	0	18	18
grunty pod rowami	1	125	126
razem	146	9935	10081
b) grunty leśne oraz zakrzaczenia i zadrzewienia			
lasy	9	5449	5458
grunty zadrzewione i zakrzaczone	2	57	59
razem	11	5506	5517
c) grunty zabudowane i zurbanizowane			
tereny mieszkaniowe	41	50	91
tereny przemysłowe	6	5	11
inne tereny zabudowane	16	15	31
zurbanizowane tereny niezabudowane	3	0	3
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	17	12	29
drogi	30	334	364
tereny kolejowe	0	0	0
razem	119	416	535
d) grunty pod wodami			
płynącymi	12	142	154
stojącymi	0	22	22
razem	12	164	176
e) użytki ekologiczne			
razem	0	20	20
f) nieużytki			
razem	0	369	369
g) tereny różne			
razem	1	1	2

W tabeli poniżej przedstawiono dane na temat struktury, pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego. Różnią się one od danych we władaniu GUGiK, co częściowo wynika z nieco innej metodologii danych. Dane z GUGiK należy traktować jako bliższe rzeczywistej strukturze. Dane GUS są jednak powszechnie używane do wszelkich analiz i to właśnie na ich podstawie dokonuje się porównań statystycznych różnych jednostek.

W strukturze użytkowania gruntów podstawową cechą jest bardzo wysoki udział łąk i pastwisk, wynoszący prawie 14% ogólnej powierzchni gminy. Jest to wskaźnik znacznie przewyższający średnią wojewódzką (niespełna 8%). Bezwzględna powierzchnia łąk (2,3 tys.) oraz łączna powierzchnia łąk i pastwisk (ponad 2,8 tys. ha) są duże na tle wszystkich gmin województwa. Zaznacza się dosyć niski udział użytków rolnych (tylko 57%) i dosyć wysoki udział lasów i gruntów leśnych (ponad 33%, a więc znacznie powyżej średniej wojewódzkiej).

Wśród użytków rolnych niski jest udział gruntów ornych (zaledwie 71% użytków rolnych), natomiast bardzo wysoki jest udział łąk – zajmują one aż 23% całości użytków rolnych oraz pastwisk (łąki z pastwiskami stanowią prawie 29% użytków rolnych). Znikomy jest udział sadów (tylko 94 ha, czyli 0,3% powierzchni gminy). Gmina ma więc rolniczy charakter, jednak z bardzo dużym udziałem użytków zielonych oraz z dużym udziałem lasów.

Tabela. Struktury użytkowania gruntów

Obszar		Użytki rolne	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
obszary wiejskie	(ha)	9856	6945	94	2254	563	5488	1348
miasto	(ha)	131	111	0	17	3	11	149
razem gmina	(ha)	9987	7056	94	2271	566	5499	1497
	(%)	56,5	42,5	0,3	11,0	2,7	33,3	10,2
	% UR	100,0	70,7	0,9	22,7	5,7		
województwo kujawsko-pomorskie	(%)	64,5	56,1	0,7	5,2	2,5	22,9	12,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

LUDNOŚĆ – PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA

W 2008 roku gmina Łabiszyn liczyła 9453 mieszkańców. Jest to liczba niezbyt duża na tle innych gmin województwa kujawsko-pomorskiego - gmina Łabiszyn, pod względem liczby ludności lokuje się około 45. pozycji wśród 144. gmin województwa (kilka gmin notuje zbliżoną wielkość i co-roczone zmiany liczby mieszkańców skutkują zmianą lokaty). Należy jednak podkreślić, że na ogólną liczbę ludności, składa się ludność małego miasta (Łabiszyn lokuje się na około 36 pozycji wśród 52 miast) i stosunkowo nieliczna ludność wiejska (wśród 127 obszarów wiejskich, czyli gmin wiejskich i wiejskich części gmin miejsko-wiejskich, gmina Łabiszyn lokuje się około 80. pozycji).

Mała liczba ludności jest niekorzystnym uwarunkowaniem rozwoju - w przypadku gminy Łabiszyn, uwarunkowanie to dotyczy zarówno miasta, jak i obszarów wiejskich.

Wśród 6 gmin powiatu żnińskiego, gmina zajmuje 3. pozycję pod względem liczby mieszkańców, przy czym znacznie ustępuje gminie Żnin (ponad 24 tys. mk), wyraźnie ustępuje gminie Barcin (ponad 14,8 tys.) i tylko nieznacznie wyprzedza gminę Janowiec Wielkopolski (9,3 tys. mk). Kolejne gminy -Rogowo i Gąsawa liczą już znacznie mniej mieszkańców (odpowiednio 6,9 i 5,2 tys.).

Wśród czterech miast powiatu, Łabiszyn (4,5 tys.) lokuje się po Żninie (14,1 tys.) i po Barcinie (7,7 tys.) a przed Janowcem Wielkopolskim (4,1 tys.).

Pod względem liczby ludności wiejskiej, gmina Łabiszyn (5,0 tys.) ustępuje wszystkim gminom liczącym odpowiednio: Żnin (10,1 tys.) i Barcin (7,1 tys.), Rogowo (6,9 tys.), Gąsawa (ponad 5,2 tys.) i Janowiec (niespełna 5,2 tys.).

Gmina Łabiszyn koncentruje 13,5% ogółu mieszkańców powiatu, a wśród ludności wiejskiej, udział gminy wynosi 12,6%.

Gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich gminy wynosi 30 os./km kw, co jest wskaźnikiem obiektywnie niskim i znacznie niższym od średniej dla obszarów wiejskich województwa (równiej 46). Wskaźnik odniesiony do powierzchni bez lasów, łąk i pastwisk wynosi 60 i pomimo że wciąż jest niski na tle silnie zurbanizowanych sąsiednich gmin Białe Błota (ponad 350), Nowa Wieś Wielka (ponad 240) i Szubin (80), to jest już znacznie bliższy średniej wojewódzkiej (68).

Tabela. Zmiany liczby mieszkańców

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
miasto	4 376	4 390	4 412	4 394	4 343	4 334	4 386	4 393	4 421	4 403	4 449	4 470	4 429	4 454
obszary wiejskie	4 707	4 798	4 765	4 790	4 657	4 692	4 724	4 805	4 834	4 872	4 929	4 993	5 018	4 999
razem	9 083	9 188	9 177	9 184	9 000	9 026	9 110	9 198	9 255	9 275	9 378	9 463	9 447	9 453

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

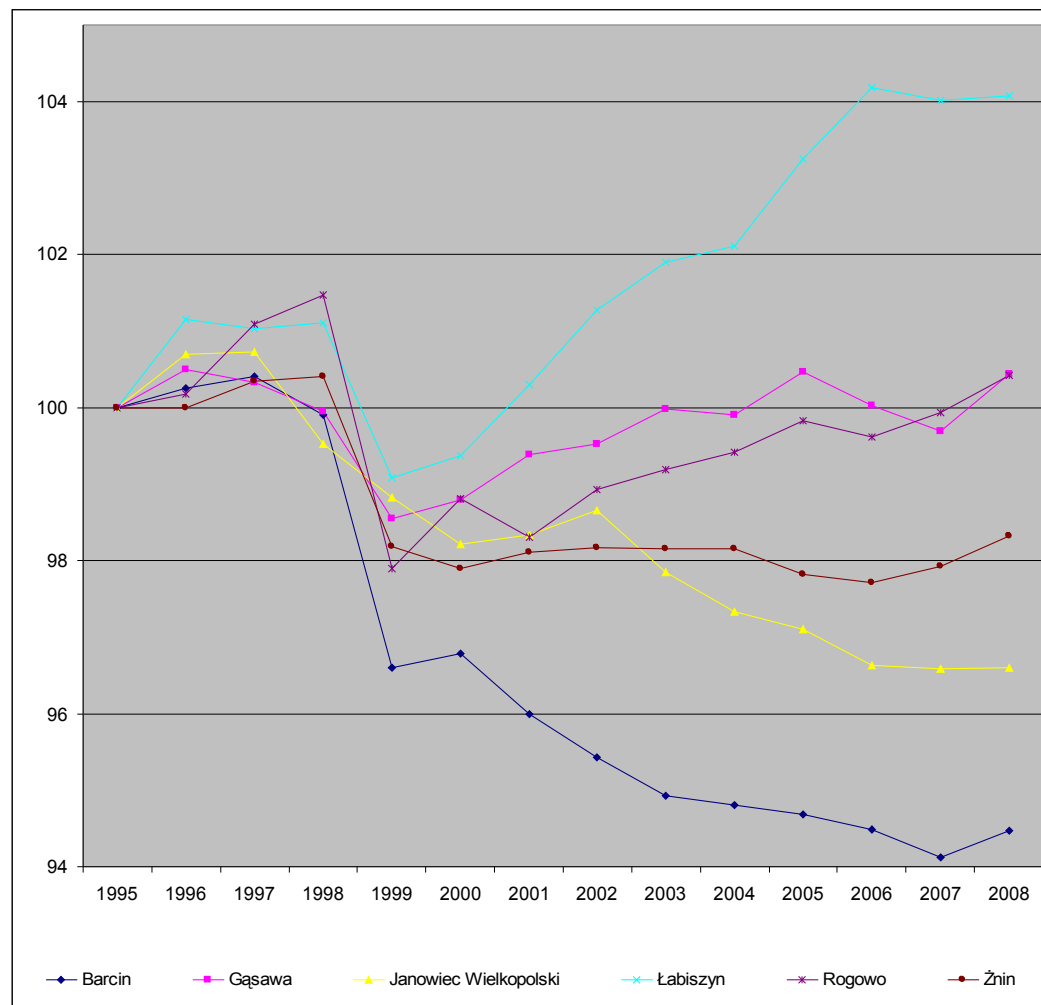
W ostatnich latach gmina cechuje się wzrostem liczby ludności. Pomiedzy rokiem 1995 a 2008 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 370 osób, a więc o ponad 4%. Był to najsilniejszy wzrost gmin powiatu. Ludność miasta Łabiszyn zwiększyła się o 78 osób, a ludność obszarów wiejskich - aż o 292. W tym przypadku wzrost procentowy był duży i wyniósł ponad 6%.

W zakresie podstawowych parametrów z zakresu procesów i struktur demograficznych, gmina prezentuje następujące uwarunkowania:

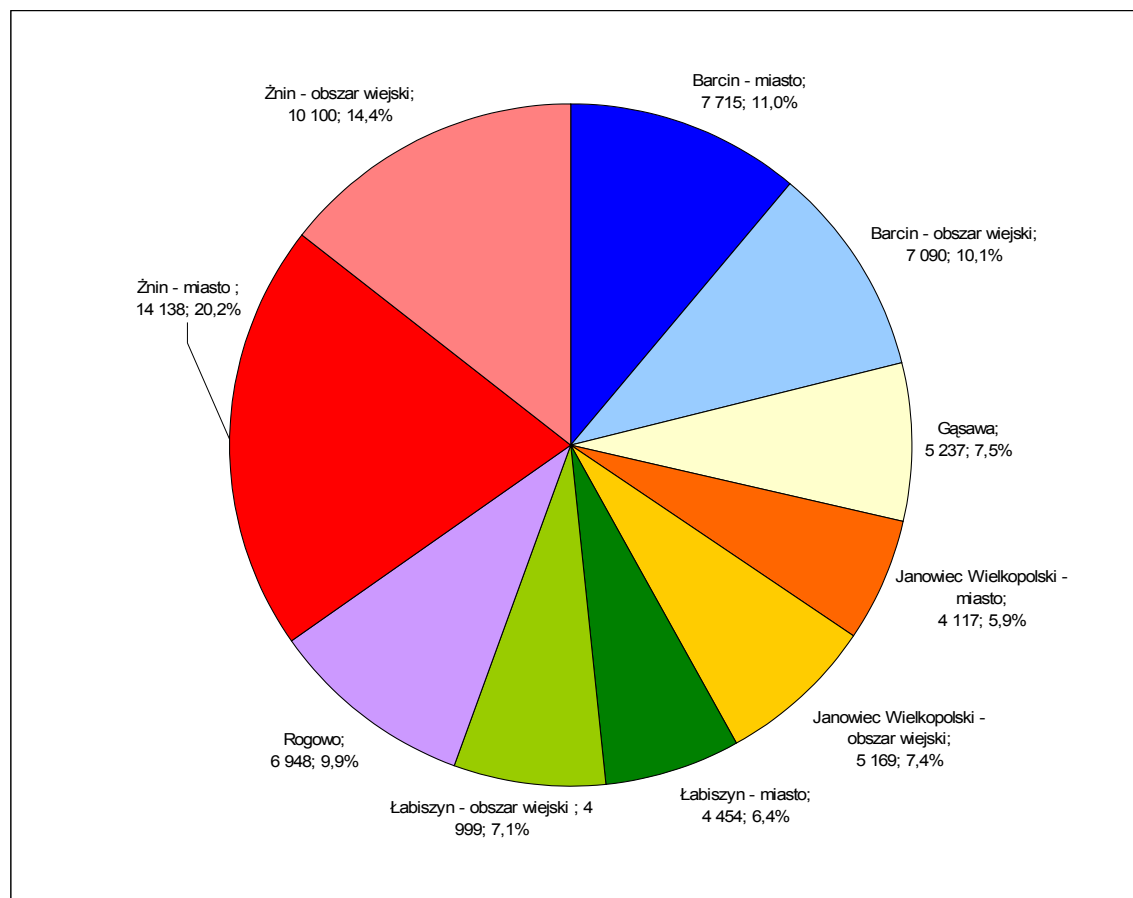
a) ruch naturalny

Gmina cechuje się dodatnim wynikiem ruchu naturalnego. Przyrost naturalny (czyli różnica liczby urodzeń i zgonów) jest w okresie wieloletnim dodatni - acz bardzo niski. W 10-leciu 1999-2008 w mieście zanotowano 432, a na obszarach wiejskich - 700 urodzeń, a liczba zgonów wyniosła odpowiednio 336 i 401. Corocznie przeciętny przyrost naturalny w mieście wynosi więc zaledwie ok. 10 osób, a na wsi - zaledwie ok. 30 osób. Niestety jak dotąd w gminie nie zanotowano poprawy wielkości urodzeń, mimo że w większości gmin ostatnie lata przyniosły już wyraźne wzrosty w stosunku do okresów wcześniejszych.

Wskaźniki ruchu naturalnego (mierzone liczbą urodzeń i zgonów odniesioną do liczby mieszkańców) są na tle województwa korzystne - na wsi wskaźnik zgonów jest przeciętny, ale wyraźnie korzystniejszy jest wskaźnik urodzeń, w mieście przeciwnie - wskaźnik urodzeń nie jest szczególnie korzystny, ale jednocześnie niski jest wskaźnik zgonów.

Rys. Zmiany liczby ludności w powiecie żnińskim (rok 1995 = 100)

Rys. Ludność gmin powiatu żnińskiego

b) migracje

Migracje odgrywają marginalną rolę w kształtowaniu liczby ludności na terenie gminy. W okresie 1999-2008 łącznie na teren miasta napłynęło 417 osób, a na obszary wiejskie - 752, a odpływ wyniósł odpowiednio - 428 i 625. Oznacza to, że saldo wieloletnie dla miasta wyniosło zaledwie 11 osób (było ujemne - wystąpiła przewaga odpływu nad napływem), a dla obszarów wiejskich saldo (dodatnie) wyniosło 127. W ciągu 10 lat gmina zyskała więc wskutek migracji 116 osób (przeciętnie niespełna 12 osób rocznie przy liczbie ludności sięgającej 9,5 tys.).

Zarówno w przypadku miasta, jak i terenów wiejskich, około 60% osób osiedlających się stanowią mieszkańcy miast.

Przewiduje się, że w kolejnych latach rola migracji w rozwoju gminy będzie rosła i zakłada się znaczny wzrost salda w kolejnych latach (migracje podmiejskie).

Wskaźniki ruchu migracyjnego (mierzone liczbą migrantów odniesioną do liczby mieszkańców) jest dosyć korzystny. Wskaźnik napływu (zwłaszcza na wsi) jest ponadprzeciętnie wysoki, a wskaźnik odpływu - jest typowy. Ogólny wskaźnik salda jest pozytywny i wyraźnie lepszy niż w gminach leżących na południe od gminy Łabiszyn - trzeba jednak zdać sobie sprawę z faktu, że sąsiednie gminy podmiejskie notują wskaźniki wielokrotnie wyższe, a korzystny wskaźnik w gminie Łabiszyn przekłada się na zaledwie symboliczne bezwzględnie saldo.

c) struktury wieku

Spółeczeństwo gminy jest nieco młodsze, niż przeciętnie mieszkańcy województwa - dotyczy to zarówno ludności wiejskiej, jak i miasta, choć w tym drugim przypadku wartości średnie nie są miarodajne, ponieważ w bardzo silnym stopniu wpływają na nie bardzo niekorzystne wskaźniki typowe dla największych miast. O młodszej strukturze wieku świadczy wyższy udział grupy przedprodukcyjnej i niższy poprodukcyjnej. Z porównania udziałów grup ekonomicznych wynika, że zwłaszcza wskaźnik udziału grupy poprodukcyjnej na obszarach wiejskich jest bardzo korzystny (12,2%). Obiektywnie należy do niskich, a ludność wiejska wyróżnia się pod tym względem na tle gmin sąsiednich.

W analizie zmian struktur w ostatnich latach uwagę zwraca odmiennosc charakteru zmian w mieście i na obszarach wiejskich. W mieście Łabiszyn proces starzenia ludności (zjawisko typowe i powszechne dla wszystkich obszarów) jest dużo bardziej zaawansowany. Spadek bezwzględnej liczebności grupy przedprodukcyjnej w okresie 1995-2008 wyniósł aż 32%, a wzrost liczebności grupy poprodukcyjnej - aż 15%. Na obszarach wiejskich gminy wartości te wyniosły odpowiednio: 16% i 2%. Korzystniejsze wskaźniki na obszarach wiejskich wynikają nie tylko z typowych procesów i struktur (które z natury na obszarach wiejskich przyjmują korzystniejsze wskaźniki), ale dodatkowo są wzmacniane napływem migracyjnym, w którym uczestniczy przede wszystkim ludność młoda.

Na obszarach wiejskich silniejszy był wzrost liczebności grupy produkcyjnej (o ponad 19%, w mieście - o niespełna 17%).

Proces starzenia się ludności będzie największym wyzwaniem w zakresie funkcjonowania gminy w kolejnych latach (zwłaszcza po roku 2020).

Tabela. Zmiany struktur wieku ludności

	w wieku przedprodukcyjnym				w wieku produkcyjnym				w wieku poprodukcyjnym			
	1995	2000	2005	2008	1995	2000	2005	2008	1995	2000	2005	2008
miasto Łabiszyn	1 334	1 118	992	909	2 610	2 775	2 984	3 049	432	441	473	496
o.w. Łabiszyn	1457	1409	1315	1227	2652	2719	3021	3162	598	564	593	610
% ogółu ludności												
miasto Łabiszyn	30,5	25,8	22,3	20,4	59,6	64,0	67,1	68,5	9,9	10,2	10,6	11,1
o.w. Łabiszyn	31,0	30,0	26,7	24,5	56,3	57,9	61,3	63,3	12,7	12,0	12,0	12,2
województwo - miasta	26,8	23,2	19,3	18,0	60,7	63,0	65,7	65,6	12,5	13,8	15,0	16,4
województwo - obszary wiejskie	30,7	28,6	24,7	23,2	55,6	57,6	61,9	63,2	13,7	13,8	13,4	13,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

d) struktury płci

Struktura płci na terenie gminy jest raczej typowa - w mieście obserwuje się przewagę liczby kobiet (o 52) wskutek czego wskaźnik feminizacji (czyli liczba kobiet na 100 mężczyzn) wynosi 102, a na obszarach wiejskich ma miejsce przewaga liczby mężczyzn (o 123) wskutek czego wskaźnik jest równy 95.

Dla rozwoju demograficznego gminy szczególnie duże znaczenie ma wskaźnik w grupie wiekowej 15-39 lat - w największym stopniu odpowiedzialnej za rozwój demograficzny (zwieranie małżeństw, rodzenie dzieci). Wskaźnik wynosi tu zaledwie 92 na obszarach wiejskich i 93 w mieście (w mieście przewaga liczby mężczyzn wynosi 70, a na obszarach wiejskich - 82). Struktury notowane w grupie 0-14 wskazują, że w kolejnych latach wskaźnik ten z dużym prawdopodobieństwem ulegnie dalszemu pogorszeniu. Struktura płci w tej grupie (15-39) stanowi zagrożenie dla dalszego prawidłowego rozwoju gminy.

W starszych grupach wiekowych (ponad 60 lat) przewaga liczby kobiet jest już bardzo wyraźna i wynika z dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet i wyższych wskaźników umieralności wśród mężczyzn.

PROGNOZA ROZWOJU LUDNOŚCI

Zarówno dla miasta, jak i obszarów wiejskich prognozuje się zmiany w zakresie liczby oraz w zakresie struktur mieszkańców. Dla rozwoju gminy obydwa aspekty będą miały bardzo istotny wpływ - przede wszystkim w kontekście realizacji zadań własnych (zapotrzebowania na poszczególne rodzaje usług). Zmiany struktur są skutkiem postępującego starzenia społeczeństwa, ale w obszarach podmiejskich mogą być one w istotny sposób modyfikowane ruchami migracyjnymi. W obszarach podmiejskich notuje się mniejszy ubytek ludności młodej (niższe wskaźniki odpływu), a wśród osób migrujących na dany obszar także przeważają ludzie młodzi lub w średnim wieku. Tym samym zasadniczo zmieniają się obecne struktury wieku (znacznie wyższy udział grupy młodej, czego konsekwencją jest także większy wskaźnik urodzeń i zapotrzebowania na usługi oświatowe), ale przyszłą konsekwencją obecnie zachodzących procesów będzie nieproporcjonalnie silne zasilanie grupy emerytalnej (w perspektywie ok. 20-30 lat ta liczna obecnie grupa młoda będzie przechodziła w wiek emerytalny).

Na uwagę zasługuje fakt, że prognozowanie rozwoju demograficznego w obszarach podmiejskich jest obarczone ryzykiem, ponieważ są to procesy w całości zależne od uwarunkowań zewnętrznych - rozwój tylko w niewielkim stopniu będzie zależny od zmian dotyczących obecnych mieszkańców gminy, a w dużym stopniu - od migracji na teren gminy. Skala osadnictwa podmiejskiego, a więc wielkość migracji na teren gminy, zależna jest od kilku czynników: ogólnych trendów panujących w społeczeństwie w tym zakresie (np. obecnie wciąż obserwuje się trend zabudowy podmiejskiej, ale nie można wykluczyć jego zmiany w kierunku powrotu do miast), potencjału głównego miasta i jego zdolności do generowania impulsów rozwojowych (w tym przypadku Bydgoszczy - obszary podmiejskie są ekonomicznie i społecznie zależne od głównego miasta), wreszcie atrakcyjności innych obszarów podmiejskich do przyjmowania napływu (obszary podmiejskie wykazujące przydatność dla rozwoju osadnictwa są rozległe i dotyczą w przypadku Bydgoszczy ponad 10 gmin - o skali napływu na teren gminy Łabiszyn będzie świadczył poziom atrakcyjności i jej relacji do innych gmin).

Tym samym już prognozowanie zmian liczby ludności jest bardzo trudne, a bez wiarygodnej prognozy liczby nie jest możliwe precyzyjne określenie struktur. Niemniej jednak należy przyjąć następujące założenia rozwoju demograficznego gminy:

- obszary wiejskie podlegać będą napływowi mieszkańców, co będzie miało miejsce zwłaszcza w części północnej gminy; napływ nie będzie jednak tak intensywny, jak w przypadku gmin najbardziej atrakcyjnych i należy się spodziewać, że w najbliższych latach będzie mniejszy, a nasili się w kolejnych latach (po 2015 roku) - należy zakładać, że w wariantcie bardzo zachowawczym w roku 2020 ludność obszarów wiejskich przekroczy 6,5 tys. mk, ale realne jest także osiągnięcie poziomu 8 tys.,
- miasto w najbliższym okresie cechować się będzie stagnacją, ale w dłuższej perspektywie powinno zwiększać zaludnienie - Łabiszyn powinien zacząć być postrzegany jako atrakcyjny ośrodek podmiejski (położony w pobliżu Bydgoszczy, a jednocześnie stwarzający warunki do rozwoju funkcji obsługi mieszkańców na dobrym poziomie) - realność i ewentualne natężenie tego procesu są jednak nieprzewidywalne i należy liczyć się także z marazmem demograficznym, a więc dalszym powolnym wyludnieniem, przy nasilaniu starzenia społeczności. W granicach miasta i jego bezpośrednim sąsiedztwie są potencjalne tereny mieszkaniowe dla ponad 1 tys. mk. W wariantcie optymistycznym, realne jest, by w roku 2020 Łabiszyn (wraz z terenami leżącymi poza granicami miasta, ale w bezpośrednim sąsiedztwie) liczył około 5,5 tys. mk.
- w zakresie zmian dotyczących poszczególnych grup ludności, należy spodziewać się zwiększania liczebności grupy emerytalnej - należy zwiększyć dostępność służby zdrowia (rozwój opieki geriatrycznej), opieki społecznej, działalności kulturalnych (o profilu dostosowanym do wieku odbiorców). W przypadku pozostałych grup zapotrzebowanie na usługi zależne będzie od tempa i charakteru zmian. W najbliższym czasie zmniejszy się zapotrzebowanie na usługi oświatowe, ale w perspektywie dekady napływ ludności może zniwelować te zmiany, stąd nie należy dążyć do likwidacji placówek oświatowych, które przejściowo będą słabiej obciążone. Niezależnie od prognozy demograficznej należy dążyć do jak najszerzego rozwoju placówek opieki i edukacji przedszkolnej. W części północnej gminy realna może stać się potrzeba utworzenia żłobka. Należy także zakładać utrzymywanie (co najmniej w okresie najbliższych 20 lat) wysokiej liczby ludności w grupie produkcyjnej - jednak w obszarach podmiejskich nie będzie to skutkowało tak wysokim bezrobociem.

Rozmieszczenie ludności w układzie terytorialnym cechować się będzie wzrostem zaludnienia w części północnej oraz stagnacją, a nawet spadkiem w części południowej. Wykształci się społeczny podział gminy na część północną – „podmiejską” (silnie zurbanizowaną społecznie) i południową – tradycyjną („rolniczą”).

W części północnej gminy społeczeństwo będzie młodsze, natomiast w części południowej – starsze. Stąd też funkcjonowanie obiektów infrastruktury edukacyjnej należy zweryfikować zwłaszcza w północno - wschodniej części gminy – wskazuje się potrzebę lokowania infrastruktury społecznej we Władysławowie, jako docelowym ośrodku obsługi ludności dla tej części gminy. Alternatywnie wskazuje się do rozwoju instytucji obsługi ludności inną lokalizację w ramach terenów rozwojowych północnej części gminy.

W przypadku gminy Łabiszyn ważne jest regularne monitorowanie procesów demograficznych i cykliczne aktualizowanie prognozy rozwoju ludności zarówno w ujęciu ilościowym (prognozowana liczba), strukturalnym (prognoza dla grup wiekowych) i terytorialnym (zmiany ludności w

poszczególnych częściach tej dużej gminy). Mogą tu zachodzić bardzo duże zmiany i przedstawiona powyżej prognoza jest tylko jedną z możliwych hipotez rozwoju. W zależności od wyników kolejnych prognoz należy podejmować strategiczne działania w zakresie organizacji zadań własnych. Powyższa niepewność w zakresie kierunków rozwoju demograficznego jest typowa dla obszarów podmiejskich.

Do opisanych spodziewanych zmian należy dostosować wyposażenie w zakresie infrastruktury społecznej – zwłaszcza przedszkoli i szkół, służby zdrowia i opieki społecznej (opieka nad ludnością starszą), kultury i aktywności społecznej. W związku ze spodziewanym wzrostem liczebności grupy starszej należy także dążyć do likwidacji barier architektonicznych oraz opracować koncepcję funkcjonowania komunikacji publicznej uwzględniającej ograniczenia ruchowe oraz ograniczenia ogólnej zdolności do mobilności tej grupy.

PODSTAWOWE DANE O GOSPODARCE NA TERENIE GMINY

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Gmina Łabiszyn charakteryzuje się umiarkowanie rozwiniętą przedsiębiorczością. W 2008 roku na terenie gminy zarejestrowanych było 756 podmiotów gospodarczych, z tego 457 w mieście i 299 na obszarach wiejskich. Podmioty działające na terenie gminy stanowiły 14,3% wszystkich podmiotów z terenu całego powiatu.

Wskaźnik przedsiębiorczości, czyli liczba zarejestrowanych podmiotów na 1000 mk, wynosi w mieście 102,6 a na obszarach wiejskich - 59,8. Wskaźnik dla miasta jest porównywalny z innymi miastami w tej klasie wielkościowej (jest tylko minimalnie mniejszy, niż w powiatowym Żninie), wskaźnik dla obszarów wiejskich jest nieco niższy od średniej wojewódzkiej dla obszarów wiejskich, wynoszącej 62,4. Wskaźnik ten lokuje gminę na 51. pozycji wśród 127 obszarów wiejskich województwa. Na uwagę zasługuje fakt, że spośród gmin miejsko-wiejskich powiatu, gmina Łabiszyn notuje wyraźnie najwyższy wskaźnik.

Tabela. Porównanie wskaźników przedsiębiorczości na 1000 mk (2008)

m. Barcin	76,0
m. Janowiec Wielkopolski	101,8
m. Łabiszyn	102,6
m. Żnin	104,0
o.w. Barcin	55,3
Gąsawa	78,7
o.w. Janowiec Wielkopolski	48,9
o.w. Łabiszyn	59,8
Rogowo	70,4
o.w. Żnin	48,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Dynamika zmian liczby zarejestrowanych podmiotów to dwukrotny wzrost liczby w mieście i prawie trzykrotny na obszarach wiejskich w okresie 1995-2008. Są to wzrosty wyraźnie wyższe, niż przeciętnie w województwie, a wśród gmin powiatu żnińskiego - żadne z miast nie zanotowało nawet zbliżonej dynamiki, a wśród obszarów wiejskich - gmina Rogowo zanotowała minimalnie wyższą, a gmina Gąsawa - minimalnie niższą dynamikę. Obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich notowały zmiany o znacznie niższym natężeniu.

Tabela. Zmiany liczby i wskaźnika przedsiębiorczości

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
zmiany liczby														
miasto	236	244	281	287	321	335	343	372	399	393	418	426	445	457
obszary wiejskie	105	156	184	198	208	205	226	250	283	272	270	277	287	299
zmiany wskaźnika na 1000 mk														
miasto	53,9	55,6	63,7	65,3	73,9	77,3	78,2	84,7	90,3	89,3	94,0	95,3	100,5	102,6
obszary wiejskie	22,3	32,5	38,6	41,3	44,7	43,7	47,8	52,0	58,5	55,8	54,8	55,5	57,2	59,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Tabela. Porównanie liczby, struktur i wskaźników przedsiębiorczości

		m.Łabiszyn	o.w.Łabiszyn	województwo- miasta	województwo- o.w.	m.Łabiszyn	o.w.Łabiszyn	województwo- miasta	województwo- o.w.	m.Łabiszyn	o.w.Łabiszyn	województwo- miasta	województwo- o.w.
sekcja		liczba				struktura (% ogółu)				wskaźnik na 1000 mk			
ogółem		457	299	141702	50480					102,6	59,8	112,5	62,4
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	8	20	1245	3888	1,8	6,7	0,9	7,7	1,8	4,0	1,0	4,8
B	Rybnictwo	0	0	30	31	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
C	Górnictwo	0	2	50	74	0,0	0,7	0,0	0,1	0,0	0,4	0,0	0,1
D	Przetwórstwo przemysłowe	46	34	13069	5655	10,1	11,4	9,2	11,2	10,3	6,8	10,4	7,0
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2	0	174	120	0,4	0,0	0,1	0,2	0,4	0,0	0,1	0,1
F	Budownictwo	44	37	14400	6926	9,6	12,4	10,2	13,7	9,9	7,4	11,4	8,6
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	164	104	46374	15402	35,9	34,8	32,7	30,5	36,8	20,8	36,8	19,1
H	Hotele i restauracje	14	7	3608	1164	3,1	2,3	2,5	2,3	3,1	1,4	2,9	1,4
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	27	41	10227	4027	5,9	13,7	7,2	8,0	6,1	8,2	8,1	5,0
J	Pośrednictwo finansowe	17	7	6147	1418	3,7	2,3	4,3	2,8	3,8	1,4	4,9	1,8
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	60	25	23000	4374	13,1	8,4	16,2	8,7	13,5	5,0	18,3	5,4
L	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	4	0	541	897	0,9	0,0	0,4	1,8	0,9	0,0	0,4	1,1
M	Edukacja	12	4	3310	1270	2,6	1,3	2,3	2,5	2,7	0,8	2,6	1,6
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	21	7	9106	1812	4,6	2,3	6,4	3,6	4,7	1,4	7,2	2,2
O	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	38	11	10420	3422	8,3	3,7	7,4	6,8	8,5	2,2	8,3	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Istotną miarą stanu rozwoju przedsiębiorczości jest analiza struktury branżowej działających podmiotów. Porównanie udziałów sekcji istotnych dla rozwoju w ogólnej liczbie firm wskazuje, że zarówno w mieście jak i na wsi obserwuje się zasadnicze podobieństwa do średnich wartości wojewódzkich, a więc struktura ta jest typowa. Wyraźna odmiennność dotyczy właściwie tylko sekcji I - Transport, gospodarka magazynowa i łączność, gdzie udział firm w mieście jest znacznie mniejszy, a na obszarach wiejskich - znacznie większy, niż średnio.

Porównanie stanu rozwoju poszczególnych sekcji (liczba podmiotów w danym rodzaju działalności w stosunku do liczby mieszkańców - a więc wskaźnik cząstkowy przedsiębiorczości), wskazuje, że najważniejsze z punktu widzenia obsługi ludności i tworzenia miejsc pracy dziedziny, takie jak handel i naprawy, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, transport, sfera pozamaterialnych usług podstawowych (edukacja, administracja, ochrona zdrowia), pośrednictwo finansowe i obsługa nieruchomości - nie wykazują istotnych różnic, które zagrażałyby normalnemu rozwojowi gminy.

Struktury wielkościowe i własnościowe przedsiębiorczości na terenie gminy są typowe.

PRZYRODNICZE WARUNKI ROZWOJU ROLNICTWA

Gmina charakteryzuje się zróżnicowaną pokrywą glebową, związaną ściśle z typem podłoża, a pośrednio z morfologią obszaru. Na obszarach związanych genetycznie z akumulacją lodowcową (gliny) zdecydowanie dominują gleby brunatne kwaśne i wylugowane, a w minimalnym stopniu gleby brunatne właściwe i płowe. Na tych glebach wykształciły się najlepsze kompleksy w gminie – 2, 3 (pszenny dobry, pszenny wadliwy – na glebach brunatnych właściwych) oraz 4 i 5 (żytni bardzo dobry oraz żytni dobry – na brunatnych wylugowanych i kwaśnych). Na obszarach związanych z akumulacją eoliczną oraz akumulacją fluwioglacjalną (piaski eoliczne i piaski sandrowe) powstały gleby piaskowe (głównie rdzawe), na których wykształcił się w przeważającej mierze kompleks 6 (żytni słaby).

Na terenach nadmiernie wilgotnych wykształciły się gleby organiczne. Zajmują one dużą powierzchnię i stanowią znaczną część gminy. Wykształciły się one przede wszystkim w północnej części gminy oraz w dolinie Noteci, jak również w obniżeniach w obrębie wysoczyzny. Są ściśle związane z warunkami wodnymi.

Wśród gruntów organicznych zdecydowanie przeważają gleby torfowe i torfowo-murszowe (T) (torfy niskie). Nieco mniejszą powierzchnię zajmują gleby mułowo-torfowe (E) oraz murszowo-mineralne i murszowate (M). Na zdecydowanej większości gruntów organicznych wykształciły się użytki zielone zaliczane do kompleksu 2 (użytki zielone średnie – w gminie brak użytków zielonych zaliczanych do kategorii 1 – dobrych i bardzo dobrych), na niewielkiej ich części – użytki zielone klasy 3 (słabe i bardzo słabe).

Gleby o najlepszej przydatności rolniczej (kompleksy 2, 3 i 4 – gmina należy do obszarów o najmniejszym udziale dobrych kompleksów w ogólnej strukturze gruntów) występują na bardzo niewielkich obszarach w południowej (Jablówko-Buszkowo oraz okolice Lubostronia) oraz wschodniej (Jeżewo) części gminy. Przestrzeń pomiędzy tymi wyspami o lepszej przydatności, wypełniają przede wszystkim gleby kompleksu 6 (żytni słaby) i

w mniejszym stopniu – 5 (żytni dobry). Dosyć często spotykane są natomiast fragmenty kompleksu 7 (żytni bardzo słaby - który wykształcił się na łąkach piasków eolicznych lub pochodzących z akumulacji rzecznych). Część gminy leżąca na północy (okolice Władysławowo-Pszczółczyn) charakteryzuje się bardzo słabymi glebami (kompleksy 7 i 6). W części środkowo-zachodniej dosyć częste są gleby kompleksu 9 (zbożowo-pastewny słaby). Ten kompleks wykształcił się niemal wyłącznie na stosunkowo rzadko występujących czarnych ziemiach (właściwych i zdegradowanych), w obniżeniach zarastających bagien, zanikających jezior lub przy obniżonym poziomie wód gruntowych; pozostałe nieliczne grunty tego kompleksu związane są głównie z glebami rdzawymi.

W strefie pradoliny przeważa kompleks 2z – znacznie liczniej reprezentowany niż 3z.

Łącznie w gminie struktura gleb przedstawia się następująco:

- rdzawe	– 35% powierzchni ogólnej
- brunatne wylugowane	– 21% powierzchni ogólnej
- murszowo-mineralne, mułowo-torfowe, torfowe i murszowo-torfowe	– 33% powierzchni ogólnej
- czarne ziemie	– 9% powierzchni ogólnej
- płowe	– 1% powierzchni ogólnej
- brunatne właściwe	– śladowe ilości

Tabela. Klasy bonitacyjne gruntów ornych (z sadami) i użytków zielonych

grunty orne z sadami		użytki zielone	
klasa	% udział	klasa	% udział
I	0,00	I	0,00
II	0,03	II	0,00
IIIA	1,4	III	1,9
IIIB	8,0		
IVA	19,0	IV	65,4
IVB	16,9		
V	39,1	V	24,7
VI	14,5	VI	7,7
VI Z	1,2	VI Z	0,3

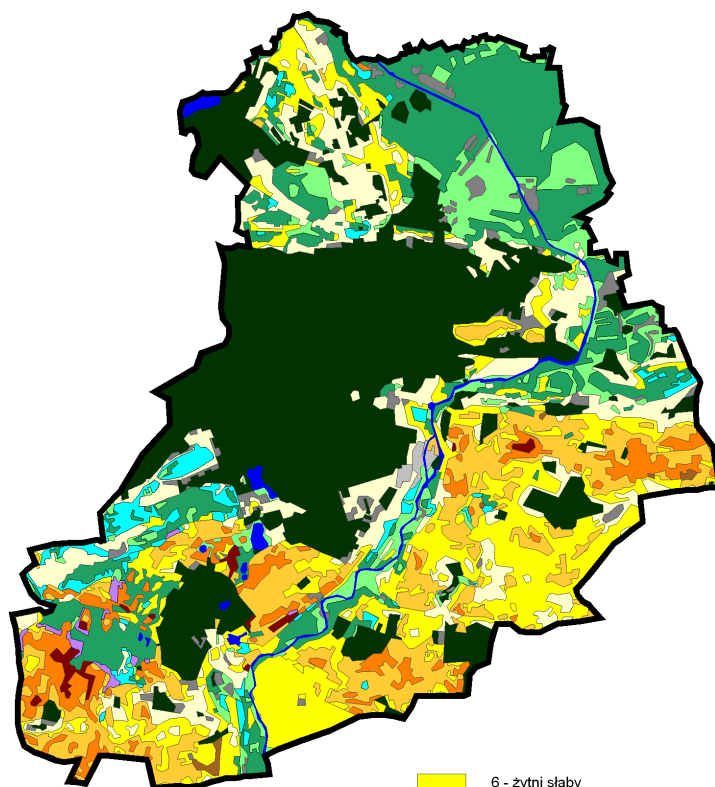
Źródło: IUNG

O raczej niskiej jakości gleb świadczy struktura według klas bonitacyjnych – ponad połowa gruntów ornych należy do klas V, VI i VIz, a zaledwie nieco ponad 9% do klas najlepszych I – III, przy czym klasa I i II reprezentowane są przez minimalne arealy (brak gruntów klasy I, a grunty klasy II zajmują tylko 2 ha).

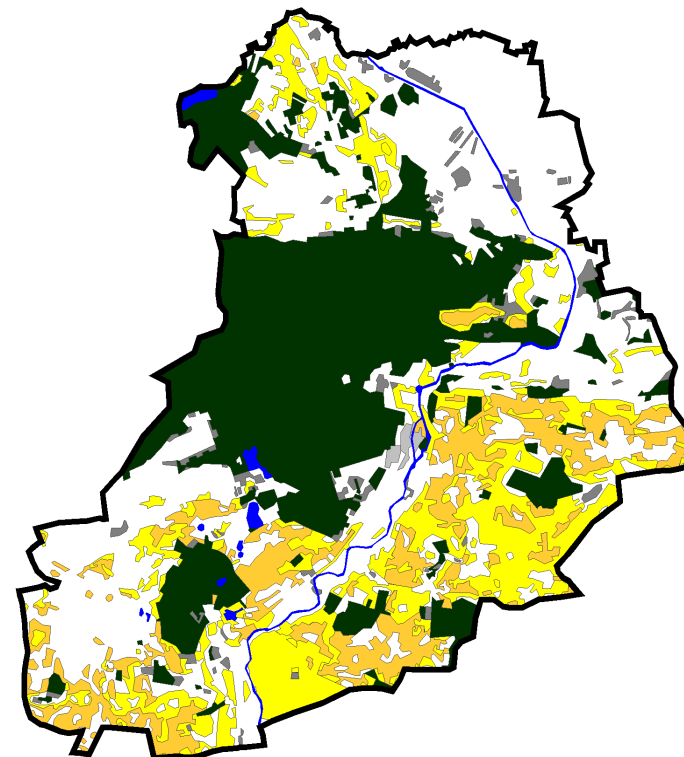
Wśród użytków zielonych ponad 2/3 należy do klasy IV, a zaledwie niespełna 2% to klasa III; aż 1/3 to użytki bardzo słabej jakości. Oceniając przydatność rolniczą gleb należy stwierdzić, że syntetyczny Wskaźnik jakości Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej wynoszący 54,9 pkt lokuje gminę znacznie poniżej średniej dla województwa (wśród najsłabszych gmin). Niezbyt korzystne wartości przyjmują zwłaszcza dwie składowe syntetycznego wskaźnika – jakość i przydatność rolnicza gleb oraz warunki wodne. O ile wskaźnik jakości dla gruntów ornych lokuje się poniżej średniej wojewódzkiej, to wskaźnik jakości dla użytków zielonych jest zbliżony do przeciętnej.

Znaczna część gminy zagrożona jest erozją gruntów. Są to przede wszystkim zagrożenia wynikające z erozji wietrznej, a stopień zagrożenia tym rodzajem erozji określany jest jako „silny”, miejscami - na bardzo niedużych powierzchniach - jako „bardzo silny”. Ten rodzaj erozji spotykany jest na terenie niemal całej gminy, z wyjątkiem północno-wschodniej części, leżącej w dolinie Noteci.

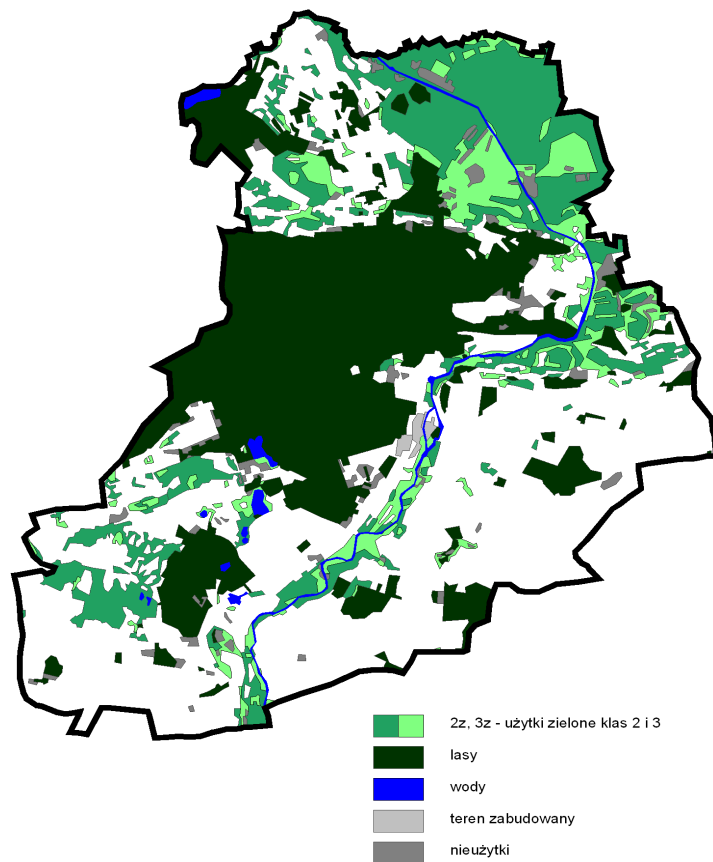
Obszary zagrożone erozją wodną powierzchniową zajmują znacznie mniejsze powierzchnie i są znacznie mniej liczne – w praktyce nie stanowią one żadnego problemu, gdyż dotyczą tylko pojedynczych i bardzo małych terenów. Stopień zagrożenia określany jest jako średni, a tylko w kilku przypadkach - jako silny. Erozja tego rodzaju nie stanowi problemu ze względu na minimalną skalę występowania.

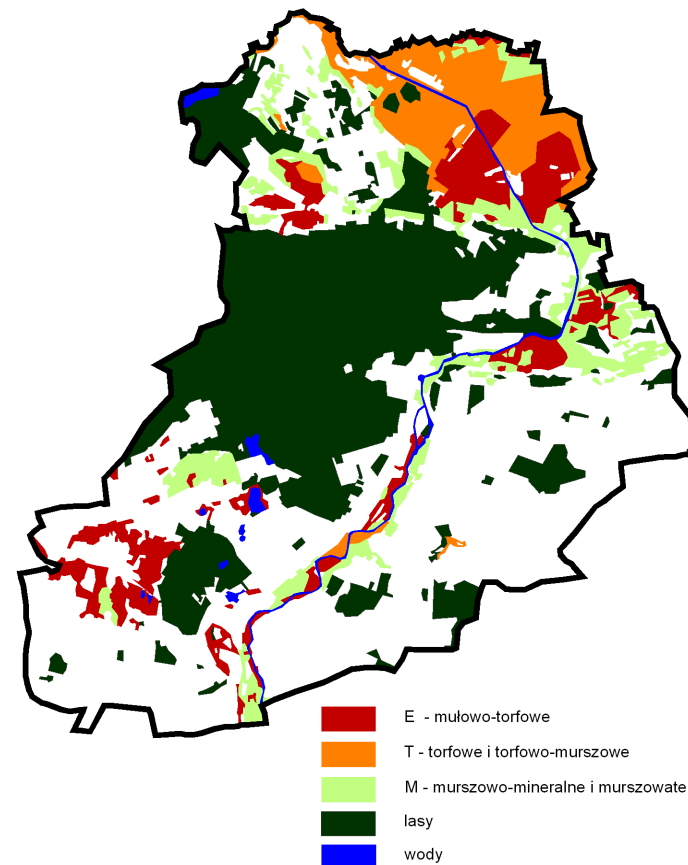
Mapa kompleksów rolniczej przydatności gleb

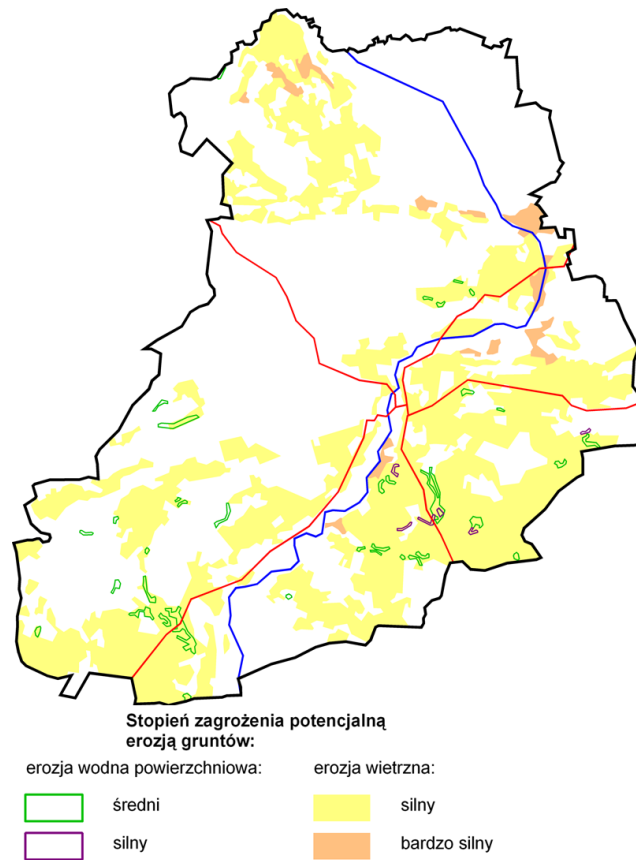
Najczęściej reprezentowane kompleksy przydatności rolniczej gleb w gminie (5 i 6)

Mapa występowania użytków zielonych

**Mapa występowania gruntów organicznych:
 T- gleby torfowe i torfowo-murszowe; E - gleby mułowo-torfowe;
 M – gleby murszowo-mineralne i murszowate; Ls – lasy**

Mapa zagrożeń potencjalną erozją gruntów

UWARUNKOWANIA I STAN ROZWOJU TURYSTYKI

Gmina wykazuje dosyć korzystne predyspozycje do rozwoju działalności turystycznych. Należy podkreślić, że walory gminy dla rozwoju turystyki nie należą do szczególnie cennych i obiektywnie – na tle gmin uznawanych za najatrakcyjniejsze, gmina Łabiszyn jest postrzegana jako obszar o znacznie mniejszej atrakcyjności. Dotąd gmina Łabiszyn nie była postrzegana jako obszar istotny dla realizacji turystyki na terenie województwa, a rejestrowana statystycznie skala ruchu jest niewielka.

Atrakcyjność gminy ocenia się pozytywnie przede wszystkim ze względu na:

- obecność w północnej części gminy ogrodów działkowych w w większości użytkowanych przez mieszkańców Bydgoszczy - rodzinne ogrody działkowe w Dąbiu, Annowie i Władysławowie zajmują łącznie ponad 18 ha i mieści się na nich około 360 działek, a więc umożliwiają wypoczynek znacznie ponad 1 tys. osób; ogrody działkowe wyznaczono także w Łabiszynie - tu zajmują około 7 ha i wydzielono w ich obrębie ok. 180 ogródków - ogrody w mieście pełnią jednak przede wszystkim funkcje rekreacyjne dla lokalnych mieszkańców;
- obecność zespołu pałacowego w Lubostroniu - stanowiącego atrakcję kulturową objętą Szlakiem Piastowskim oraz będące miejscem organizacji imprez kulturalnych, biznesowych, konferencji, itp. Pałac w Lubostroniu jest jednym z bardzo nielicznych tak reprezentacyjnych obiektów na terenie województwa;
- w Smerzynie działa Harcerski Ośrodek Wypoczynkowy w Smerzynie - jest to obiekt oferujący ok. 130-150 osób, ze względu na specyfikę bazy dostosowany przede wszystkim do obsługi pobytów zorganizowanych grup młodzieży;
- potencjalnie dużą atrakcją na terenie gminy jest rzeka Noteć oraz Kanał Notecki - są one częścią drogi wodnej zwanej Wielką Pętlą Wielkopolską
- obecnie droga ta jest słabo wykorzystywana, ale na terenie województwa podejmowane są działania na rzecz odnowy dróg wodnych i wówczas w ramach skoordynowanego projektu możliwe jest włączenie gminy w budowany produkt turystyki wodnej. Gmina posiada tu szczególnie korzystne predyspozycje ze względu na położenie w bliskości Bydgoszczy. Rozwój zurbanizowanej strefy podmiejskiej w sąsiedztwie gminy sprzyja także organizacji atrakcji tego typu dla zamożnych mieszkańców tych terenów zainteresowanych aktywnym spędzaniem wolnego czasu.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

Gmina ma charakter wielofunkcyjny z dominującą rolą rolnictwa. Wielofunkcyjność wynika przede wszystkim z rozwoju przedsiębiorczości, której struktury są typowe i dosyć dobrze rozwinięte.

Miasto jest ośrodkiem usługowym o potencjale typowym dla miejskich ośrodków gminnych, aczkolwiek funkcjonowanie szkolnictwa ponadgimnazjalnego wskazuje, że Łabiszyn pełni także funkcje ponadlokalne.

W strukturze funkcji gminy zaznaczają się także działalności turystyczne, aczkolwiek nie mają one dużego znaczenia dla bazy ekonomicznej gminy.

Znaczna część gminy (około 1/3) to obszary leśne, na których prowadzone jest także gospodarcze wykorzystanie lasów (pozyskanie grubizny). Warto także zauważyć, że środkowa (leśna) oraz północna (dolina Noteci) część gminy są obszarami bardzo ważnymi z punktu widzenia pełnienia funkcji ekologicznych i jako takie - powinny podlegać ochronie przed nadmiernymi przekształceniami i zbyt dużą antropopresją.

Podstawowym czynnikiem kształtującym strukturę gminy jest jest zróżnicowanie fizjograficzne. W strukturze gminy wyróżnić należy - w najbardziej ogólnym ujęciu - cztery jednostki:

- a) jednostkę miejską;
- b) północną jednostkę związaną z doliną Noteci;

- c) środkową jednostkę leśno-osadniczą;
- d) południową jednostkę rolniczo-osadniczą.

Przy wprowadzeniu bardziej szczegółowego podziału, struktura gminy przestaje być tak wyrazista i łącznie dzieli się na około 10 jednostek o zróżnicowanej wielkości.

Ten zasadniczy podział ten leżał u podstaw planowania polityki przestrzennej i dalszego rozwoju gminy.

OGRANICZENIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU OSADNICTWA

Rozwój przestrzenny gminy należy ocenić na podstawie występujących uwarunkowań, możliwości i ograniczeń rozwojowych poszczególnych jednostek osadniczych.

Istniejąca sieć osadnicza gminy w zasadzie poza glebami wysokich klas oraz ewentualnym występowaniem gruntów nieprzydatnych do zabudowy ze względu na wysoki poziom wód gruntowych w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, nie posiada istotnych barier które ograniczałyby ich rozwój terenowy (przestrzenny).

W strukturze gminy zaznacza się dolina Noteci jako strefa o niezwykle trudnych warunkach rozwoju osadnictwa - w większości wyłączona z zabudowy ze względów przyrodniczych lub litologicznych. Jest to obszar położony korzystnie względem Bydgoszczy i bez wątpienia gdyby nie wspomniane ograniczenia, byłby strefą zabudowy podmiejskiej. W tym kontekście dolinę Noteci należy uznać za najważniejszą barierę rozwoju osadnictwa.

Większość wsi posiada znaczące możliwości rozwojowe w ramach istniejącej zwartej zabudowy wsi, w formie zabudowy uzupełniającej, wypełniającej niezainwestowane przestrzenie. Rozwój tego typu zabudowy jest najbardziej pożądanym ze względów ekonomicznych, ekologicznych i związanych z racjonalizacją zarządzania gminą (realizacja zadań własnych).

Istniejące osadnictwo w formie zabudowy siedliskowej rozproszonej, a także liczne małe miejscowości- należy uznać za zjawisko niekorzystne pod względem ekonomicznym i przestrzennym.

PREDYSPOZYCJE DLA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO

Przeprowadzona analiza stanu i uwarunkowań środowiska pozwala na określenie predyspozycji dla rozwoju poszczególnych funkcji i rodzajów działalności.

- **osadnictwo**

Gmina zamieszkiwana jest obecnie przez niezbyt dużą liczbę ludności, ale w związku z położeniem w bliskości Bydgoszczy w kolejnych latach może wzrastać jej atrakcyjność dla migracji. Zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe będzie więc prawdopodobnie rosło, aczkolwiek proces ten będzie zapewne bardzo powolny. Optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzeni, minimalizowania oddziaływania na środowisko, ale także zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie usług publicznych i infrastruktury (tzw. zadania własne) jest rozwój lub zagęszczanie zagospodarowania w ramach miejscowości (co jest zresztą obserwowane na terenie gminy). W większości miejscowości istnieją rezerwy terenowe pozwalające na zwiększenie liczby mieszkańców o kilkanaście lub kilkadziesiąt procent, jednak ze względów społecznych i ekonomicznych uzasadniony jest rozwój przede wszystkim największych miejscowości (koncentracja zaludnienia w celu skupienia jak największej części mieszkańców w największych miejscowościach).

W planowaniu rozwoju gminy uwzględniać należy przede wszystkim ochronę wód powierzchniowych – w dużej części gminy są one silnie podatne na zanieczyszczenia.

Dla gminy Łabiszyn w latach 70-tych wykonano opracowanie fizjograficzne w ramach którego przeanalizowano również predyspozycje dla rozwoju osadnictwa. Pomimo upływu ponad 30 lat, opracowanie ze względu na charakter analizowanych zagadnień, wykazuje ponadczasowość i może być stosowane także obecnie jako pomocnicze dla szczegółowych analiz dla poszczególnych miejscowości. Przy ocenie przydatności terenu dla rozwoju osadnictwa brano pod uwagę następujące zagadnienia:

- warunki litologiczne i nośność gruntów
- warunki występowania wód gruntowych
- lokalne warunki klimatyczne
- rzeźbę terenu, w tym zarówno nachylenie terenu, jak i ekspozycję
- przydatność rolniczą gleb
- warunki zaopatrzenia w wodę (co obecnie jest uwarunkowaniem mało istotnym).

Większość terenu gminy jest wskazywana jako obszary nieprzydatne dla rozwoju osadnictwa lub też przydatne z ograniczeniami.

Wśród obszarów nieprzydatnych, poza kompleksami leśnymi, dominują podmokłe doliny Noteci oraz Kotlina Bydgoska. Występuje tu zarówno płytkie zaleganie wód gruntowych (najczęściej płycej, niż 2 m ppt), jak też gorsze warunki nośności gruntu, ale także niezbyt korzystny mikroklimat. Identyczne warunki są wskazywane dla obniżen między Jabłówkiem a Jabłowem oraz w okolicach Ostatkowa.

W południowej części gminy – w okolicach Obielewa, wskazuje się też na ograniczenia związane ze zbyt dużymi nachyleniami terenu (strefa krawędziowa) – jednak obszar, którego one dotyczą jest stosunkowo mały. Dla niektórych – niewielkich części gminy - wskazuje się ograniczenia wynikające z wysokiej przydatności gleb uzasadniającej ich wykorzystanie dla produkcji rolnej.

Tereny o uwarunkowaniach korzystnych (małe nachylenia terenu, woda na głębokości ponad 2 m ppt, korzystne warunki klimatyczne, dobra nośność gruntu) występują w:

- południowo-wschodniej części gminy – między Lubostroniem a Jeżewem,

- południowo-zachodniej części – ale tu tereny przydatne znajdują się wśród terenów nieprzydatnych i nie tworzą zwartej powierzchni,
- północnej części gminy – tu jednak korzystne predyspozycje wykazuje tylko niewielki fragment w okolicach Władysławowa-Pszczółczyna.

- **rolnictwo**

Dla gminy Łabiszyn w latach 70-tych wykonano opracowanie fizjograficzne w ramach którego przeanalizowano również predyspozycje dla rozwoju rolnictwa. Pomimo upływu ponad 30 lat, opracowanie ze względu na charakter analizowanych zagadnień, wykazuje ponadczasowość i może być stosowane także obecnie jako pomocnicze dla analizy tego zagadnienia. Przy ocenie przydatności terenu dla potrzeb rolnictwa brano pod uwagę następujące zagadnienia:

- warunki glebowe (pochodzenie, typ gleb, profil glebowy)
- stosunki wilgotnościowe w glebie
- lokalne warunki klimatyczne
- rzeźbę terenu, w tym zarówno nachylenie terenu, jak i ekspozycję.

Rolniczą przestrzeń podzielono tu na 3 kategorie:

- obszary przydatne dla upraw polowych bez zastrzeżeń
- obszary przydatne dla upraw polowych z zastrzeżeniami (wydzielono tu kategorię obszarów leżących na wysoczyźnie i obszarów leżących w pradolinie)
- obszary o bardzo małej przydatności.

Wśród głównych czynników ograniczających wykorzystanie terenów dla potrzeb rolnictwa wskazywano:

- niską przydatność rolniczą gleb, wykluczającą niektóre rodzaje upraw
- złe warunki wodne (gleby okresowo zbyt suche lub zbyt wilgotne)
- uzależnienie powodzenia upraw od rozkładu i wielkości opadów
- lokalnie także rzeźbę terenu (zwłaszcza w strefie krawędziowej wysoczyzny)
- niekorzystne warunki klimatyczne (duże amplitudy temperatur, zaleganie zimnego powietrza, mgły).

Najkorzystniejsze warunki zdiagnozowano dla południowo-wschodniej części gminy, gdzie wyróżniono znaczne tereny w zasadzie pozbawione ograniczeń – z dosyć dobrymi glebami wykształconymi na glinach (klasy IIIa i IIIb), dobrymi stosunkami wodnymi, równinną lub lekko falistą rzeźbą, optymalnymi warunkami klimatycznymi. Z obszarami tymi przeplatają się obszary wykazujące ograniczenia związane ze słabą jakością

gleb (wykształconych na glinach piaszczystych lub piaskach, prezentujące co najwyżej klasę IIIb, a najczęściej klasę IVa lub IVb), ale także okresowo zbyt suche ze względu na niski poziom zalegania wód gruntowych.

W północnej części gminy (ale w strefie wysoczyzny i sandru) warunki są określane jako niekorzystne ze względu na bardzo słabe gleby (klasy V i VI), a dodatkowo także stosunki wodne (zbyt niski poziom wód gruntowych) i warunki klimatyczne (duże dobowe amplitudy terenu).

Pradolina oraz dolina Noteci, a także obniżenia w obrębie wysoczyzny, są predestynowane do prowadzenia użytków zielonych (jednak o co najwyżej przeciętnej przydatności). Ograniczeniem są tu wahania poziomu wód gruntowych (z ryzykiem okresowych podtopień).

Ze względu na specyficzne warunki gmina predestynowana jest do pewnych specjalistycznych kierunków produkcji rolnej, które powinny uzupełniać tradycyjne rolnictwo – np. do rozwoju agroturystyki, rekreacji i pewnych nieuciążliwych działalności gospodarczych.

- **turystyka i rekreacja**

Gmina nie wykazuje wybitnych walorów dla rozwoju turystyki i rekreacji. O jej relatywnie małej atrakcyjności przyrodniczej świadczy między innymi położenie poza systemem obszarów chronionych. Także walory kulturowe obszaru (poza Lubostroniem) nie należą do szczególnie cennych.

Atrakcyjna dla turystyki jest przede wszystkim północna część gminy, gdzie ze względu na bliskość Bydgoszczy rozwinęły się (na niezbyt dużą skalę) ogrody działkowe. Potencjalnym walorem jest także rzeka Noteć, dla której podejmowane są działania zmierzające do wykreowania produktu turystycznego związanego z krajoznawstwem i turystyką wodną – jest to potencjalna szansa turystycznej aktywizacji całej doliny Noteci. Walorami gminy, są także: urozmaicona rzeźba terenu, występowanie kompleksów leśnych, relatywnie dobry stan środowiska. Ze względu na położenie w bliskości Bydgoszczy, gmina będzie poddawana coraz silniejszej presji związanej z penetracją lasów, jak też rozwojem zabudowy lotniskowej.

Podstawowymi rodzajami turystyki i rekreacji, które mogą być rozwijane na terenie gminy ze względu na obecne tu walory i predyspozycje przyrodnicze, są: agroturystyka, turystyka pobytowa, turystyka rowerowa, turystyka wędrowska, turystyka kwalifikowana – wodna.

- **przedsiębiorczość**

Gmina nie posiada zasadniczych przeszkód dla rozwoju działalności gospodarczych. Jest obecnie obszarem, który w związku z bliskością Bydgoszczy będzie podlegać urbanizacji, przejawiającej się także w rozwoju przedsiębiorczości (zwłaszcza w północnej części gminy). W dalszym rozwoju tego typu działalności, uwzględniać należy przede wszystkim ochronę wód powierzchniowych – jest to najważniejsze uwarunkowanie dla prowadzenia wszelkich działalności gospodarczych w gminie. Główne miejscowości leżą w zasadzie poza obszarami szczególnie cennymi przyrodniczo i są dość dobrze dostępne w sieci drogowej znaczenia wojewódzkiego. Także ze względów pozaprzyrodniczych celowe jest rozwijanie i koncentracja działalności gospodarczych przede wszystkim w największych miejscowościach.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

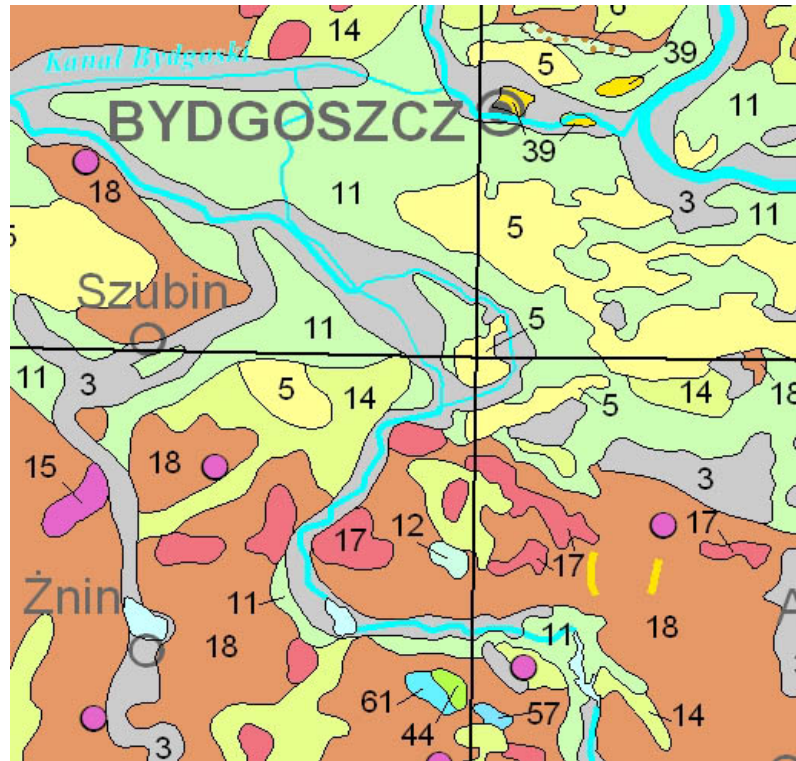
GEOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Gmina charakteryzuje się dużą różnorodnością rzeźby terenu oraz występujących form morfologicznych. Leży na styku 2 zdecydowanie różnych pod względem morfogenetycznym i fizjonomii krajobrazu jednostek fizyczno-geograficznych – rozległej pradoliny oraz obszarów wysoczyznowych.

Morfogeneza gminy związana jest z działalnością zlodowacenia fazy poznańsko-dobrzyńskiej i pomorskiej. Na terenie gminy spotyka się dwie formy różniące się zasadniczo genezą – większą (południową i centralną) część gminy zajmuje wysoczyzna morenowa, natomiast mniejszą (północną) – pradolina (rozległa Kotlina Bydgoska będąca częścią Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej). Obydwie formy różnią się rzeźbą terenu, warunkami hydrogeologicznymi i hydrologicznymi, litologią i rodzajem pokrywy glebowej, a w konsekwencji także sposobem zagospodarowania (a zwłaszcza leśnym lub rolnym wykorzystaniem oraz różnymi rodzajami produkcji rolnej).

Różna geneza form implikuje zróżnicowanie morfologiczne – rzeźba terenu jest najłatwiej dostrzegalnym dowodem różnic. Obszary związane z akumulacją rzeczną w pradolinie charakteryzują się rzeźbą równinną o bardzo małych nachyleniach terenu i z tylko pojedynczymi niewielkimi wyniesieniami terenu (piaski rzeczne lub piaski eoliczne). Rzeźba związana z wysoczyzną ma charakter równinny, lekko falisty lub falisty, a najbardziej zróżnicowana jest rzeźba moren czołowych oraz pól wydmy, gdzie częstym zjawiskiem są różnice względne wysokości rzędu kilku-kilkunastu metrów na odcinku kilkudziesięciu-kilkuset metrów.

Południowa i południowo-wschodnia część gminy usytuowana jest w krawędziowym obszarze wysoczyzny morenowej sąsiadującej od północy z Kotliną Bydgoską. Wysoczyzna morenowa w części południowo-wschodniej osiąga wysokości 80 do 90 m n.p.m., w części południowej 90 do 100, w południowo-zachodniej 100 do 110. Zbudowana jest z glin zwałowych piaszczystych o miąższości 2,5 do 15 metrów. W środkowej części gminy na wysoczyznę nakłada się (zalesiony) sandr doliny Noteci urozmaicony formami eolicznymi i polami wydmy. Część południowa i południowo-wschodnia cechuje się znacznie większym urozmaiceniem rzeźby związanym z kulminacjami moren czołowych (najbardziej znane to tzw. Góry Jabłowskie z maksymalną na terenie gminy kulminacją 152 m n.p.m.; wysokość względna tej moreny czołowej sięga 60 metrów), wzgórzami kemów oraz mniejszymi formami wytopiskowymi. W południowo-zachodniej części gminy (okolice Smerzyna, Jabłkowa i Jabłówka), pomiędzy leżącymi na południu Górami Jabłowskimi, a leżącym na północy sandrem obserwuje się rozległe zagłębienie wytopiskowe o płaskiej rzeźbie, cechujące się wysokim poziomem wód gruntowych oraz znaczną ilością cieków. Jego warstwę powierzchniową tworzą przede wszystkim utwory organogeniczne (gytia i torf).

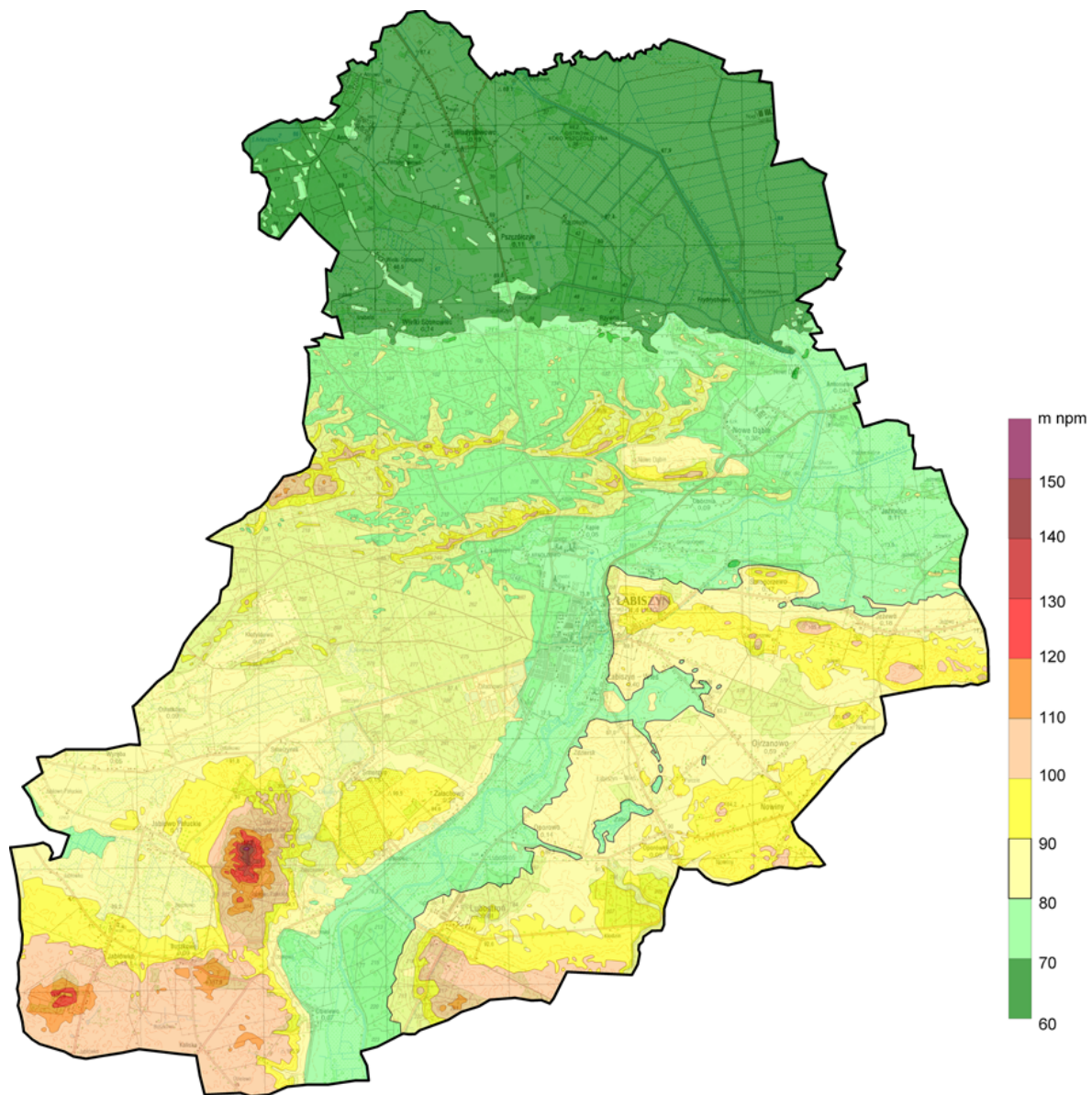
Rys. Fragment mapy geologicznej dla okolic gminy (oryginał w skali 1:500 000)

Objaśnienia: 3–piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły, 5–piaski eoliczne, lokalnie w wydmach, 11–piaski, żwiry i mułki rzeczne, 12–piaski i mułki jeziorne, 14–piaski i żwiry sandrowe, 15–piaski i mułki kemów, 17–żwiry i piaski, glazy i gliny moren czołowych, 18–gliny zwałowe, ich zwierzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe, 39–iły, mułki, piaski, żwiry z węglem brunatnym, 66–zlepieńce, piaskowce, mułowce, wapienie, dolomity, gipsy, sole kamienne

Wysoczyzna przecięta jest stosunkowo wąską i niezbyt głęboką doliną Noteci (wypełnioną utworami piaszczystymi akumulacji rzecznej i utworami organicznymi) uchodzącą na północy do kotliny bydgoskiej wykorzystywanej przez Noteć.

Fragment gminy leżący w Pradolinie Toruńsko-Eberswaldzkiej jest pod względem genetycznym jednym z wyższych terasów pradoliny Wisły. Obszar ten pokryty jest zarówno utworami o pochodzeniu eolicznym (wydmy podłużne i paraboliczne o wysokościach względnych nawet do 30 metrów ponad poziom pradoliny), jak też organogenicznym (torfy - wykształciły się w części północno-wschodniej).

Wysoczyzna zbudowana jest z gliny zwałowej oraz piasków i żwirów wodnolodowcowych. W środkowej części spotyka się spore przestrzenie piasków i żwirów rzecznych, a także rozległe pola piasków eolicznych z wydmami. Wzgórza moren czołowych (fazy poznańsko-dobrzyńskiej) zbudowane są z piasków, żwirów, głazów i glin. Na terenie całej wysoczyzny w małych zagłębieniach spotyka się torfy i namuły. Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka (na terenie gminy) wypełniona jest piaskami i żwirami rzecznyymi oraz torfami.

Rys. Mapa hipsometryczna gminy

Hipsometria gminy jest dosyć silnie zróżnicowana i ściśle związana z opisaną wcześniej genezą rzeźby. Część północna (bardzo równinna) leży na wysokości poniżej 70 m – (najniżej położony punkt to około 67 m n.p.m). Część środkowa (także równinna, ale urozmaicana wydmami) to około 70-80 m n.p.m. Większość obszaru wysoczyzny, to wysokości 80-90 m n.p.m. Rzeźba urozmaica się, a wysokości wyraźnie rosną w części południowej, gdzie rzędna przekracza 110 m n.p.m. Pomimo, iż maksymalna wysokość przekracza 150 m n.p.m., to wysokości powyżej 110 m n.p.m. są już stosunkowo rzadko spotykane i zajmują niewielkie powierzchnie. Ekstremalne wysokości wynoszą ok. 67 m n.p.m. oraz ok. 152 m n.p.m., a więc różnica wysokości sięga 85 m.

KLIMAT

Według klasyfikacji regionów klimatycznych Polski przeprowadzonej przez W. Okołowicza, gmina leży w „subregionie kujawskim”. Dla podregionu klimatycznego wyznaczonego dla obszaru, w którym leży gmina określa się następujące podstawowe wyznaczniki klimatu: dużo dni pochmurnych, najmniejszy opad w Polsce, „przejściowość” klimatu. Szczegółowe parametry charakteryzujące klimat, są następujące:

- a) opady atmosferyczne, wynoszą ok. 500 mm, z czego ponad połowa (ok. 300-350 mm) przypada na półrocze letnie
- b) średnie temperatury roczne wynoszą ok. 7,5-8°C przy czym w lipcu przekraczają 18°C a w styczniu wynoszą ok. -3°C.
- c) okres wegetacyjny trwa 210-220 dni
- d) lato trwa przeciętnie ok. 90 dni
- e) zima trwa przeciętnie ok. 85 dni
- f) średnia liczba dni mroźnych wynosi ok. 35, natomiast bardzo mroźnych (gdy temperatura maksymalna nie przekracza -10°C wynosi 2-3),
- g) średnia liczba dni gorących wynosi 35, a dni upalnych (z temperaturą ponad 30°C) od 4 do 6,
- h) liczba dni pogodnych wynosi ok. 40,
- i) liczba dni chmurnych wynosi ok. 125,
- j) pokrywa śnieżna występuje w okresie trwającym ok. 70 dni,
- k) przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1500-1600 godzin,
- l) notuje się przewagę wiatrów zachodnich, w następnej kolejności południowo-zachodnich, w dalszej kolejności północno-zachodnich.

Zróżnicowanie rzeźby terenu, a przede wszystkim znaczne powierzchnie o dużej wilgotności, powodują na terenie gminy lokalne modyfikacje klimatu. Przede wszystkim znacznie częstsze będą mgły. Z tych samych powodów należy się spodziewać w okresie jesienno-wiosennym zastoisk zimnego powietrza, a w okresie letnim nieco łagodniejszego przebiegu pogody (niższe temperatury maksymalne, wyższa wilgotność powietrza). Zróżnicowana rzeźba terenu powoduje także w zależności od kierunku ekspozycji modyfikacje mikroklimatu (dłuższe zaleganie śniegu, gorsze/lepsze nasłonecznienie, anomalia aerosanitarne, itp.)

GLEBY I PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA GRUNTÓW

Zagadnienie, zarówno w aspekcie przyrodniczym, jak i wykorzystania rolniczego, zostało scharakteryzowane w części Studium dotyczącej uwarunkowań rozwoju gospodarki.

LASY

Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię ok. 5,5 tys. ha, czyli ok. 1/3 powierzchni gminy (jest to wskaźnik znacząco wyższy od przeciętnej wojewódzkiej). Położone są w jednym dużym i kilku mniejszych kompleksach. Centralna część gminy zajęta jest przez rozległy kompleks mający swoją kontynuację w gminie Szubin (tylko w około połowie leżący w gminie Łabiszyn). Mniejsze kompleksy spotyka się głównie w części południowej. Na uwagę zasługują lasy porastające wzgórze moreny czołowej, zwane Jabłowskimi Górami, będące największą kulminacją w gminie. – z których na uwagę zasługują 3: na północ od Szubina, na południowy-wschód od Szubina oraz na północy gminy - na prawym brzegu Noteci. Wszystkie te lasy są fragmentami większych kompleksów rozciągających się także w sąsiednich gminach. Ponadto w południowo-zachodniej, stosunkowo najmniej zalesione części gminy znajduje się kilka mniejszych powierzchni zajętych przez lasy.

Pod względem administracyjnym lasy na terenie gminy należą do Nadleśnictwa Szubin (obręb Łabiszyn, leśnictwa Drogosław, Gąbin, Jaktórka, Łabiszyn, Pszczółczyn i Załachowo). Niewielkie części gminy wchodzą w granice Nadleśnictwa Bydgoszcz i Nadleśnictwa Solec Kujawski.

Dla Obrębu Łabiszyn podaje się następujące parametry zasobów leśnych:

- średni wiek – 54 lata
- Przeciętna zasobność[m³/ha] - 226
- Przeciętny przyrost[m³/ha] – 4,20
- Udział siedlisk borowych [%] - 77,24
- Udział gatunków iglastych[%] - 92,33

W części północnej gminy przeważają lasy iglaste (głównie sosnowe), natomiast w części południowej (o lepszych glebach) spotyka się także: bór mieszany świeży, lasy mieszane świeże, bory i lasy mieszane wilgotne oraz olsy. Z drzew liściastych występują tu brzozy, olcha, rzadziej dąb, buk i grab.

Znaczna część lasów na terenie gminy pełni funkcje ochronne – przede wszystkim glebochronne a w mniejszej powierzchni – wodochronne (łącznie jest to 25% lasów w obrębie Łabiszyn).

Na terenie gminy istnieją przesłanki do dolesień, wynikające z niezbyt dobrych warunków rozwoju rolnictwa. Niska przydatność rolnicza gruntów w połączeniu z lokalnymi uwarunkowaniami szczegółowymi, predestynują rozległe obszary gminy do zalesienia, jako optymalnej zarówno pod względem ekologicznym ale także gospodarczym, formy zagospodarowania terenu. Opracowanie „Granica polno-leśna” nie przewiduje jednak znacznych dolesień, a jedynie uzupełnianie kompleksów w ich strefach krawędziowych. Łączna planowana do zalesienia powierzchnia jest mała.

SUROWCE MINERALNE

Zagadnienie opisane w części opracowania pod nazwą „Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych”.

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

System hydrologiczny gminy nie jest zbyt rozbudowany. Gmina w całości leży w zlewni Noteci, przy czym:

- Notec jest najważniejszym ciekim na terenie gminy – biegnie przez cały jej obszar wzdłuż dłuższej osi gminy; w północnej części rozległa dolina tej rzeki jest główną dominantą przestrzenną i podstawowym uwarunkowaniem rozwoju;
- znaczna część gminy odwadniana jest bezpośrednio do Noteci (leży w strefie jej zlewni bezpośredniej lub zlewni cząstkowych niewielkich jej dopływów);
- część południowo-zachodnia odwadniana jest do Czarnego Rowu – jest to niewielki ciek płynący w kierunku zachodnim i uchodzący na terenie gminy Szubin do rzeki Gąsawki, będącej dopływem Noteci; południowo-zachodnia część gminy (odwadniana przez Czarny Rów) to dwa dosyć rozległe zagłębienia, z gęstą siecią kanałów melioracyjnych i naturalnych cieków będących dopływami Czarnego Rowu – jest to obszar równinny, miejscami podmokły;
- na północ od Obórzni system hydrologiczny jest mocno przekształcony antropogenicznie – w związku z realizacją połączenia dorzeczy Wisły i Odry za pomocą Kanału Bydgoskiego, wykonano także system kanałów mających na celu zasilanie Kanału Bydgoskiego w wodę, ale także umożliwiających wykorzystanie Noteci do celów transportowych; wykonane kanały uregulowały fragmenty rzeki, skróciły bieg Noteci i w zasadniczy sposób zmieniły warunki odwadniania tej części zlewni tej rzeki. Na terenie północnej części gminy Łabiszyn znajdują się kanały nazywane Kanałem Noteckim oraz Nowym Kanałem Noteckim. Na Kanale Noteckim wykonano śluzy Annowo, Frydrychowo, Dębinek (wykorzystywane obecnie także w celach energetycznych);
- w północnej części gminy dolina Noteci jest obszarem równinnym, pokrytym gruntami pochodzenia organicznego, o wysokim stanie wód i charakterze częściowo podmokłym; znajdują się tu bardzo liczne kanały melioracyjne.

Niektóre tereny w gminie są słabo odwadniane lub też mają charakter bezodpływowy, gdzie przeważa infiltracja, a nie spływ (związane jest to zarówno z ich pagórkowatą rzeźbą z licznymi zagłębieniami, jak też charakterem podłoża – głównie piaszczystym, związanym genetycznie z

wydmi) – dotyczy to zwłaszcza dużego obszaru w środkowo-zachodniej części gminy (kompleks lasów na zachód od Łabiszyna) ale także niewielkich zagłębień w różnych częściach wysoczyzny i sandru. W przypadku opisywanych terenów sieć hydrologiczna jest bardzo uboga, a charakter rzeźby terenu wskazuje, że wyznaczenie działów wodnych ma charakter wyłącznie orientacyjny (działy wodne na niektórych odcinkach są niepewne), a duże powierzchnie są rzeczywiście bezodpływowe (spływ do dolinek i zagłębień bezodpływowych).

Najważniejszą pod względem hydrologicznym rzeką na terenie gminy jest Noteć. Jest to rzeka o liczącej się w skali kraju długości (388 km) i dużej powierzchni dorzecza (ok. 17 tys. km). Jest największym dopływem Warty. Odcinek biegnący przez teren gminy zalicza się do jej środkowego biegu (jest położony ok. 140 km od źródeł). Przeciętny przepływ na Noteci na wysokości gminy wynosi ok. 12-15 m³ na sekundę. Rzeka w przeszłości była intensywnie wykorzystywana do transportu, wskutek czego na praktycznie całym przebiegu przez teren województwa była poddawana zabiegom hydrotechnicznym, czego efektem są między innymi sztuczne kanały służące usprawnieniu żeglugi.

Uwagę zwraca występowanie w gminie zaledwie kilku i to niewielkich jezior. Mają genezę wytopiskową, są płytkie, częściowo mają słabo dostępne brzegi ze względu na położenie w sąsiedztwie terenów podmokłych. Są dosyć podatne na degradację oraz zarastanie. Występują one w dwóch rejonach gminy: na północy (na pograniczu z gminą Szubin) oraz na południu (ok. Smerzyna).

Na północ od Annowa znajdują się dwa dosyć duże jeziora: Miedzno i Bagno. Jeziora sąsiadują ze sobą, przy czym Miedzno znajduje się w granicach gminy Łabiszyn (aczkolwiek północny brzeg jeziora jest już na terenie gminy Szubin), a jezioro Bagno leży na terenie gminy Szubin (ale jego brzeg południowy i wschodni należą w części do gminy Łabiszyn). Obydwa jeziora mają powierzchnię około 25-30 ha, a ich maksymalna głębokość nie przekracza 2,5 m. Leżą w zlewni Gąsawki.

W okolicach Smerzyna największym jeziorem jest Smerzyńskie – o powierzchni ok. 18 ha. Ponadto jest tu kilka mniejszych, częściowo nie nazwanych jezior o powierzchni 1,5-3,5 ha (np. Dębinko, Okulary, Borówno).

Wskaźnik jeziorności dla gminy Łabiszyn jest więc bardzo mały - jest to znacznie poniżej 1% powierzchni ogólnej.

Jeziora Meszno, Smarzyńskie, Bagno i Okulary są zaliczane do kategorii wędkarskich, a pierwsze trzy – także do kategorii turystycznych. Na jeziorze Bagno rozwinęła się zabudowa letniskowa – częściowo na terenie gminy Łabiszyn, a częściowo w gminie Szubin.

Warunki występowania pierwszego poziomu wód gruntowych są zasadniczo zróżnicowane na: występujące w pradolinie i występujące na wysoczyźnie. W pierwszym przypadku pierwszy poziom wód gruntowych występuje płycej niż 2 m ppt, a często nawet płycej niż 1 m ppt i jest ściśle związany z wahaniami stanu rzek – zmienność roczna może wynosić nawet 1 m. Podobna sytuacja ma miejsce na terasach zalewowych oraz na eolicznych wzniesieniach w pradolinie. Wody gruntowe w tej strefie są bardzo podatne na zanieczyszczenia. Są to tereny o warunkach

bardzo niesprzyjających budownictwu. Na wysoczyźnie wody gruntowe zalegają zazwyczaj na głębokości przynajmniej 2 m ppt, a często głębiej. Wyjątek stanowią bezodpływowe zagłębienia, gdzie lokalnie występują znacznie płycej. W zależności od lokalnych warunków mogą występować wody „wierzchówkowe” (w przewarstwieniach piaszczysto-żwirowych). W zagłębieniach bezodpływowych wahania tego poziomu bywają znaczne i zależą np. od wielkości opadów, roztopów, itp. – występują często na głębokości do 2 m ppt. Wody te są podatne na zanieczyszczenia i w pewnych okolicznościach mogą stanowić problem w gospodarce rolnej ze względu na zbyt duże zawilgocenie gleby.

Wody podziemne w utworach czwartorzędowych w pradolinie występują w 2 poziomach – na głębokościach 10-30 m oraz 30 – 70 m, a na wysoczyźnie – na głębokości 30-70 m. Badania prowadzone w latach 60-tych i 70-tych wskazywały jednak na konieczność uzdatniania wody ze względu na podwyższone stężenie żelaza oraz manganu.

Niewielka zachodnia część gminy (okolice Smerzynka) znajduje się w zasięgu obszaru pozbawionego poziomu eksploatacyjnego w utworach czwartorzędowych.

Mapa „Warunki występowania wód podziemnych” wskazuje, iż na terenie gminy występują 2 zasadniczo różne rodzaje uwarunkowań związanych z izolacją pierwszego poziomu wodonośnego. Część gminy pokryta utworami akumulacji lodowcowej (gliny zwałowe) cechuje się w większości znacznie lepszą izolacją, podczas gdy część związana z akumulacją rzeczną w pradolinie (nawet jeśli została później pokryta utworami eolicznymi) i dolinie Noteci, ale także w części wysoczyzny – izolacją znacznie słabszą:

a) część południowo-zachodnia, południowa i wschodnia - charakteryzuje się następującymi parametrami:

- izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – średnia i dobra
- stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – słabo i praktycznie nie zagrożone
- miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – powyżej 10, a nawet powyżej 40 metrów

b) część północna a także obszar wzdłuż doliny Noteci i część wysoczyzny położona na południowy-wschód od Łabiszyna (łącznie obszary o takich warunkach zajmują ok. 2/3 powierzchni gminy):

- izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – słaba
- stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – średniozagrożone
- miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – 2 do 10 metrów

Obniżenie położone w południowo-zachodniej części gminy (ok. Na północ od Jabłowa Pałuckiego) z licznymi ciekami i kanałami określane jest jako „obszar źródliskowy” i wymagana jest jego szczególna ochrona przed zanieczyszczeniami.

Niewielka zachodnia część gminy (zalesiona) jest także wskazywana jako obszar wymagający ochrony zasobowej ze względu na zagrożenie ascensją wód zasolonych.

Gmina leży w obszarze występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Zostały one scharakteryzowane w innej części opracowania.

Niewielka część gminy (północna część w dolinie Noteci) jest zagrożona powodzią. Zagadnienie to zostało scharakteryzowane w innej części opracowania.

STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY

Gmina Łabiszyn leży w silnie rozwiniętej części województwa, w niedużej odległości do silnych ośrodków przemysłowych, w tym także dużych emitorów różnego rodzaju zanieczyszczeń i źródeł różnego rodzaju zagrożeń dla środowiska. Warto wymienić tu zarówno Bydgoszcz, jak i Inowrocław, okolice Barcina (kombinat cementowo-wapienniczy) a nawet Nakło.

Gmina Łabiszyn nie jest postrzegana jako obszar silnie zanieczyszczony, ale ze względu na dużą powierzchnię oraz odmienny charakter poszczególnych części gminy, stan i zagrożenia środowiska są na jej terenie zróżnicowane.

Gmina nie jest przedmiotem szczegółowych badań wykonywanych przez inspekcję ochrony środowiska, co pośrednio potwierdza brak istotnych z punktu widzenia województwa (czy chociażby ponadlokalnych) zagrożeń. Niestety sposób prowadzenia pomiarów stanu środowiska i publikacji ich wyników, w dużym stopniu utrudnia charakterystykę tak małych obszarów, jakimi są poszczególne gminy – szereg danych publikowanych jest sumarycznie dla powiatów, lub też są to mechaniczne interpolacje danych zebranych w kilkudziesięciu zaledwie na terenie regionu punktach pomiarowych. Powyższe ograniczenia powodują, iż monitoring stanu środowiska jest bardzo dokładny dla poszczególnych punktów pomiarów – a te są wyznaczane zwłaszcza w miejscach szczególnie zagrożonych lub szczególnie cennych przyrodniczo. Dla pozostałych obszarów (do których zalicza się gmina Łabiszyn) zakres dostępnych danych i informacji jest znacznie uboższy, a niektóre zagadnienia można charakteryzować prawie wyłącznie w sposób pośredni.

W wykonanej w połowie lat 90-tych “Klasyfikacji gmin pod względem występowania zagrożeń środowiska”, gmina zaliczona została do kategorii gmin “na których terenie wyniki badań nie wskazują na występowanie ponadnormatywnych zanieczyszczeń i uciążliwości, mimo stwierzonego antropogenicznego oddziaływania”. Z powyższego powodu Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska bada jedynie wybrane aspekty stanu i zagrożeń środowiska (i to tylko w wybranych latach), a dostępność danych jest tu znacznie niższa, niż w obszarach o dużych zagrożeniach, czy silnej degradacji środowiska.

Dostępne dane (przede wszystkim publikowane w corocznych raportach WIOŚ w Bydgoszczy) wskazują na następujące parametry środowiska:

rzeka Noteć na odcinku biegnącym przez gminę wg danych z roku 2004 lokowała się w najgorszej – V klasie czystości. Na odcinku tym rzeka niesie już duży ładunek zanieczyszczeń zarówno przemysłowych, pochodzących z wielkich zakładów rejonu Inowrocławia, jak też komunalnych (Kruszwica, Inowrocław, Pakość, Barcin) – w 2004 roku odcinek biegnący przez teren gminy oceniano wręcz jako najbardziej zanieczyszczony fragment tej rzeki. Wg danych z roku 2005 na wysokości miejscowości Pturek (powyżej gminy) Noteć klasyfikowana była w V (najniższej) klasie czystości, natomiast w miejscowości Tur (poniżej gminy) – w IV klasie (woda niezadawalającej jakości), co wskazywałoby iż na odcinku biegnącym przez teren gminy rzeka oczyszcza się.

zanieczyszczenia powietrza – według danych za rok 2005 notowano następujące parametry zanieczyszczenia powietrza:

- średnie roczne stężenie dwutlenku siarki (2005 r.) lokowało południową część gminy wśród obszarów o dużym poziomie zanieczyszczeń ,
- średnie roczne stężenie dwutlenku azotu (2005 r.) lokowało gminę w przedziale 10 - 20 $\mu\text{g}/\text{m}^2$ – co było wartością bardzo wysoką na tle województwa,
- średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 (2005 r.) lokowało gminę wśród obszarów o bardzo niskim stężeniu,
- średnie roczne stężenie benzenu (2005 r.) lokowało gminę w przedziale 1,5-2,5 $\mu\text{g}/\text{m}^2$ – co było wartością przeciętną na tle województwa, ale dosyć wysoką na tle obszarów poza dużymi miastami
- maksymalne stężenie 8-godzinne tlenku węgla (2005 r.) wynosiło 3 – 4 mg/m^2 – co było wartością z pogranicza niskich i średnich na tle województwa

erozja gleb – w różnych częściach gminy zidentyfikowano zagrożenie występowania erozji wietrznej, powierzchniowej i wąwozowej (szczegółowo zagadnienie to scharakteryzowano w jednym z podrozdziałów).

Na terenie gminy identyfikuje się następujące – potencjalne zagrożenia środowiska:

- ryzyko zanieczyszczenia Noteci
- ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych w północnej części gminy (strefa pradoliny)
- ryzyko zanieczyszczenia wód podziemnych (słaba izolacja zbiornika wód podziemnych w północnej części gminy)
- zagrożenia związane z prowadzeniem gospodarki rolnej (różne aspekty oddziaływań rolnictwa) - związane z uprawami polowymi (pojawia się tu zagrożenie zwiększonej erozji w obszarach o znacznym nachyleniu terenu, jak też zanieczyszczeń nawozami wód wskutek spływu powierzchniowego) oraz hodowlą, zwłaszcza w dużych gospodarstwach
- zagrożenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w największych miejscowościach – przede wszystkim w Łabiszynie (różne aspekty – przede wszystkim ryzyko zanieczyszczenia Noteci oraz emisja zanieczyszczeń powietrza)
- zagrożenie niską emisją z mało wydajnych urządzeń grzewczych zainstalowanych w domostwach (zwłaszcza instalacje wykorzystujące węgiel kamienny) – problem jest zauważalny przy niesprzyjających uwarunkowaniach klimatycznych (zwłaszcza w okresie jesiennym).
- ryzyko degradacji jeziora Miedzno w związku z zabudową lotniskową w jego sąsiedztwie

- ryzyko skażenia środowiska w związku z katastrofą komunikacyjną na biegnących przez teren gminy (i przecinających Noteć i kanały systemu rzecznej Noteci) drogach wojewódzkich – niektóre z nich charakteryzują się dosyć dużym natężeniem ruchu.

OCHRONA PRZYRODY

Gmina nie należy do obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Jej obszar nie obejmuje żaden z parków krajobrazowych, a nawet tak popularna i częsta forma ochrony, jaką jest w województwie obszar chronionego krajobrazu, nie jest reprezentowana na terenie gminy. Najważniejszą pod względem rangi, formą ochrony przyrody na terenie gminy jest rezerwat przyrody „Ostrów Pszczółczyński” o powierzchni 16,8 ha, utworzony 16.09.1974 r. Położony jest w północnej części gminy, w Kotlinie Bydgoskiej, w pobliżu Kanału Noteckiego. Ochroną prawną jest tu objęty fragment lasu liściastego o charakterze naturalnym – grąd niski dębowo-grabowy z dużym udziałem lipy szerokolistnej oraz łęg olszowy z olszą czarną i lipą szerokolistną. W runie występują gatunki chronione: wawrzynek wilcze łyczo i bluszcz pospolity. Jest tutaj ponadto stanowisko bardzo rzadkiego i chronionego gatunku – czosnku niedźwiedziego.

Na system obszarów chronionych w gminie składają się także:

a) użytki ekologiczne:

- Zarastające bagno o powierzchni 1,55 ha - w obrębie ewidencyjnym Obórznia
- Bagno o powierzchni 0,38 ha - w obrębie ewidencyjnym Obórznia
- Zarastające jezioro wraz z otaczającymi je bagnami o pow. 19,59 ha - w obrębie ewidencyjnym Obórznia

b) pomniki przyrody:

Rodzaj obiektu	Lokalizacja
Dąb szypułkowy o obwodzie 290 cm	Jeżewo
Aleja przydrożna modrzewi europejskich o obwodach od 110 do 160 cm	Lubostroń
Aleja przydrożna lip drobnolistnych i szerokolistnych o obwodach od 90 do 520 cm	Lubostroń
Lipa szerokolistna o obwodzie 415 cm	Łabiszyn
Dąb szypułkowy o obwodzie 520 cm	Pszczółczyn
Dąb szypułkowy o obwodzie 610 cm	Łabiszyn
Lipy drobnolistne o obwodach 380, 370, 350, 340, 310 i 290 cm	Pszczółczyn
Klon jawor o obwodzie 290 cm	Smerzyn
Aleja przydrożna złożona z drzew w tym:	Smerzyn

- lipy drobnolistne o obwodach 180 do 480 cm, - jesiony wyniosłe o obwodach 210,190, 180 cm, - klony zwyczajne o obwodach 180 do 280 cm, - robinie grochodrzew o obwodach 140 do 280 cm, - dęby szypułkowe o obwodach 30 i 220 cm	
Lipa drobnolistna o obwodzie 475 cm	Zdziersk
Aleja śródleśna lip drobnolistnych o obwodach 251 do 533 cm,	Lubostroń
Buki zwyczajne o obwodach 340 i 320 cm Lipa drobnolistna o obwodzie 440 cm	Park wiejski w m. Obielewo
Sosny zwyczajne o obwodach po 260 cm	Łabiszyn
Dąb szypułkowy o obwodzie 530 cm	Pszczółczyn
Drzewa rosnące w parku pałacowym: Platany kloniste o obwodach od 301 do 351, Sosna czarna dwuwierzchołkowa o obwodach 240/284, Modrzewie europejskie o obwodach 242 do 316 cm, Buki zwyczajne o obwodach 368 do 498 cm, Dęby szypułkowe o obwodach 290 do 356 cm, Iglicznia trójcieniowa o obwodzie 163 cm Lipy drobnolistne o obwodach 288 do 434 cm, Lipa drobnolistna dwuwierzchołkowa o obwodach 238/265 cm, Cis pospolity o obwodzie 120 cm Klon zwyczajny o obwodzie 291 cm Klony zwyczajne dwuwierzchołkowe o obwodach 454 i 483 cm, Świerki pospolite o obwodach 216 i 264 cm, Chojna kanadyjska o obwodzie 165 cm	Park pałacu w Lubostroniu
Sosna zwyczajna o obwodzie 180 cm	Nowe Dąbie
Głaz narzutowy o obwodzie 1150 cm	Lubostroń
Głaz narzutowy o obwodzie 520 cm	Lubostroń

c) parki i parki wiejskie – w miejscowościach Jeżewo, Kąpie, Łabiszyn, Obielewo, Smerzyn, Zdziersk; szczególnie cenny jest zajmujący 28 ha park w zespole pałacowym w Lubostroniu (z kilkoma pomnikami przyrody).

GMINA ŁABISZYN W SIECI NATURA 2000

Natura 2000 to program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla tego programu jest Dyrektywa Ptasia, Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa) oraz szereg innych rozporządzeń i dokumentów wykonawczych. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy i wymienia w załącznikach Dyrektyw. W ramach programu wyznaczone zostają. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (Special Protection Areas – SPA; oznacza kodowo na terenie Polski jako PLB) oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (Special Areas of Conservation – SAC; oznaczane jako PLH), na których obowiązują specjalne regulacje prawne.

Obszar Natura 2000 został w Polsce wprowadzony w Ustawie o ochronie przyrody z 2004 roku:

„Art. 25. 1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1) obszary specjalnej ochrony ptaków,
- 2) specjalne obszary ochrony siedlisk.

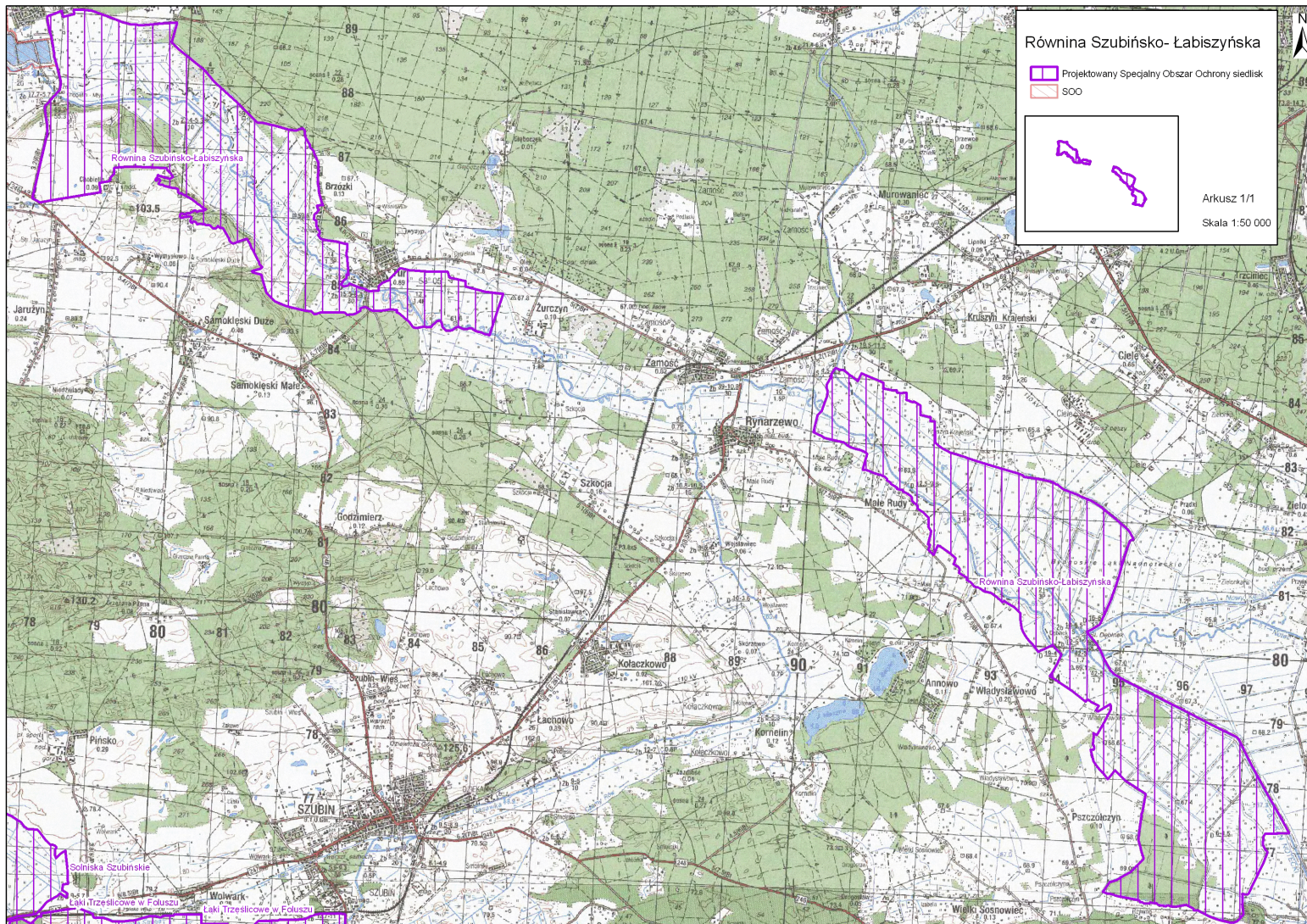
2. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody (wymienionych w ustawie).”

Na terenie gminy Łabiszyn znajduje się około połowa obszaru o nazwie *Równina Szubińsko - Łabiszyńska* (pozostała część w sąsiedniej gminie Szubin)

Wg SDF: Równina Szubińsko-Łabiszyńska obejmuje dno doliny ukształtowanej przez rzekę Noteć. Wypełniają ją organiczne gleby podlegające ochronie - torfy niskie i mursze. Zagospodarowana jest jako układ łąkowy mający swoją kontynuację w postaci kompleksu łąk Nadnoteckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Łąki te położone są w regionie pozostającym pod znacznym wpływem obszarów silnie zurbanizowanych, z Bydgoszczą na czele. Roślinność łąkowa kształtuje się między innymi na siedliskach łąk trzęślicowych. W runi łąkowej notowane jest występowanie staroduba łąkowego *Ostericum palustre*. Na niewielkich wyniosłościach rozwijają się grądy, w tym objęty ochroną rezerwatową drzewostan z lipą szerokolistną *Tilia platyphyllos*. Na miejscach wyżej położonych zachowały się stanowiska roślinności kserotermicznej. Wartością tego obszaru jest jego charakter określany przez ciągły kompleks łąk towarzyszący rzece na długości około 23 km. W obszarze stwierdzono występowanie 5 typów siedlisk przyrodniczych, zajmujących zaledwie ok. 10 % powierzchni obszaru. Występuje tu też starodub łąkowy, choć jego populacja jest niewielka. W obszarze notowany jest też gatunek płaza - kumaka nizinnego.

Klasy siedlisk (oraz % pokrycia terenu):

Lasy iglaste	5%
Lasy liściaste	8%
Lasy mieszane	5%
Siedliska leśne (ogólnie)	6%
Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie)	70%
Siedliska rolnicze (ogólnie)	6%

Rys. Równina Szubińska - Łabiszyńska

Źródło: natura2000.mos.gov.pl

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

RYS HISTORYCZNY

Badania archeologiczne na terenie gminy Łabiszyn, pozwalające na rozpoznanie osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego, prowadzone w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, do 1999 roku objęły znaczny obszar gminy. Do przebadania pozostało jedynie samo miasto i jego najbliższe otoczenie. Obok archeologicznych badań powierzchniowych na obszarze gminy prowadzono jedynie doraźne badania ratownicze. W Jabłowie, Jabłówku i Załachowie zabezpieczono, odsłonięte podczas prac polowych, groby skrzyniowe ludności kultury pomorskiej, a w Łabiszynie na wyspie relikty gotyckiego zamku.

Brak systematycznych badań wykopaliskowych niewątpliwie pomniejsza możliwości szczegółowego przedstawienia osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego, lokalizowanego na obszarze gminy, jednakże pobieżna analiza wyników badań powierzchniowych pozwala na kilka ogólnych stwierdzeń :

- na analizowanym obszarze zarejestrowano liczne ślady pobytu człowieka od paleolitu schyłkowego, przez mezolit, neolit, epokę brązu po epokę żelaza, średniowiecze i czasy nowożytny, grupują się one szczególnie wzdłuż doliny Noteci i mniejszych cieków wodnych.
- najstarsze, pochodzące z paleolitu schyłkowego, pozostałości obozowisk ludzkich odkryto na terenie wsi Nowe Dąbie.
- duże, zasiedlane od mezolitu po średniowiecze, skupiska osadnicze zlokalizowano w rejonie Jabłowa, Jabłówka, Sosnowca Wielkiego i Załachowa.

We wczesnym średniowieczu Pałuki tworzyły zapewne niewielkie terytorium plemienne wchłonięte w X wieku przez państwo piastowskie. Tradycja odrębności terytorialnej zachowała się jednak do dzisiaj.

Obszar gminy w okresie przedrozbiorowym należał do województwa kaliskiego, od 1768 r – gnieźnieńskiego, po roku 1772 znalazł się w rękach Prusaków, w granicach utworzonego dystryktu noteckiego. Od 1920 roku Łabiszyn znalazł się w granicach powiatu szubińskiego województwa poznańskiego, od 1938 roku w województwie pomorskim, a po 1945 r. w województwie bydgoskim, obecnie kujawsko - pomorskim. Podziały administracji kościelnej od początku Pałuki wraz z Łabiszynem lokowały w granicach archidiecezji gnieźnieńskiej.

Gmina Łabiszyn nie obfituje w dużą ilość zachowanych obiektów zabytkowych.

W wieku XIX i na początku XX powstały folwarki z domami mieszkalnymi – dworami w otoczeniu parków. Niestety dzisiaj z założeń tych pozostały mocno zniszczone fragmenty z zatartym układem całego założenia (Jabłowo, Jeżewo, Kapie, Obielewo, Pszczółczyn, Smerzyn, Załachowo).

Najstarsza zabudowa zespołów wiejskich na obszarze gminy Łabiszyn pochodzi z 2 połowy XIX wieku. Pojedyncze przykłady budownictwa drewnianego są w stanie niemalże całkowitej ruiny lub zostały przebudowane. Stosunkowo nienaruszone i ciekawe układy zabudowy wiejskiej, murywanej przetrwały w części zachodniej, „pałuckiej” gminy. Obok budynków mieszkalnych znajdują się tu charakterystyczne budynki szkolne. Zabudowie wiejskiej towarzyszą nieczynne cmentarze ewangelickie, obecnie całkowicie zarośnięte i w większości przypadków dewastowane.

Największy rangą i klasą obiekt z terenu gminy – zespół pałacowo - parkowy w Lubostroniu tak został opisany w „Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce (zeszyt 14, s.IX): „W latach 1795-1800 powstaje w okolicy Łabiszyna budowla, która swą rangą architektoniczną przewyższa zdecydowanie wszystko, co przedtem i potem zbudowano na Pałukach. Pałac w Lubostroniu , do r. 1939 siedziba Skórzewskich - właścicieli klucza łabiszyńskiego - jest dziełem architekta Stanisława Zawadzkiego. Jest to bezspornie najczystszy przykład palladianizmu na terenie Polski”.

Przez teren gminy przepływa Kanał Notecki. Zbudowano go w latach 1773 – 74 na polecenie króla Prus Fryderyka II w wyniku starań Marianny z Ciecierskich , generałowej Skórzewskiej, właścicielki dóbr łabiszyńskich.

Główny ośrodek gminy Łabiszyn we wczesnym średniowieczu był grodem. Najstarsza wzmianka o Łabiszynie (w zapisie Labisin) pochodzi z 1247r. Pierwsze starania o lokację miasta poczyniono około roku 1356, a samo miasto zostało założone między 1362 a 1369 rokiem. W XIV w do 1595r. był w posiadaniu rodu Prawdziców (Latałskich). W drugiej połowie XIX wieku Andrzej z Łabiszyna herbu Prawdzic , wojewoda brzesko - kujawski wznosił na wyspie na Noteci zamek murowany.(relikty tej budowli, zalegające pod powierzchnią ziemi, odkryto przypadkowo w 1993 roku, w sąsiedztwie budynku dworskiego). Miasto w tym czasie było miastem prywatnym. Kolejnymi właścicielami Łabiszyna byli Czarnkowscy (1595-1619), Rudzińscy i Opalińscy (1619-1644), Gembiccy (1649-1764) od 1764 roku Skórzewscy. Franciszek Bogusław Skórzewski w roku 1772 lokował Nowe Miasto, osadzając w nim sukienników przede wszystkim wyznania ewangelickiego. Łabiszyn był w swoich dziejach wielokrotnie niszczone (wojny, pożary), odbudowywano go jednak zawsze w tym samym kształcie, zachowując pierwotny układ urbanistyczny.

Dobra łabiszyńskie stosunkowo często zmieniały właścicieli. Sytuacja ustabilizowała się w 2 poł. XVIII wieku kiedy to przejęła je rodzina Skórzewskich, przenosząc jednocześnie swoją główną siedzibę do pobliskiego Lubostronia.

Najstarszymi obiektami w mieście są pozostałości późnoromańskiego kościoła parafialnego w Łabiszynie, spalonego w 1761 roku. Z rozebranej budowli ocalały jedynie relikty murów widoczne w konstrukcji kaplicy zbudowanej w XVI/XVII wieku na bazie prezbiterium kościoła. Kolejnym, zasługującym na uwagę, obiektem zabytkowym jest zlokalizowany na obrzeżach miasta poreformacki, późnobarokowy kościół. Jest to typowa budowla konwentualna zreformowanej reguły franciszkańskiej z czworobocznym założeniem klasztornym, powstała w roku 1690 według projektu Piotra Fontany, odbudowana w latach 1731-36, po pożarze , przez architekta zakonnego Mateusza Osieckiego. W 1818r. nastąpiła kasata klasztoru, a w jego wnętrzu umieszczono plebanię i szkołę katolicką. Obok kościoła rośnie olbrzymi dąb Jagiełły, uznany za pomnik przyrody.

Zabudowa Łabiszyna związana jest przede wszystkim z wiekiem XIX. Po pożarze, który strawił na początku wieku znaczną część miasta, powstawały budynki , które w większości przetrwały do dzisiaj. Są to domy murowane i w konstrukcji szkieletowej w większości jednopiętrowe. Obok nich wyróżniają się: zespół budynków dawnego sądu grodzkiego, budynki szkół i poczty, zespół młyński i spichrze.

Ciekawy, niestety bardzo mocno zaniedbany, zespół dworsko - parkowy znajduje się w Łabiszynie na wyspie (ulica Parkowa), w miejscu pierwotnej lokalizacji gotyckiego zamku.

Podsumowując: na terenie gminy Łabiszyn oznaczono kilkadziesiąt obiektów zabytkowych objętych strefami „A”, „B”, „C” i „W” ochrony konserwatorskiej. W ostatnich latach zakończono rozpoznanie archeologiczne gminy w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Obecnie prowadzone są badania archeologiczne na terenie Wyspy Parkowej w Łabiszynie; częściowo rozpoznano relikty średniowiecznego zamku. Uzupełnienia wymaga

wciąż ewidencja zabudowy terenów wiejskich, karcz założeń folwarcznych, dworsko-parkowych oraz kilku cmentarzy ewangelickich a także urządzeń technicznych związanych z Kanałem Noteckim. Stan zachowania obiektów zabytkowych na terenie gminy Łabiszyn nie jest zadowalający, z wyjątkiem Lubostronia. Pozostałe zabytki są ogólnie w złym stanie. Dotyczy to zarówno obiektów będących własnością gminy (np. zespół dworsko-parkowy w Łabiszynie) jak i prywatnych. Systematycznie niszczone jest przez nieodpowiednią zabudowę i przebudowy historyczny układ i zabudowa „wsi pałuckiej”, dewastowane są nieczynne cmentarze.

ZAŁOŻENIA OCHRONY

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568) przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W Studium uwzględnia się problematykę dotyczącą ochrony zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W Studium ponadto ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym terenie zasobów kulturowych, szczególnie określone ustaleniami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjami o warunkach zabudowy i decyzjami o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W myśl przepisów, ochronie i opiece podlegają m.in. :

- zabytki nieruchome takie jak: krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- zabytki ruchome takie jak: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- zabytki archeologiczne takie jak: pozostałości terenowe osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej,
- nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formami ochrony zabytków ustanowionymi prawem, są:

- 1.Wpis do rejestru zabytków.
- 2.Uznanie za pomnik historii.
- 3.Utworzenie parku kulturowego.
- 4.Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Działalność służb konserwatorskich i służb planowania przestrzennego w dziedzinie ochrony i rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych opiera się przede wszystkim na rozpoznaniu i określeniu obiektów i obszarów, stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej, wprowadzanej w akty prawa miejscowego, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zapisy te oparte są na wytycznych konserwatorskich sporządzanych przez urzędy ochrony zabytków. Studium uwarunkowań i kierunków wskazuje sposoby sprawowania ochrony zabytków, jakie realizowane mają być w miejscowych planach sporządzanych w oparciu o Studium. Są one także wskazówkami przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizowaniu inwestycji celu publicznego w sytuacji braku w danym obszarze aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego. Podstawowym elementem wytycznych konserwatorskich do studium jest ustalenie obszarów podlegających ochronie, a więc wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej. Wyznaczenie stref następuje w oparciu o analizę stanu istniejącego, analizę przekazów historycznych, kartograficznych i ikonograficznych.

Na terenie gminy obowiązują strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej (przedstawione na rysunku Studium):

Strefa „A” - strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, do bezwzględного zachowania. Wszystkie prace powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „A” jest przede wszystkim zachowanie zabudowy historycznej, jej konserwacja, rewaloryzacja, zachowanie towarzyszącej historycznej zieleni komponowanej, usuwanie obiektów dysharmonizujących, dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy, do historycznej kompozycji ruralistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów wraz z nawiązaniem form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej, dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zespołów zabytkowych, eliminacja funkcji uciążliwych, dążenie do kompleksowych badań historycznych obszaru. W zespołach dworsko-parkowych nie wystarczy zabezpieczanie stanu istniejącego, wskazane są działania przywracające ich integralność poprzez usuwanie elementów błędnie w nie wprowadzonych, jak drogi, sieci wodociągów, kanalizacji, trakcji energetycznych, telefonicznych. itp. obniżających walory historyczne i przyrodnicze

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie w strefie „A”: Uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkiej działalności inwestycyjnej, podziałów geodezyjnych, zmian sposobu użytkowania, prac ziemnych, prac dotyczących zagospodarowania terenu, w tym zieleni, infrastruktury technicznej, uzbrajania terenu a także: remontów, modernizacji, adaptacji, uzupełnień zabudowy, wprowadzania małych form architektonicznych, wprowadzania elementów reklamy wizualnej, wymiany nawierzchni ulic i dróg. W ramach strefy „A” konserwator zabytków może warunkować swoją akceptację wymogiem wykonania dodatkowych badań, dokumentacji, analiz itp. W tej strefie występuje priorytet wymagań konserwatorskich przed innymi uwarunkowaniami.

Strefa „B” - strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru w skali nowej zabudowy. Uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków winny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „B” jest: zachowanie historycznego układu zabudowy (linie zabudowy, proporcje gabarytów i wysokości, podziały historyczne, wkomponowanie w krajobraz naturalny), zachowanie zabudowy historycznej (jej konserwacja i rewitalizacja), dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji, zachowanie kompozycji i układów zieleni historycznej, parków, alei i cmentarzy, usuwanie obiektów dysharmonizujących.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie: na obszarze strefy „B”: uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków winny być remonty, modernizacje, adaptacje obiektów zabytkowych, uzupełnienia zabudowy, wprowadzanie małych form architektonicznych, lokalizacje nowych obiektów, zagospodarowanie historycznych terenów zielonych, korekty układu przestrzennego.

Strefa „C” - strefa ochrony ekspozycji. Obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu zabytkowego, głównie oznacza tereny wyłączone spod zabudowy lub określa jej nieprzekraczalne gabaryty. uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego tj. całkowite wyłączenie spod zabudowy lub określenie intensywności i nieprzekraczalnych gabarytów.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „C” jest: zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu zabytkowego, zachowanie jego indywidualnej sylwety, ochrona przed powstawaniem dominant widokowych, zachowanie historycznych relacji przestrzennych, ustalenie nieprzekraczalnych gabarytów i wysokości zabudowy nowowprowadzanej.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie: na obszarze strefy „E” wymagane jest uzyskanie pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla wszelkich przedsięwzięć w ww obszarach.

Strefa „W” - strefa ochrony archeologicznej obejmująca rozpoznane potencjalne obszary występowania stanowisk archeologicznych. Uzgadnianie winny być wszelkie prace ziemne projektowane na obszarze strefy.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „W” jest zachowanie i konserwacja obiektów zabytkowych, ich ekspozycja w terenie z pozostawieniem obszarów otwartych o charakterze muzealnym.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie: na obszarze strefy „W” wymagane jest uzyskanie pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla wszelkich przedsięwzięć w ww obszarach.

OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE

Obiekty i obszary objęte strefami ochrony konserwatorskiej:

WŁADYASŁAWOWO

1. Trzy cmentarze ewangelickie – strefa „B”

PSZCZÓŁCZYN:

1. Zespół dworsko – parkowy z pozostałością folwarku – strefa „A i „B”,
2. Zespół wiejski (w tym szkoła z początku XXw.) - strefa „B”

SOSNOWIEC

1. Zespół wiejski (zabudowa z przełomu XIXw. i XXw. w tym szkoła) - strefa „B”
2. Pozostałość wiatraka (typ holenderski) - strefa „A”
3. Dwa cmentarze ewangelickie - strefa „B”

KĄPIE

1. Zespół dworsko – parkowy z pozostałością folwarku – strefa „A i „B”,

JEŻEWICE

1. Zespół wiejski (zabudowa z początku XXw. w tym szkoła i kapliczka) - strefa „B”

JEŻEWO

1. Zespół folwarczny z pozostałościami dworu z początku XXw., parku i zabudowaniami gospodarczymi – strefa „B”
2. Cmentarz ewangelicki założony w XIXw. - strefa „B”

NOWE DĄBIE

1. Cmentarz ewangelicki założony w XIXw. - strefa „B”

OBIELEWO

1. Park dworski założony w XIXw. - strefa „A”
2. Pozostałość zespołu folwarcznego - strefa „B”
3. Kapliczka z połowy XIXw. - strefa „A”
4. Cmentarz ewangelicki - strefa „B”

BUSZKOWO

1. Zespół wiejski (zabudowa murowana i drewniana z początku XXw. w tym szkoła) - strefa „B”
2. Cmentarz ewangelicki - strefa „B”

JABLÓWKO

1. Zespół wiejski (zabudowa z przełomu XIXw. i XXw. w tym pozostałość zespołu folwarcznego) - strefa „B”
2. Zespół kościoła ewangelickiego obecnie rzymsko-katolickiego z 1901r. – strefa „A”
3. Cmentarz ewangelicki - strefa „B”

JABŁOWO PAŁUCKIE

1. Zespół wiejski (zabudowa murowana i drewniana z przełomu XIXw. i XXw. w tym szkoła) - strefa „B”
2. Cmentarz ewangelicki - strefa „B”

WRĘBY

1. Zespół wiejski (zabudowa murowana i drewniana {gospodarcza} z przełomu XIXw. i XXw. w tym szkoła) - strefa „B”

OSTATKOWO

1. Zespół wiejski (zabudowa początku XXw. w tym szkoła) - strefa „B”
2. Zespół szkoły z początku XXw. - strefa „B”
3. Cmentarz ewangelicki - strefa „B”

KLOTYLDOWO

1. Zespół wiejski (zabudowa murowana i drewniana {gospodarcza} z przełomu XIXw. i XXw.) - strefa „B”

SMERZYN

1. Zespół dworsko – parkowy z folwarkiem i kolonia mieszkaniową – strefa „A i „B”,

ZĄŁACHOWO

1. Zespół folwarczny z dworem i pozostałością paru – strefa „B”

OPOROWO

1. Zespół szkoły z początku XXw. – strefa „B”

LUBOSTRÓŃ

1. Zespół pałacowo – parkowy z pałacem, parkiem, oficyną, stajnią i wozownią, domkiem myśliwskim i ogrodzeniem murowanym oraz zapleczem pałacowym, w tym: domek ogrodnika, oranżeria, piwnica-lodownia i piwnica-ziemianka (zespół pałacowo-parkowy założony po 1787r., pałac zbudowany w latach 1795 – 1800 w typie willi palladiańskiej, oficyna {tzw. stary pałac} na początku XIXw., park założony ok. 1800r.) – strefa „A” i „C”
2. Zespół folwarczny (zbudowany w 2 połowie XIXw.) z pozostałościami kolonii mieszkaniowej – strefa „B” i „C”

ZDZIERSK

1. Pozostałości zespołu folwarcznego – strefa „B”

RZYWNO

1. Cmentarz ewangelicki – strefa „B”

KANAŁ GÓRNONOTECKI

1. Kanał wraz z urządzeniami i towarzyszącą zabudową - strefa „B”

MIASTO ŁABISZYN

1. Stare miasto (wzmianki z 1247r. Prawa miejskie 1369r.) z zachowanym historycznym układem urbanistycznym i z architekturą XIXw. i początków XXw. (kościół parafialny pw. Św. Mikołaja wraz z cmentarzem parafialnym, zabudowa mieszkalna, w tym przy ul. Przedmieście 1 i Tysiąclecia 11, sądu grodzkiego, szkół, poczty, dawnego wójtostwa, zespołu młyńskiego i śluzy, zespołu dworsko - parkowego, kościoła filialnego {obecnie pozostawione prezbiterium jako kaplica} – strefa „A”
2. Historyczne przedmieścia z układem historycznych szlaków handlowych oraz Nowe Miasto (zabudowa z 2 połowy XIXw. i początku XXw. – strefa „B”
3. Krajobraz okoliczności obejmujący łąki nadnoteckie i pola uprawne – strefa „C”

4. Zespół klasztoru reformatów obecnie kościół parafialny wraz z czynnym cmentarzem (kościół wzniesiony w latach 1688 – 1690, rozbudowany 1911r., budynek dawnego klasztoru {obecnie plebania} zbudowany równocześnie z kościołem, dzwonnica z przełomu XVIIIw. i XIXw., przebudowana w początkach XXw., kapliczka z figurą Jana Nepomucena z połowy XVIIIw., kaplice grobowe z 2 połowy XIXw., ogrodzenie cmentarza z XIXw.) – strefa „A”
5. Cmentarz ewangelicki założony w końcu XVIIIw. wraz z lokalizacją Nowego Miasta - strefa „B”
6. Dwa cmentarze żydowskie w rejonie ulic. Leśnej i 3 Maja (formalnie obydwa cmentarze znajdują się już poza granicami miasta -ale w bezpośrednim sąsiedztwie granic miasta)

Na terenie gminy zidentyfikowano kilkadziesiąt stanowisk archeologicznych (zostały wskazane na mapie tematycznej). Są to przede wszystkim stanowiska osadnictwa kultury łużyckiej, osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, osadnictwa amfor kulistych, osadnictwa późnego średniowiecza, osadnictwa kultury przeworskiej, osadnictwa mezolitycznego.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy kształtują się korzystnie na tle przeciętnych, co wynika m.in. ze zdecydowanej przewagi zabudowy indywidualnej, cechującej się korzystniejszymi wskaźnikami wielkościowymi.

Liczba mieszkań na terenie gminy powoli zwiększa się - dynamika jest wyższa, niż dynamika wzrostu liczby ludności, a więc ma miejsce sukcesywna poprawa wskaźników powierzchni i liczby mieszkań przypadającej na 1 mk.

W mieście duża jest liczba mieszkań komunalnych. Należy dążyć do minimalizowania liczby lokali komunalnych – powinny one być związane ściśle z kategorią osób faktycznie ich potrzebujących. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne jest w gminie typowe.

Bardzo szerokiej informacji na temat stanu mieszkań w gminie, ale także na temat mieszkańców mieszkań w gminie, dostarczają wyniki NSP – niestety pochodzą one z 2002 r, są więc mocno zdezaktualizowane.

Aż 1/5 mieszkań w gminie pochodzi sprzed 1918 roku, a struktura wieku mieszkań na obszarach wiejskich jest bardzo niekorzystna - aż 2/3 mieszkań pochodzi tu sprzed 1970 roku

Tab. Podstawowe informacje o warunkach mieszkaniowych w gminie

a) dynamika liczby i powierzchni mieszkań

Jednostka terytorialna	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	zmiana 02-08 (rok 2002 = 100)
	liczba mieszkań							
miasto	1 303	1 350	1 355	1 358	1 366	1 371	1 384	106,2

obszary wiejskie	1 182	1 238	1 242	1 246	1 252	1 257	1 273	107,7
	liczba izb							
miasto	4 805	4 994	5 024	5 036	5 081	5 110	5 186	107,9
obszary wiejskie	4 710	4 930	4 949	4 975	5 014	5 042	5 136	109,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań (m2)							
miasto	88 788	93 076	93 827	94 137	95 160	95 784	97 888	110,2
obszary wiejskie	92 342	96 759	97 172	97 853	98 982	99 606	101 745	110,2

b) struktura wieku

Jednostka terytorialna	przed 1918		1918 - 1944		1945 - 1970		1971 - 1978		1979 - 1988		1989 - 2002 łącznie z będącymi w budowie		mieszkania oddane do użytku w latach 2003-2008	
	mieszkania	powierz. użytkowa	mieszkania	powierz. użytkowa	mieszkania	powierz. użytkowa	mieszkania	powierz. użytkowa	mieszkania	powierz. użytkowa	mieszkania	powierz. użytkowa		
	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002
	[mieszk.]	[m2]	[mieszk.]	[m2]	[mieszk.]	[m2]	[mieszk.]	[m2]	[mieszk.]	[m2]	[mieszk.]	[m2]	[mieszk.]	[m2]
miasto	259	16 822,0	188	8 616,0	126	8 763,0	201	13 126,0	299	20 312,0	228	20 993,0	81	9 100
obszary wiejskie	235	17 211,0	203	14 628,0	341	25 768,0	150	10 668,0	169	13 595,0	80	10 022,0	91	9 403
	% udział wg stanu na rok 2002													
miasto	19,9	19,0	14,5	9,7	9,7	9,9	15,4	14,8	23,0	22,9	17,5	23,7		
obszary wiejskie	19,9	18,7	17,2	15,9	28,9	28,0	12,7	11,6	14,3	14,8	6,8	10,9		

c) struktura własności

Jednostka terytorialna	ogółem liczba mieszkań	zasoby gmin (komunalne)	zasoby spółdzielni mieszkaniowych	zasoby zakładów pracy	zasoby osób fizycznych	zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)	zasoby pozostałych podmiotów
miasto	1 371	162	211	16	978	0	4
obszary wiejskie	1 257	31	0	53	1 167	0	6
	% ogółu						
miasto	100,0	11,8	15,4	1,2	71,3	0,0	0,3
obszary wiejskie	100,0	2,5	0,0	4,2	92,8	0,0	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

USŁUGI (W TYM OCHRONA ZDROWIA)

Podstawowym ośrodkiem obsługi na terenie gminy jest miasto Łabiszyn. Łabiszyn jest położony centralnie i dobrze dostępny z terenu całej gminy. Usługi w miejscowościach wiejskich są, poza Lubostroniem, słabo rozwinięte - uzupełniające znaczenie dla siedziby gminy mają Lubostron oraz Ojrzanowo, ośrodki szkolnictwa podstawowego.

W Łabiszynie jest także realizowane zadanie o znaczeniu powiatowym - funkcjonuje Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych z liceum profilowanym (profil usługowo-gospodarczy) oraz zasadniczą szkołą zawodową dla młodocianych pracowników.

Warto zauważyć, że bliskość Bydgoszcz, Żnina i Szubina umożliwia łatwy dostęp do bardzo szerokiej oferty usług ponadlokalnych.

Jednostki organizacyjne Gminy Łabiszyn w zakresie obsługi ludności:

1. Miejski Zespół Oświaty w Łabiszynie, ul. Plac 1000-lecia 1
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łabiszynie, ul. Plac 1000-lecia 1
3. Łabiszyński Dom Kultury, ul. Parkowa 1
4. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im.dr Juliana Gerpe, ul. Parkowa 1
5. Zespół Szkół w Łabiszynie, ul. Nadnotecka 2
 - Szkoła Podstawowa w Łabiszynie, ul. Poznańska 12
 - Gimnazjum Publiczne w Łabiszynie, ul. Nadnotecka 2
6. Zespół Szkół w Lubostroniu
 - Szkoła Podstawowa w Lubostroniu
 - Gimnazjum Publiczne w Lubostroniu
 - Przedszkole w Lubostroniu
7. Szkoła Podstawowa w Ojrzanowie
8. Przedszkole Miejskie w Łabiszynie, ul. Poznańska 9
9. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łabiszynie, ul. Powstańców Wielkopolskich 17

Lubostroń pełni ważną funkcję wyspecjalizowaną o znaczeniu regionalnym, a nawet ponadregionalnym - w zakresie usług kulturalnych (zwłaszcza koncerty muzyki poważnej) - realizowanych w pałacu.

Ogólnie, poziom dostępności do usług publicznych oraz komercyjnych jest typowy i nie wyróżnia gminy na tle innych jednostek

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA

Za stan bezpieczeństwa na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Żninie. Na terenie gminy działa Posterunek w Łabiszynie podległy Komisariatowi Policji w Barcinie.

Gmina nie zalicza się do obszarów wyróżniających się pod względem skali i charakteru przestępczości – jest ona typowa dla jednostek o podobnej wielkości i charakterze. Lokalizacja znaczącej bazy ogrodów działkowych wiąże się z dodatkowym zagrożeniem związanym z kradzieżami w ramach ogrodów.

Zadania straży pożarnej realizowane są przez jednostkę państwową, działającą w Żninie oraz jednostki ochotnicze, w tym działającą w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, jednostkę w Łabiszynie.

Zadania Inspekcji Sanitarnej realizowane są przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Żninie.

Gmina nie należy do obszarów szczególnie narażonych na niebezpieczeństwa związane z funkcjonowaniem na jej terenie zakładów wykorzystujących w produkcji lub wytwarzających substancje niebezpieczne.

Niemniej jednak wskazuje się kilka istotnych zagrożeń dla bezpieczeństwa mieszkańców lub bezpieczeństwa środowiska:

- zagrożenia w bezpieczeństwie ruchu drogowego – wiąże się to przede wszystkim z przebiegiem przez teren gminy dróg wojewódzkich, które ważne są dla połączeń pomiędzy kilkoma miastami, a więc na terenie gminy mają charakter tranzytowy. Wskazać tu należy przede wszystkim relacje Mogilno - Barcin - Bydgoszcz, Żnin - Bydgoszcz, Nakło - Szubin - Inowrocław. Drogi te cechują się obiektywnie niezbyt dużym, ale subiektywnie - w odniesieniu do ich stanu technicznego oraz klas technicznych - dużym natężeniem ruchu. Drogi te, poza Łabiszynom (miasto szczęśliwie dla mieszkańców posiada układ dróg pozwalający na wyprowadzenie ruchu z centrum) przecinają obszary zabudowane kilku miejscowości, stwarzając zagrożenie dla mieszkańców. Nieco mniejsze znaczenie ma ruch na drogach powiatowych a zwłaszcza gminnych – gdzie skala zagrożeń jest już wyraźnie niższa.
- zagrożenia związane z transportem przez teren gminy substancji i materiałów niebezpiecznych, w tym mogących skażić wodę, powietrze, glebę, szkodliwych dla życia i zdrowia ludności – transport tego typu odbywa się głównie wspomnianymi drogami wojewódzkimi, które w wielu miejscach przecinają dolinę Noteci lub Kanał Notecki, stwarzając zagrożenie wystąpienia skażeń wód.
- potencjalne niewielkie ryzyko wiąże się z awarią przemysłową w którymś z zakładów leżących w sąsiedztwie gminy,
- potencjalne niewielkie ryzyko wiąże się z awarią którejś z budowli hydrotechnicznych,
- potencjalne zagrożenia (o relatywnie małym ryzyku zaistnienia) wiążą się z funkcjonowaniem na terenie gminy podmiotów gospodarczych i wykorzystywaniem przez nie w procesach technologicznych substancji chemicznych, itp.
- w ostatnich latach nasila się częstotliwość występowania i skala zagrożeń związanych ze zjawiskami meteorologicznymi – huraganami, suszami, podtopieniami w wyniku opadów; gmina nie wykazuje w tym zakresie ponadprzeciętnych zagrożeń,
- w ostatnich latach wzrasta zagrożenie atakami terrorystycznymi - gmina nie wydaje się w tym względzie obszarem szczególnie zagrożonym - jako obiekty potencjalnie silniej zagrożone, wskazać należy: pałac w Lubostroniu jako dobro dziedzictwa kultury o szczególnym znaczeniu, budowle i obiekty hydrotechniczne, biegnący w sąsiedztwie gminy ale w pobliżu jego granic - rurociąg produktów naftowych z Nowej Wsi Wielkiej w kierunku Rejowca - ewentualne jego uszkodzenie w okolicach Pturka skutkowałoby zanieczyszczeniem wód systemu Noteci na terenie całej gminy,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu wskazuje dla doliny Noteci (niewielki obszar wzdłuż Kanału Noteckiego) możliwość wystąpienia zagrożenia powodziowego - zagrożenie obejmuje tereny niezamieszkałe i nie zainwestowane - generalnie zawiera się w obszarze pomiędzy obwałowaniami Kanału, ale w w okolicach Władysławowa i Pszczółczyna, a zwłaszcza w sąsiedztwie śluzy Dębinek wyznacza się większy obszar ewentualnego rozlewiska powodziowego, wykraczający poza obwałowania,

- duża koncentracja ogrodów działkowych w części północnej stwarza zagrożenia dla dewastacji i degradacji leżących w pobliżu lasów, cieków i zbiorników,
- duże zalesienie oraz wzmożona penetracja turystyczna lasów zwiększa ryzyko zaistnienia zagrożenia pożarowego.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Najważniejsze potrzeby rozwojowe gminy wiążą się z realizacją głównego celu rozwoju gminy, jakim jest zapewnienie mieszkańcom optymalnych warunków życia. Założenie to jest osią przewodnią całego niniejszego Studium – w warstwie diagnostycznej ma na celu rozpoznanie aktualnego stanu rozwoju, w tym identyfikację uwarunkowań rozwoju, szans, zagrożeń, mocnych i słabych stron, oraz audyt stanu funkcjonowania poszczególnych aspektów gminy, a w warstwie kierunków – utrwalenia aspektów prawidłowo funkcjonujących oraz zdecydowana poprawa aspektów nie funkcjonujących właściwie.

W najbardziej ogólnym ujęciu powodzenie rozwoju gminy zależne jest od uwarunkowań zewnętrznych (generowanych poza granicami gminy) oraz wewnętrznych (generowanych na terenie gminy), te drugie z kolei dzielą się na zależne od polityki i możliwości stymulacji przez władze gminy i niezależne od nich. Zadania leżące w gestii samorządu gminnego polegają przede wszystkim na:

- zapewnieniu mieszkańcom jak najlepszej możliwości dostępu do infrastruktury społecznej (instytucji obsługi ludności) oraz technicznej i komunikacyjnej (głównie urządzenia liniowe),
- zapewnieniu jak najlepszej jakości świadczenia usług publicznych oraz jak najlepszej jakości funkcjonowania infrastruktury sieciowej (właściwy stan technicznych, zachowanie parametrów normatywnych, itp.)
- zapewnieniu ciągłości funkcjonowania infrastruktury – zwłaszcza w zakresie zasilania w energię, wodę, odbiór i utylizację ścieków, odpadów, itp.

Północna część gminy podlegać będzie przyspieszonej urbanizacji związanej z położeniem w strefie bezpośredniego oddziaływania Bydgoszczy. Uwarunkowanie to będzie przybierało na znaczeniu i w dłuższej perspektywie zależność ta będzie coraz większa. Prawdopodobnie nie tylko obszary wiejskie, ale także miasto Łabiszyn będą przybierały podmiejski charakter, co skutkować będzie zarówno wzrostem liczby mieszkańców, jak i dużą dynamiką procesów inwestycyjnych.

Do głównych potrzeb gminy zaliczyć należy:

1. Dostosowanie przestrzeni północnej części gminy do presji inwestycyjnej wynikającej z podmiejskiego położenia. Poprzez „dostosowanie” należy tu rozumieć wyprzedzające działania planistyczne mające na celu zapobieżenie chaotycznemu rozwojowi zabudowy oraz rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i modernizację układu drogowego; w dłuższej perspektywie należy także rozważyć rozwój infrastruktury obsługi ludności (szkolnictwo, kultura, opieka przedszkolna) w tej części gminy.
2. Uporządkowanie systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków w gminie.

3. Modernizację lokalnego układu drogowego.
4. Zachowanie ładu przestrzennego oraz zapewnienie należytej ochrony środowiska przyrodniczego w warunkach wzmożonej antropopresji.
5. Prawidłową realizację zadań własnych w zakresie obsługi ludności.
6. Rozwój komunikacji publicznej w relacji z sąsiednimi miastami (zwłaszcza Bydgoszcz, Żnin, Szubin).

Możliwości rozwoju gminy

1. Główne możliwości rozwoju gminy wiążą się z dalszym rozwojem wielofunkcyjnym, przy czym w północnej części spodziewać się należy intensyfikacji funkcji i zagospodarowania typowych dla stref podmiejskich dużych miast, a w części południowej rozwoju rolnictwa. Miasto zachowa charakter wielofunkcyjny, przy czym może wzrastać rola osadnictwa o charakterze podmiejskim (funkcja sypialniana, co będzie sprzyjać wzrostowi zaludnienia).
2. Realny jest wzrost znaczenia funkcji turystycznej.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Struktura gruntów wg głównych własności, przedstawia się następująco (ha, 2007 rok):

	miasto	obszary wiejskie	gmina
Grunty osób fizycznych, w tym:	150	8370	8520
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	76	8144	8220
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	74	226	300
Grunty Skarbu Państwa, w tym, między innymi:	64	7542	7606
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	7	1716	1723
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	0	5411	5411
Grunty gmin i związków międzygminnych (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie)	30	25	55
Grunty spółdzielni	0	4	4
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	6	103	109

Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	0	74	74
Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	6	47	53
Grunty spółek prawa handlowego	0	28	2

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Do obiektów i obszarów chronionych zalicza się chronione na podstawie następujących przepisów:

- ustawy o ochronie przyrody,
- ustawy o ochronie gruntów ornych i leśnych,
- ustawy Prawo wodne,
- ustawy Prawo geologiczne i górnicze,
- ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W niniejszym Studium – w rozdziałach temu poświęconych – dokonano szczegółowej charakterystyki obszarów i obiektów chronionych.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy nie występują obszary zagrożeń geologicznych.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Gmina była w przeszłości (większość badań pochodzi sprzed 20-30 lat) miejscem licznych badań mających na celu identyfikację zasobów surowcowych. Istnieje bogata dokumentacja potwierdzająca prowadzenie prac, które nie zakończyły się wykryciem surowców. Z dokumentacji Geologa Wojewódzkiego wynika, iż w latach 70-tych i 80-tych surowce były eksploatowane w licznych odkrywkach na terenie gminy. Wydobywano przede wszystkim piasek, a w pojedynczych punktach piasek ze żwirem i pospółkę – na potrzeby zakładu eksploatacji kruszyw, inwestorów prywatnych czy okolicznej ludności - częściowo w sposób zmechanizowany i zorganizowany, częściowo bez użycia specjalistycznego

sprzętu. Już wówczas część z tych wyrobisk poddawano rekultywacji lub wskazywano taką konieczność. Kruszywa te eksploatowano we Władysławowie, Jeżewie, Łabiszynie, Jeżewicach, Ojżanowie, Załachowie, Oporowie, Buszkowie i Jabłótku.

Obecnie na terenie gminy w 4 miejscowościach prowadzi się koncesjonowane wydobycie kruszywa - w Załachowie, Nowym Dąbiu, Smogorzewie i Jeżewie. Przedmiotem wydobycia (w niektórych z tych miejscowości na kilku złożach) jest piasek z domieszkami żwiru. Tereny w Załachowie charakteryzują się występowaniem rozległej skali przekształceń po zakończonej już w sąsiedztwie eksploatacji. Wymagają one rekultywacji.

Tab. Surowce mineralne na terenie gminy (wg Bilansu kopalin...)

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby – geologiczne bilansowe	Zasobu - przemysłowe	Wydobycie
Annowo I	E 2001	320	312	11
	E 2005	265	256	9
	T 2006	265	256	-
Jeżewo I	R 2001	579	-	-
	R 2005	579	-	-
	R 2006	579	-	-
Łabiszyn	Z 2001	3 573	-	-
	Z 2005	3 573	-	-
	Z 2006	3 573	-	-
Łabiszyn I*	Z 2001	784	-	-
	Z 2005	784	-	-
	Z 2006	784	-	-
Łabiszyn-Wieś	E 2001	100	-	6
	T 2005	94	-	-
	T 2006	94	-	-
Nowe Dąbie I	R 2001	-	-	-
	R 2005	286	-	-
	R 2006	286	-	-
Nowe Dąbie I-1	-	-	-	-
	R 2006	162	-	-
Nowe Dąbie II	R 2001	-	-	-
	R 2005	1 173	-	-
	E 2006	526	-	-
Nowe Dąbie III	-	-	-	-
	-	-	-	-
	E 2006	25	-	32
Nowe Dąbie IV	-	-	-	-
	E 2006	30	-	32

Pszczółczyn I dz.nr 57 i 60	- - R 2006	- - 1060	- - -	- - -
Samogorzewo*	R 2001 R 2005 R 2006	191 191 191	- - -	- - -
Samogorzewo II	Z 2001 Z 2005 Z 2006	15 15 15	- - -	- - -
Samogorzewo III	Z 2001 Z 2005 Z 2006	12 - -	12 - -	30 - -
Samogorzewo V	R 2001 R 2005 R 2006	- 68 68	- - -	- - -
Samogorzewo VI	R 2001 R 2005 R 2006	- 260 124	- - -	- - -
Smagorzewo VI-I	- - R 2006	- - 135	- - -	- - -
Załachowo I	R 2001 E 2005 T 2006	413 353 353	- - -	- 4 -
Załachowo II*	R 2001 R 2005 M 2006	- 13 -	- - -	- - -
Załachowo III	R 2001 R 2005 E 2006	- 89 41	- - -	- - -
Załachowo	- - E 2006	- - 73	- - -	- - 7

Tabela. Eksploatacja surowców na terenie gminy (wg Programu ochrony środowiska)

Surowiec	Złoże	Stan zagospodarowania złoża
Kruszywo naturalne piaskowe	Załachowo I położone w m. Załachowo na działkach o nr ew. 124/1, 127/4, 127/5 o łącznej pow.5,6 ha	Złoże eksploatowane, koncesja nr 82/W/98, udzielona decyzją Wojewody Bydgoskiego nr ROŚ.-GL-II-7512-3/2/6/98 z dnia 30.01.1998 r. na wydobywanie kruszywa naturalnego, ważna do 31.12.2002 r. przedłużona decyzją Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24.01.2003 r. znak: WSiR-III/7412/105/575/02 do dnia 31.12.2010 r. Wodny kierunek rekultywacji wyznaczony decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ. 6018-19/03 z dn. 16.12.2003 r.
Kruszywo naturalne o śr.p.p. 97,1 %	Jeżewo I położone w m. Jeżewo na działce o nr ew. 225/1 o pow. 3,4758 ha	Złoże eksploatowane, koncesja nr 117/W/99, udzielona decyzją Wojewody Bydgoskiego nr OŚ.-I-7512-3-69/99 z dnia 03.01.2000 r. na wydobywanie kruszywa naturalnego, ważna do 31.12.2009 r. przedłużona decyzją Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.08.2008 r. znak: ŚG. III.tk.751-1/53/08 do dnia 31.12.2016 r. Rolny kierunek rekultywacji wyznaczony decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ. 6018-8/08 z dn. 15.07.2008 r.
Kruszywo naturalne o śr.	Nowe Dąbie I	Złoże eksploatowane, koncesja nr 5/03/04, udzielona decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ.6018-16/04 z dnia

p.p 99,8 %	położone w m. Nowe Dąbie na działce o nr ew. 234 o pow. 1,73 ha	30.08.2004 r. na wydobywanie kruszywa naturalnego, ważna do 16.09.2014 r.
Kruszywo naturalne	Smogorzewo VI położone w m. Smogorzewo na działce o nr ew. 265/1 o pow. 36640 m	Złoże eksploatowane, koncesja nr 7/04/05, udzielona decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ.6018-7/04/05 z dnia 11.01.2004 r. na wydobywanie kruszywa naturalnego, ważna do 30.09.2019 r.
Kruszywo naturalne	Smogorzewo VI-1 położone w m. Smogorzewo na działce o nr ew. 265/1 o pow. 18.630,50 m ²	Złoże eksploatowane, koncesja nr 3/06, udzielona decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ.7510-24/06 z dnia 26.06.2006 r. na wydobywanie kruszywa naturalnego, ważna do 31.05.2016 r.
Kruszywo naturalne (kopalina główna: piasek ze żwirem; kopalina towarzysząca: piasek)	Załachowo IV położone w m. Załachowo na działkach o nr ew. 312-część, 311 o łącznej pow. 19.894 m	Złoże eksploatowane, koncesja nr 4/06, udzielona decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ.7510-35/06 z dnia 02.08.2006 r. na wydobywanie kruszywa naturalnego, ważna do 31.12.2010 r. wyznaczony wodny kierunek rekultywacji decyzją Starosty żnińskiego z dn. 18.04.2007 r. znak: 7510-7/07
Kruszywo naturalne	Nowe Dąbie I-1 położone w m. Nowe Dąbie na działce o nr ew. 234 o pow. 1,7146 ha	Złoże eksploatowane, koncesja nr 6/06, udzielona decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ.7510-25/06 z dnia 15.12.2006 r. na wydobywanie kopaliny pospolitej, ważna do 31.12.2016 r.
Kruszywo naturalne piaskowe	Nowe Dąbie II/1 położone w m. Nowe Dąbie na działkach o nr ew. 19, 20/3, 53/5 o pow. 17,3 ha	Złoże eksploatowane, koncesja nr 144/W/06, udzielona decyzją Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr GOW.751-1/1/06/TK z dnia 31.03.2006 r. na wydobywanie kopaliny pospolitej-piasku, zmieniona decyzją Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr ŚG.III.tk.751-1/43/08 z dnia 01.07.2008 r. ważna do 31.12.2012 r.
Kruszywo naturalne	Załachowo V położone w m. Załachowo na działce o nr ew. 296 o pow. 14.630 m ²	Złoże eksploatowane, koncesja nr 8/07, udzielona decyzją Starosty żnińskiego nr OŚ.7510-45/07 z dnia 29.08.2007 r. na wydobywanie kopaliny pospolitej, ważna do 31.10.2010 r.

Gmina leży w obszarze występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

a) północna część (w pewnym uproszczeniu jej zasięg jest zbliżony do zasięgu pradoliny Noteci – w strefie tej leżą między innymi Nowe Dąbie i Władysławowo) leży w strefie zbiornika zaliczonego do kategorii Obszarów Najwyższej Ochrony. Jest on oznaczony jako Nr 138 Pradolina Toruń – Eberswalde. Jest to zbiornik w utworach czwartorzędowych. Ogólna powierzchnia wynosi 2100 km². Średnia głębokość ujęcia 30 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 400 tys. m³ na dobę. Bardzo istotny jest fakt bardzo słabej lub wręcz braku izolacji powierzchniowej zbiornika, a więc duża podatność na zanieczyszczenia.

b) południowy skraj gminy (na południe od Jabłowa Pałuckiego i Lubostronia) leży w zbiorniku nr 142 (zaliczanego do kategorii ONO). Zbiornik nosi nazwę „Zbiornik międzymorenowy Inowrocław – Dąbrowa”. Są to wody czwartorzędowe. Zajmuje powierzchnię 340 km². Średnia głębokość ujęcia wynosi 35 m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 95 tys. m³ na dobę.

Wymienione zbiorniki są rozległe lub bardzo rozległe (zwłaszcza zbiornik 138), a ich części obejmujące gminę Łabiszyn stanowią bardzo mały fragment ich całości.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy teren górniczy wyznaczono w związku z eksploatacją złoża kruszywa w miejscowościach Zazdrość, Słonawy i Kowalewo.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

Transport drogowy

Gmina jest dobrze dostępna w komunikacji drogowej, pomimo iż leży poza przebiegiem dróg krajowych. Łabiszyn jest węzłem w sieci dróg wojewódzkich - w mieście zbiegają się drogi tej klasy z aż 5 kierunków. Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy przekracza 34 km, co jest wartością obiektywnie dosyć dużą.

Gmina położona jest pomiędzy dużymi ośrodkami miejskimi o zróżnicowanej randze - Bydgoszcz (odległość z Łabiszyna do centrum wynosi ok. 25 km) jest ośrodkiem wojewódzkim, Żnin (odległość ok. 20 km) jest dobrze wyposażonym ośrodkiem powiatowym, Szubin (ok. 15 km) jest ponadprzeciętnie wyposażoną siedzibą gminy (wyposażenie obejmuje niektóre funkcje powiatowe), Barcin (ok. 12 km), a w zasadzie położone w sąsiedztwie Bielawy - to ośrodek przemysłowy. Ośrodki te mają duże znaczenie dla codziennej obsługi ludności, tym bardziej, że Łabiszyn poza niewielkimi wyjątkami pozbawiony jest zadań ponadgminnych, stąd bardzo liczne potrzeby mieszkańców gminy realizowane są poza jej siedzibą.

Droga z Łabiszyna do Brzozy cechuje się natężeniem ruchu porównywalnym z mniej uczęszczanymi drogami krajowymi - natężenie ruchu świadczy tu najlepiej o kierunkach powiązań i przepływów (związki z Bydgoszczą).

Wspomniane drogi wojewódzkie zapewniają dostępność wszystkich wspomnianych miast oraz osadzają gminę w sieci dróg krajowych - najbliższe położone drogi krajowe to: droga nr 5 (modernizowana do klasy ekspresowej), droga nr 25 i droga nr 10 (przewidziana droga ekspresowa).

Uzupełnieniem sieci dróg wojewódzkich są drogi powiatowe - ich sieć jest gęsta i zapewnia dojazd do większości miejscowości. To właśnie drogi powiatowe (a nie gminne) w połączeniu z drogami wyższej rangi, z którymi się łączą, są w największym stopniu odpowiedzialne za zapewnienie dostępności miejscowości, a więc w największym stopniu wpływają na codzienne funkcjonowanie gminy i jakość życia mieszkańców. Drogi powiatowe mają długość prawie 52 km.

Sieć dróg wyższej rangi uzupełniana jest przez drogi gminne. Mają długość ok. 35 km. Drogi gminne, z racji gęstej sieci dróg wyższej rangi nie mają większego znaczenia w obsłudze ludności, natomiast są ważne dla obsługi rolnictwa oraz obsługi ludności w granicach zabudowy poszczególnych miejscowości. Częściowo są to drogi o niskim standardzie.

Drogi na terenie gminy wg klas:

a) drogi wojewódzkie

246 Paterek-Szubin-Złotniki Kuj.-Dąbrowa Biskupia - długość na terenie miasta - 1,059 km, poza miastem - 12,079 km

253 Łabiszyn - Murczyn - długość na terenie miasta - 1,126 km, poza miastem - 9,094 km

254 Brzoza-Łabiszyn-Wylatowo - długość na terenie miasta - 1,076 km, poza miastem - 9,818 km

b) drogi powiatowe

1950c Rynarzewo - Łabiszyn - długość 9.87 km

1953c Wąsosz-Buszkowo - długość 4.43 km

1956c Chomentowo-Łabiszyn - długość 8.53 km

2356c Smerzyn-Murczynek - długość 1.72 km

2357c Smerzyn-Załachowo - długość 1.57 km

2359c Łabiszyn-Lisewo Kościelne - długość 4.12 km

2358c Łabiszyn-Pturek - długość 6.82 km

2360c Oporowo-Ojrzanowo - długość 5.11 km

2361c Załachowo-Lubostroń - długość 1.35 km

2362c Lubostroń-Kania - długość 4.15 km

2363c Lubostroń-Julianowo - długość 1.84 km

2365c Obielewo-Kierzkowo - długość 2.27 km

c) drogi gminne

0515001 Władysławowo-Dębinek - długość 1.700 m

- 0515002 Drogosław-Pszczółczyn - długość 4.100 m
- 0515003 Rzywno – Nowe Dąbie, dr wojewódzka nr 05531 - długość 5.000 m
- 0515004 Smogorzewo-Jakubowo - długość 4.400 m
- 0515005 Kania – Jeżewo - długość 6.000 m
- 0515006 Jeżewo-Jeżewice - długość 2.200 m
- 0515007 Łabiszyn-Ojrzanowo - długość 3.600 m
- 0515008 Klotyldowo-Ostatkowo - długość 1.300 m
- 0515009 Smogorzewo - dr.województka - długość 1.200 m
- 0515010 Lubostroń-Julianowo - długość 600 m
- 0515011 Chomętowo-Jabłowo Pałuckie - długość 1.900 m
- 0515012 Jabłowo Pałuckie-Buszkowo - długość 2.000 m

Transport kolejowy

Gmina położona jest poza przebiegiem linii kolejowych. Najbliższe, dogodnie położone stacje i przystanki na czynnej linii kolejowej, położone są w Brzozie, Chmielnikach, Nowej Wsi Wielkiej oraz Złotnikach Kujawskich (leżą na linii Bydgoszcz - Inowrocław). Obsługę międzyregionalną zapewniają stacje Bydgoszcz Główna oraz Inowrocław - położone są jednak w tak dużej odległości, że korzystanie z nich jest mało komfortowe i w zasadzie może być akceptowane tylko okazjonalnie.

Transport wodny

Drogę wodną na terenie gminy stanowi rzeka Noteć wraz z kanałami zbudowanymi przy okazji regulacji tej drogi - zwłaszcza z Kanałem Noteckim (zwanym także Górnonoteckim). Na drodze tej znajdują się eksploatowane budowle hydrotechniczne - w zarządzie RZGW w Poznaniu. Są to: śluza nr 2 w Łabiszynie, jaz ulgowy Łabiszyn (obydwie na Noteci Górnej) oraz Śluza nr 3 w Antoniewie, jaz w Antoniewie, jaz w Frydrychowie, śluza nr 4 w Frydrychowie, jaz główny w Dębinku oraz śluza nr 5 w Dębinku (na Kanale Górnonoteckim).

Obecnie wykorzystanie transportowe drogi wodnej Noteci jest znikome. Samorząd województwa podjął działania na rzecz przywrócenia funkcji turystycznej rzeki. Potencjalnie jest to jedna z atrakcji turystycznych gminy.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY

Gospodarka wodno – ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Źródłem wody pitnej dla miasta i gminy są cztery stacje wodociągowe¹:

¹Dalsza charakterystyka ujęć i stacji zaczerpnięta z Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Łabiszyn, opracowanego w roku 2008 przez firmę Wellington PR. Powyższe opracowanie zawiera znacznie szerszą charakterystykę infrastruktury technicznej w gminie.

1) Ujęcie w Łabiszynie

Ujęcie i stacja wodociągowa w Łabiszynie zlokalizowana jest przy ul. Powstańców Wielkopolskich. Ujęcie składa się z 5 otworów studziennych o następujących parametrach:

Nr 1 - głębokość 97 m, wydajność - $Q=52$ m³/h

Nr 2 - głębokość 91 m, wydajność - $Q=92$ m³/h

Nr 3 - głębokość 96,5 m, wydajność - $Q=76$ m³/h

Nr 4 - głębokość 95,5 m, wydajność - $Q=62$ m³/h

Nr 5 - głębokość 96 m, wydajność - $Q=75$ m³/h

Ujmowane są wody trzeciorzędowe mioceńskie. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 190,0 m³/h przy depresji 4,75 do 5,5 m. Ujęcie zasila poprzez sieć wodociągową mieszkańców miasta Łabiszyn. Woda poddawana jest procesowi uzdatniania w stacji uzdatniania wody. Stacja wodociągowa składa się z dwóch obiektów: budynku z instalacją technologiczną (3 odżelaziacze, 2 hydrofory, sprężarka oraz 2 chloratory) oraz kontenerowej stacji uzdatniania wód wgłębnych o maksymalnej wydajności 100 m³/h (w kontenerze znajdują się 4 filtry, hydrofor, zbiornik sprężonego powietrza oraz chlorator).

Pozwolenie wodnoprawne ważne jest do roku 2011.

2) Ujęcie w Jabłównku

Ujęcie i stacja wodociągowa w Jabłównku zlokalizowana jest przy szosie prowadzącej z Chomętowa. W skład ujęcia komunalnego wchodzi dwie studnie wiercone, ujmujące wodę z zasobów czwartorzędowych, plejstoceńskich. Parametry studni:

Nr 2 - głębokość 35 m, wydajność - $Q=100$ m³/h

Nr 3 - głębokość 34 m, wydajność - $Q=100$ m³/h

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 100 m³/h przy depresji 2,0 m dla studni nr 2 oraz 100,0 m³/h przy depresji 1,4 m dla studni nr 3. Studnie eksploatowane są naprzemiennie. Z ujęcia zaopatrywane są miejscowości: Jabłównko, Jabłowo Pałuckie, Buszkowo, Kaliska, Obielewo, Załachowo, Smerzyn i Lubostroń z terenu gminy Łabiszyn oraz Wawrzyńki, Murczyn i Murczynek z terenu gminy Żnin. Ujmowana woda poddawana jest procesowi uzdatniania na stacji wodociągowej (stacji uzdatniania wody – SUW) poprzez odżelazianie. W ramach SUW zainstalowane są 4 odżelaziacze, 2 hydrofory, 2 sprężarki i chlorator. W obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym studnie posiadają wydzielone strefy ochrony bezpośredniej zgodnie z istniejącym wygradzeniem.

Pozwolenie wodnoprawne ważne jest do roku 2011.

3) Ujęcie w Nowym Dąbiu

Ujęcie i stacja wodociągowa w Nowym Dąbiu zlokalizowana jest przy szosie prowadzącej z Łabiszyna w kierunku Brzozy. Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 62 m³/h przy depresji 2,0 m.

Parametry studni:

Nr 1 - głębokość 38 m, wydajność - Q=62 m³/h

Nr 2 - głębokość 42,5 m, wydajność - Q=62 m³/h

Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Nowe Dąbie, Obórznia i Kapie (część m. Łabiszyn) z terenu gminy Łabiszyn.

Ujmowana woda poddawana jest procesowi uzdatniania na stacji wodociągowej (stacji uzdatniania wody – SUW) poprzez odżelazianie. W ramach SUW zainstalowane są 3 odżelaziacze, 2 hydrofony, sprężarka i 2 chloratory. W obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym studnie posiadają wydzielone strefy ochrony bezpośredniej zgodnie z istniejącym wygradzeniem.

Pozwolenie wodnoprawne ważne jest do roku 2011.

4) Ujęcie w Ojrzeńcu

Ujęcie i stacja wodociągowa w Ojrzeńcu zlokalizowane jest w obrębie gruntów miejscowości Ojrzeńcu, na północny-wschód od drogi prowadzącej w kierunku Złotnik Kujawskich. Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wynoszą dla studni nr 1 - 57 m³/h przy depresji 1,8 m i dla studni 2 - 57 m³/h przy depresji 0,8 m. Studnie eksploatowane są naprzemiennie.

Parametry studni:

Nr 1 - głębokość 45 m, wydajność - Q=57 m³/h

Nr 2 - głębokość 38 m, wydajność - Q=57 m³/h

Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Ojrzeńcu, Łabiszyn Wieś, Jeżewice, Jeżewo i Smogorzewo oraz ulice Bydgoską i Barcińską w Łabiszynie. Z ujęcia zaopatrywane są również miejscowości Dąbrówka Kujawska i Jakubowo z terenu gminy Złotniki Kujawskie. Według dokumentacji „operatu wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód i eksploatację urządzeń wodnych wodociągu gminnego ujęcia wody w Ojrzeńcu” wodociąg bazujący na ujęciu jest spięty z wodociągami w Łabiszynie, Jabłóweku i Mamliczu (Gm. Barcin). Ujmowana woda jest tłoczona poprzez kontenerową hydrofornię (z okresową dezynfekcją) do sieci. Jakość ujmowanej wody nie wymaga uzdatniania. W ramach kontenerowej hydroforni eksploatowane są 3 zbiorniki hydroforowe, sprężarka i chlorator. W obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym studnie posiadają wydzielone strefy ochrony bezpośredniej zgodnie z istniejącym wygradzeniem.

Na uwagę zasługuje fakt, że wciąż znaczna część gminy jest niezwodociągowana - dotyczy to zwłaszcza północnej części gminy, stanowiącej potencjalny obszar rozwojowy (Władysławowo, Wielki Sosnowiec, Pszczółczyn). Fakt, że tak duża część mieszkańców leży poza zasięgiem

wodociągu jest już obecnie ewenementem w tej części województwa (zaopatrzenie w wodę z sieci komunalnych jest już obecnie niemal powszechne).

Na terenie gminy znajduje się także kilka ujęć zakładowych - największe, to ujęcia na potrzeby zakładu Stomil oraz ogrodów działkowych we Władysławowie.

a) zaopatrzenie w wodę

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	długość czynnej sieci rozdzielczej (km)													
miasto	16,4	16,4	17,3	17,3	17,4	17,4	17,4	17,6	17,6	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8
obszary wiejskie	52,4	52,4	78,6	78,6	87,1	92,2	88,3	90,3	103,8	103,8	103,8	120,7	125,7	125,7
	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (liczba)													
miasto	553	565	566	581	613	613	620	651	651	658	658	658	658	688
obszary wiejskie	454	454	468	470	521	568	559	583	703	706	706	754	776	792
	woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam 3)													
miasto	184,7	166,9	157,4	167,6	147,1	148,3	151,1	140,7	179,6	177,4	162,5	152,1	147,0	127,4
obszary wiejskie	96,5	97,6	129,5	133,2	123,3	179,1	179,9	167,5	225,8	223,1	204,3	193,6	195,1	242,1
	ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoby)													
miasto	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	4 191	4 218	4 203	4 247	4 267	4 228	4 256
obszary wiejskie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	3 200	3 383	3 414	3 446	3 548	3 591	3 595

b) odprowadzenie ścieków

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)													
miasto	0,2	0,2	0,2	0,2	3,8	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9
obszary wiejskie	0	0	0	0	0	7,4	7,4	7,4	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (liczba)													
miasto	16	16	16	16	96	182	214	231	231	239	239	239	239	239
obszary wiejskie	0	0	0	0	0	34	34	34	34	34	34	34	34	34
	ścieki odprowadzone (dam3)													
miasto	b.d.	157,0	161,0	165,0	150,0	117,5	151,1	151,1	140,8	141,4	149,0	138,2	140,5	97,6
obszary wiejskie	b.d.	0	0	0	0	31,5	31,8	34,0	32,5	33,2	35,0	32,1	32,9	25,6
	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby)													
miasto	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	2 456	2 472	2 499	2 525	2 537	2 514	2 528
obszary wiejskie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	769	774	780	789	799	803	800

Odprowadzenie ścieków

Gmina obsługiwana jest przez komunalną oczyszczalnię ścieków w Łabiszynie, z której korzysta nieco ponad połowa mieszkańców miasta i tylko około 16% mieszkańców wiejskich, zamieszkujących Lubostroń (paradoksalnie, to właśnie Lubostroń jest w najwyższym stopniu skanalizowaną miejscowością w gminie - sieć obsługuje znacznie ponad 90% ludności) oraz część wsi Smerzyn (16% ludności tej wsi).

Plany rozwoju sieci kanalizacyjnej zakładają rozbudowę sieci w kierunku północnym - jeden z kolektorów ma biec w kierunku Wielkiego Sosnowca, Annowa i Władysławowa, a drugi - w kierunku Obórzni, Antoniewa i Nowego Dąbia. Zakłada się także skanalizowanie Łabiszyna-Wsi, oraz - poprzez podpięcie do istniejącego kolektora z Lubostronia, pozostałej części wsi Smerzyn oraz wsi Załachowo.

Pozostała - znaczna - część gminy, obsługiwana będzie przez rozwiązania indywidualne. Na podstawie art. 5 ust. 2 i 3a Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 (Dz.U. 1996 nr 132 poz. 622 z późn. zm.) właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych. Zgodnie z Art. 42 ust.4 ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 z późn. zm. – tekst jednolity z dnia 18 listopada 2005 r. Dz.U. Nr 239 poz. 2019), w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska. Do rozwiązań takich zaliczyć należy zbiorniki bezodpływowe (szamba – system oparty o indywidualne gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach na nieczystości ciekłe i okresowym ich opróżnianiu poprzez pojazdy asenizacyjne. Taborem asenizacyjnym ścieki wywożone są do stacji zlewnej zlokalizowanej w oczyszczalni ścieków, bądź na sieci kanalizacyjnej lub przydomowe oczyszczalnie ścieków (system oparty o funkcjonowanie niewielkich przepustowości oczyszczalni lokalnych na potrzeby jednego lub kilku gospodarstw).

Działający system sieci kanalizacyjnej² na obszarze gminy, to system grawitacyjno-tłoczny. Ścieki zbierane w grawitacyjną sieć kanalizacji bytowej są następnie poprzez przepompownie kierowane do oczyszczalni poprzez tłoczny system kanalizacji (kolektory tłoczne przesyłowe). Łącznie w systemie eksploatowanych jest obecnie 5 przepompowni sieciowych. Trzy przepompownie zlokalizowane są na terenie miasta Łabiszyn (ul. Sportowa, ul. Poznańska i ul. Powstańców Wilk.), natomiast po jednej w Lubostroni i Smerzynie. Do przepompowni ścieków przy ul. Powstańców Wilk. W Łabiszynie następuje zrzut ścieków kolektorami ciśnieniowymi i grawitacyjnymi ze wszystkich pozostałych przepompowni ścieków. Następnie przepompownia ta tłoczy ścieki do ostatniego odcinka kanalizacji doprowadzającego grawitacyjnie ścieki do oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy eksploatowana jest zbiorcza komunalna oczyszczalnia ścieków. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w północnej części miasta, w obrębie gruntów miasta Łabiszyn – przy ul. Przemysłowej. Obiekt eksploatowany jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie. Został

²Dalsza charakterystyka systemu kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków zaczerpnięta z Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Łabiszyn, opracowanego w roku 2008 przez formę Wellington PR. Powyższe opracowanie zawiera znacznie szerszą charakterystykę infrastruktury technicznej w gminie.

oddany do eksploatacji w 1999 roku. Przyjmuje ścieki komunalne z terenu miasta i obszarów wiejskich gminy, które dopływają do oczyszczalni sieci kanalizacyjną (w roku 2007 - 173 tys. m³) oraz ścieki dowożone taborem asenizacyjnym na punkt zlewny (w roku 2007 - 49 tys. m³).

Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczno-chemiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Oczyszczalnia posiada decyzję Starosty Żnińskiego nr OŚ-6223-1/04 z dnia 05.04.2004 r. udzielającą pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód rzeki Noteci. Pozwolenie wydane jest na odprowadzanie ścieków oczyszczonych w ilości:

a) tymczasowej:

$Q_{\text{śrd}} = 568,0 \text{ m}^3/\text{d};$

$Q_{\text{maxd}} = 640 \text{ m}^3/\text{d};$

$Q_{\text{maxh}} = 174,43 \text{ m}^3/\text{h};$

b) w ujęciu docelowej eksploatacji oczyszczalni w ilości:

$Q_{\text{śrd}} = 1550,0 \text{ m}^3/\text{d};$

$Q_{\text{maxd}} = 2104,0 \text{ m}^3/\text{d};$

$Q_{\text{śrrok}} = 565\,750 \text{ m}^3/\text{rok};$

Pozwolenie wodnoprawne udzielone zostało do końca roku 2014.

Ścieki ze zlewni kanalizacyjnej dopływają kolektorem do przepompowni ścieków surowych. Na przepompowni tą podawane są również ścieki z komory retencyjno-uśredniającej, w której znajdują się ścieki dowożone do stacji zlewnej taborem asenizacyjnym. Następnie ścieki surowe poddawane są poprzez komorę wytłumiania energii kinetycznej na mechaniczny stopień oczyszczania. W części mechanicznego oczyszczania ścieki poddawane są procesom usuwania zanieczyszczeń stałych i mineralnych. Ścieki surowe na kracie schodkowej zostają pozbawiane części stałych zanieczyszczeń (skratek). Następnie poprzez komorę rozdziału ścieki kierowane są na piaskowniki wirowe i separator piasku. Na urządzeniach tych następuje wytrącenie zanieczyszczeń mineralnych – głównie piasku. Po procesie mechanicznego oczyszczania ścieki kierowane są na właściwy etap oczyszczania w części biologicznej oczyszczalni. Na obiekcie znajdują się dwie komory osadu czynnego – reaktory biologiczne. Są to reaktory biologiczne z wydzielonymi częściami: beztlenową, niedotlenioną i nityfikacji. Każdy z reaktorów posiada komorę predenitryfikacji (odtlenienie osadu recyrkulowanego), komorę defosfatacji (beztlenowa komora, w której zachodzą procesy usuwania związków fosforu ze ścieków), komorę denitryfikacji (komora niedotleniona, w której zachodzi częściowe usuwanie azotu i fosforu), komorę nityfikacji (komora tlenowa, w której zachodzi rozkład zanieczyszczeń azotowych – ich utlenianie).

W komorach zachodzą procesy biologicznego oczyszczania ścieków przy pomocy osadu czynnego. Komory osadu czynnego wyposażone są w pompy i mieszadła zatapialne oraz systemy napowietrzania wspomagające poszczególne etapy oczyszczania. Z komory osadu czynnego ścieki kierowane są do osadników wtórnych, gdzie następuje sedymentacja osadu czynnego nadmiernego. Na oczyszczalni znajdują się dwa osadniki wtórne. Na osadnikach wtórnych następuje więc klarowanie ścieków oczyszczonych przed ich odprowadzeniem do odbiornika.

Z osadników wtórnych osad kierowany jest do przepompowni osadu recykulowanego i nadmiernego. Część osadu jest zawracana do komór czynnych, a nadmiar odprowadzany jest na proces zagęszczania (zagęszczacz osadu nadmiernego), odwadniania na prasie i higienizacji. Oczyszczone ścieki poprzez studzienkę pomiarową, na której następuje ich pomiar, odprowadzane są do kanału zrzutowego ścieków, którym następnie skierowane są do Noteci.

Na terenie miasta w zbiorczą sieć kanalizacyjną odprowadzane są również wody opadowe i roztopowe z niektórych terenów utwardzonych (ulic, placów). W części miasta, szczególnie w obrębie starego miasta, funkcjonują kanały ogólnospławne, a więc ścieki deszczowe zbierane są w sieć kanalizacyjną razem ze ściekami sanitarnymi. Szacuje się długość kanalizacji ogólnospławnej na ok. 7 km. System ten wymaga pełnego rozdziału. W pozostałych miejscowościach brak jest systemu zbiorczej kanalizacji deszczowej ale istnieją przydrożne rowy odwadniające drogi utwardzone. Na terenie miasta i gminy mogą występować odrębne systemy kanalizacji deszczowej, powstające na terenach zakładów przemysłowych, w trakcie modernizacji dróg, itd. Systemy takie nie są zewidencjonowane co uniemożliwia ich dokładne zestawienie. Dla nowo powstających zlewni kanalizacji deszczowej wymagane jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód lub do ziemi (jako odbiornika). Organem właściwym do wydawania pozwoleń jest Starosta lub Wojewoda, a obowiązek ubiegania się o pozwolenie należy do właścicieli zakładów i terenów, zarządców dróg lub eksploatorów sieci kanalizacji deszczowej.

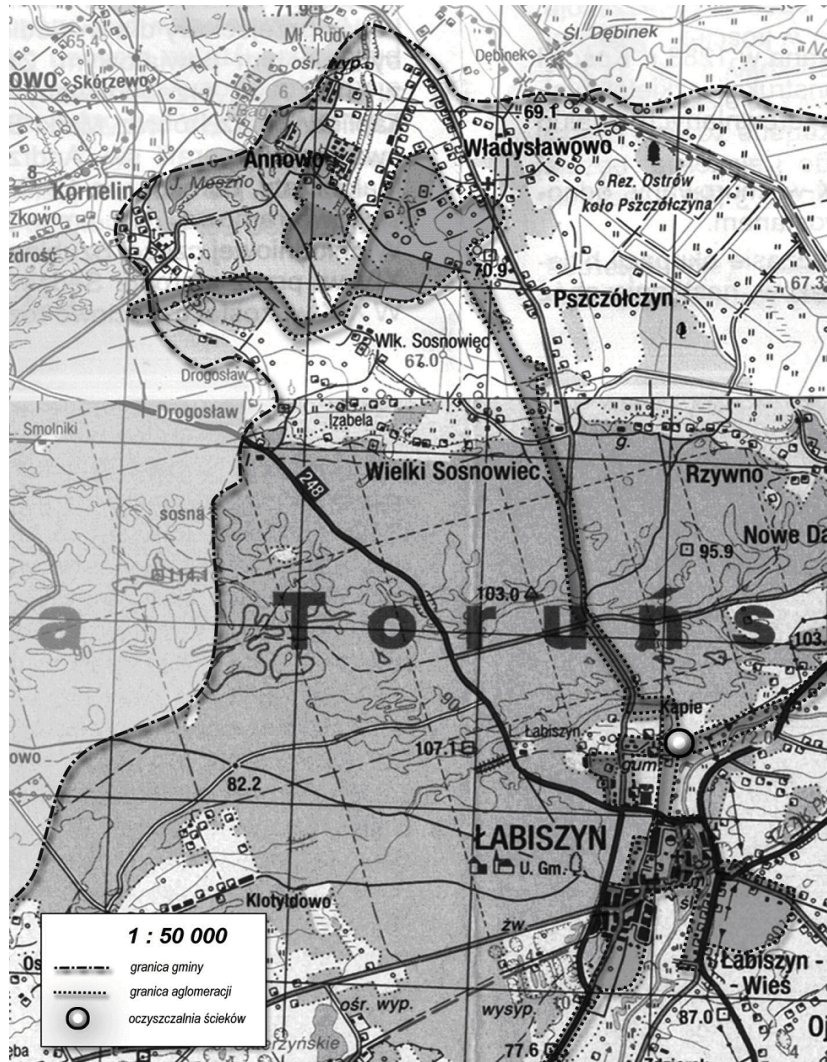
Tabela. Korzystający z infrastruktury sieciowej (% ogółu mieszkańców)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
miasto							
wodociąg	95,4	95,4	95,5	95,5	95,5	95,5	95,6
kanalizacja	55,9	55,9	56,8	56,8	56,8	56,8	56,8
gaz		74,5	74,3	74,2	74,0	80,4	79,7
obszary wiejskie							
wodociąg	66,6	70,0	70,1	69,9	71,1	71,6	71,9
kanalizacja	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
gaz		18,9	18,8	18,8	18,7	17,5	17,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Dla gminy Łabiszyn wyznaczono aglomerację kanalizacyjną. Zagadnienie to reguluje Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nr 13/2008 z dnia 22 lipca 2008 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łabiszyn (Dz. U. WKP, Nr 111, z 22 sierpnia 2008, poz. 1802). Aglomeracja ma RLM równą 9400.

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, aglomeracja funkcjonuje na bazie komunalnej oczyszczalni w Łabiszynie i obejmuje następujące miejscowości: miasto Łabiszyn oraz wsie Antoniewo, Lubostroń, Nowe Dąbie, Smerzyn, Władysławowo, Załachowo, Annowo, Wielki Sosnowiec i Obórznia położone w gminie Łabiszyn

Rys. Zasięg aglomeracji Łabiszyn (źródło: www.uwoj.bydgoszcz.pl)

Gospodarka odpadami

(poniższy rozdział został opracowany na podstawie „Aktualizacji planu gospodarki odpadami dla miasta i gminy Łabiszyn”, opracowanego przez Wellington PR - Andrzej Stachura. Dokument jest podstawą działań gminy w tej dziedzinie).

Składowisko odpadów komunalnych dla gminy Łabiszyn zlokalizowane było na gruntach wsi Załachowo, na terenach działek nr 321/3 i 322, przy drodze z Łabiszyna do Smerzyna około 1 km w kierunku południowo-zachodnim od granic miasta Łabiszyn. Podstawowe parametry składowiska - jego pojemność (70 tys. m³) i powierzchnia w granicach korony (ok. 47 tys. m²), lokowały je wśród średnio-dużych, typowych obiektów dla gmin o podobnej wielkości i charakterze.

Pod względem fizyczno-geograficznym, składowisko leży w obrębie doliny rzecznej Noteci, na jej lewym terasie akumulacyjno-erozyjnym. W podłożu analizowanego terenu dominują utwory piaszczysto-żwirowe z przewagą frakcji grubszej, dzięki czemu warunki hydrogeologiczne gruntu umożliwiają swobodną infiltrację wód, co w przypadku lokalizacji składowiska odpadów nie jest korzystne.

Zgodnie z wojewódzkim programem gospodarki odpadami, gmina Łabiszyn, począwszy od 2010 roku obsługiwana jest przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Wawrzynkach, w gminie Żnin. Składowisko położone jest w niedużej odległości na południe od granic gminy.

Zagadnienia gospodarki odpadami - zarówno w aspekcie charakterystyki stanu istniejącego, jak i kierunków rozwoju, zostały bardzo szczegółowo zawarte w „Aktualizacji planu gospodarki odpadami dla miasta i gminy Łabiszyn”, opracowanym w roku 2008 (a więc o aktualności wystarczającej by stanowić podstawę do analiz na potrzeby Studium). Dokument jest podstawą działań gminy w tej dziedzinie.

Melioracje

Na terenie gminy występują:

1. Śródlądowe wody powierzchniowe lub ich części, stanowiące własność publiczną, istotne dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, wymienione w załączniku nr 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2008r. (Dz. U. Nr 16 z dnia 4 lutego 2003r. poz. 149) w stosunku, do których Marszałek Województwa wykonuje prawa właścicielskie (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 ze zmianami) - Ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 art. 11 ust. 2 i 3:
 - Obręb Dąbie Nowe - Kanał Ciągły, Kanał Furmański, Kanał Nowonotecki
 - Obręb Jeżewo - Kanał Nowonotecki, Kanał Kunowski
 - Obręb Łabiszyn Wieś - Kanał Kunowski
 - Obręb Sosnowiec Wielki - Jezioro Mieszno
 - Obręb Władysławowo - Kanał Ciągły, Kanał Furmański
2. Urządzenia melioracji wodnych podstawowych - art. 71.1, 72.1 ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 ze zmianami) - rurociąg betonowy 0100 cm Kanału Ciągłego położony w obrębie Władysławowo

3. Jeziora Smerzyńskie, Okulary I, Okulary II położone w obrębie Załachowo, których administratorem jest Agencja Nieruchomości Rolnych
4. Rzeka Noteć oraz Kanał Notecki położone w obrębach: Dąbie Nowe, Jeżewo, Łabiszyn Wieś, miasto Łabiszyn, Obórznia, Oporowo, Obielewo, Lubostroń, Władysławowo, Załachowo, których administratorem jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu
5. W obrębach: Dąbie Nowe, Jabłowo Pałuckie, Jabłówko, Jeżewice, Jeżewo, Lubostroń, Łabiszyn - miasto, Łabiszyn Wieś, Obielewo, Obórznia, Ojrzanowo, Oporowo, Ostatkowo, Sosnowiec Wielki, Władysławowo, Załachowo, Zdziarsk występują urządzenia melioracji szczegółowych.

Zasilanie w energię elektryczną i gaz

Przez teren gminy w kierunku północ-południe biegnie linia elektroenergetyczna 110kV, na której w gminie nie zlokalizowano głównego punktu zasilania (GPZ), a więc linia ta ma charakter wyłącznie tranzytowy i zasilanie gminy odbywa się z GPZ zlokalizowanych poza granicami gminy, liniami średniego napięcia wyprowadzonymi z tychże GPZ.

Zasilanie odbywa się z GPZ Przyłęki (stacja położona w bezpośredniej granicy gminy - nieco na północ), GPZ Nowa Wieś Wielka, GPZ Szubin, GPZ Żnin i GPZ Pakość za pomocą następujących linii średniego napięcia:

- Linia „Kruszyn” – zasila miejscowości: Władysławowo, Pszczółczyn, Sosnowiec.
- Linia „Kowalewo” – zasila miejscowości: Jabłowo Pałuckie, Ostatkowo, Klotyldowo,
- Linia „Dąbie Nowe” – zasila stacje transformatorowe „Dąbie Nowe 8 Ferm”, „Krotoszyn Łąki”
- Linia „Stomil” - zasila miejscowości: Łabiszyn, Jeżewie, Dąbie Nowe, Smogorzewo, częściowo Łabiszyn Wieś
- Linia „Łabiszyn” – zasila miejscowości: Łabiszyn, Jeżewo, częściowo Łabiszyn Wieś
- Linia „Wojdał” - zasila miejscowości: Ojrzanowo, Oporówek, Lubostroń, Oporowo, częściowo Łabiszyn Wieś
- Linia „Sobiejuchy” – zasila miejscowości: Łabiszyn, Jabłówko, Jabłowo Pałuckie, Buszkowo, Obielewo, Załachowo

Ogółem na terenie gminy zlokalizowanych zostało ponad 120 stacji transformatorowych, zasilających lokale mieszkalne, obiekty usługowe, drobne zakłady przemysłowe, itp. Są to w przeważającej części stacje słupowe typu STS 20 o zainstalowanej mocy najczęściej 63 lub więcej kVA. Stacje transformatorowe zapewniają bezpieczeństwo energetyczne gminy, a na podstawie gabarytów stacji transformatorowych istnieje możliwość ustawienia w nich dodatkowych transformatorów znacznie zwiększających obecnie zainstalowaną moc. Zainstalowana moc jest w stanie pokryć obecne i przewidywalne potrzeby gminy. Jednakże z uwagi na zbyt długie w niektórych przypadkach obwody niskiego napięcia, jak również i na przestarzały typ niektórych stacji (zwłaszcza typu ŻH), konieczne będzie w niektórych miejscowościach dogęszczenie stacji oraz wymiana na nowy typ. Również dla każdej nowej większej inwestycji, lokalizowanej na terenie gminy, konieczna jest budowa urządzeń elektroenergetycznych zgodnie z warunkami technicznymi wydanymi przez odpowiednie służby energetyczne.

Na terenie gminy funkcjonują 3 niewielkie elektrownie wodne. Są to:

- Mała Elektrownia Wodna „Kujawianka” - Łabiszyn; na istniejącym stopniu wodnym w Łabiszynie, zlokalizowanym w km 116,080 drogi wodnej Warta-Kanał Bydgoski - moc 160 kW;

- Mała Elektrownia Wodna „Elektrownie Wodne s.c. Słoma & Górny ” - Antoniewo; na istniejącym stopniu wodnym w Antoniewie, zlokalizowanym w km 121,780 drogi wodnej Warta-Kanał Bydgoski - moc 71,2 kW;
- Mała Elektrownia Wodna „Frydrychowo” - Frydrychowo; na istniejącym stopniu wodnym we Frydrychowie, zlokalizowanym w km 125,090 drogi wodnej Warta-Kanał Bydgoski - moc 40 kW.

Na terenie województwa kujawsko - pomorskiego brak jest źródeł wydobycia gazu ziemnego. Województwo uzależnione jest więc od dostaw gazu z systemu krajowego. Gmina została podpięta do gazociągu zasilającego południową część województwa - jako odgałęzienie z istniejącego gazociągu DN 150 relacji Gniewkowo - Żnin - Nakło. Gazociąg zasilający gminę biegnie ze Żnina do Łabiszyna (wzdłuż drogi Żnin – Łabiszyn) - jest to gazociąg wysokiego ciśnienia Dn80. Na wysokości Lubostronia z gazociągu tego wybudowano odnogę zasilającą tę miejscowość. Stacje redukcyjno-pomiarowe działają w Łabiszynie i Lubostroni i właśnie te dwie miejscowości są zgazyfikowane. W mieście z gazu korzysta ponad 3,5 tys. mk, a na obszarach wiejskich - ponad 800.

Zagadnienia infrastruktury technicznej w aspekcie charakterystyki stanu istniejącego, jak i założeń rozwoju, zostały bardzo szczegółowo zawarte w „Aktualizacji programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Łabiszyn”, opracowanym w roku 2008 (a więc o aktualności wystarczającej by stanowić podstawę do analiz na potrzeby Studium). Dokument jest podstawą działań gminy w zakresie ochrony środowiska, a integralną częścią tych działań są zagadnienia rozwoju i funkcjonowania infrastruktury technicznej.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (przed nazwą zadania podano jego numer z Planu). Gminy Łabiszyn dotyczy niezbyt duża liczba zadań o znaczeniu wojewódzkim lub krajowym wskazanych w pzpw.

Nr	Nazwa zadania
26.*	Budowa linii 400kV Bydgoszcz Zachód – Poznań Plewiska
39.	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
40.	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020
46.	Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody
47.	Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci
50.	Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów (łącznie 55 składowisk)
53.	Rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych (60 miast i miejscowości)
81.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 254
82.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 246 w tym: - remont mostu w Łabiszynie w km 31,24
116.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 253
155.	Przebudowa drogi wodnej: Kanał Bydgoski - J. Gopło- rz. Warta

* zadanie nr 26 straciło aktualność wobec wycofania się operatora (PSE) z zamiaru realizacji ww linii

Powyższy wykaz zawiera nazwę zadania, nie rozstrzyga natomiast czy zadanie to pozostaje nadal aktualne. Zadania zapisane w pzpw były sukcesywnie realizowane, częste są też przypadki częściowej ich realizacji (np. modernizacja wybranych odcinków dróg). Tym samym nie jest możliwe jednoznaczne rozstrzygnięcie, które z powyższych zadań straciły już swoją aktualność, aczkolwiek pewna ich część została już zrealizowana. Zadanie nr 26 straciło aktualność wobec wycofania się gestora sieci z realizacji linii.

Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych. Należy także zauważyć działania samorządu województwa zmierzające do rewitalizacji drogi wodnej Noteci wraz ze stworzeniem produktu turystycznego na bazie tej rzeki.